

Základní škola a Mateřská škola
v Albrechticích nad Vltavou

Školní vzdělávací program

(„STROM POZNÁNÍ A VĚDĚNÍ“)

Albrechtice nad Vltavou, červen 2007

Obsah.....	1-2
Identifikační údaje	3
Název vzdělávacího programu.....	3
Předkladatel.....	3
Zřizovatel školy	3
Platnost dokumentu	4
Charakteristika školy a vzdělávací oblasti.....	5
Struktura školy školy	5
Velikost a lokalizace školy	5
Vybavení a možnosti školy.....	5
Charakteristika pedagogického sboru	6
Charakteristika žáků	6
Spolupráce s rodiči a jinými subjekty	6
Zájmové a mimoškolní aktivity	7
Charakteristika školního vzdělávání – filozofie programu.....	7
Pojetí a cíle základního vzdělávání.....	12
Cíle učení směřované k žákům a k učitelům	13
Vzdělávací období základního vzdělávání a učební plán	15
3. Charakteristika ŠVP	16
Zaměření školy	16
Průřezová témata.....	17
Klíčové kompetence	17
Obecně vzdělávací cíle.....	17
Podmínky ke vzdělávání.....	18
4. Učební plán	19
Učební plán pro 1. stupeň	19
Poznámky k učebnímu plánu pro 1. stupeň	20
5. Učební osnovy	22
5.1. Učební osnovy pro 1. stupeň - 1.období.....	22
Jazyk a jazyková komunikace	23
Český jazyk.....	23
Německý jazyk.....	32
Anglický jazyk.....	35
Matematika a její aplikace.....	37
Matematika.....	37

Informatika.....	47
Člověk a jeho svět	49
Prvouka	49
Umění a kultura	54
Hudební výchova	54
Výtvarná výchova	59
Člověk a zdraví.....	66
Tělesná výchova	66
Člověk a svět práce	75
Praktické činnosti	75
 5.2. Učební osnovy pro 1. stupeň – 2.období, 4.-5. ročník	82
Jazyk a jazyková komunikace	84
Český jazyk.....	84
Německý jazyk	91
Matematika a její aplikace.....	93
Matematika.....	93
Člověk a jeho svět	98
Přírodověda	98
Vlastivěda	102
Umění a kultura	106
Hudební výchova	106
Výtvarná výchova	111
Člověk a zdraví.....	117
Tělesná výchova	117
Člověk a svět práce	124
Praktické činnosti	124
 6. Hodnocení žáků a autoevaluace školy.....	128

1. Identifikační údaje

Název vzdělávacího programu

STROM POZNÁNÍ A VĚDĚNÍ

Předkladatel

Základní škola a Materská škola v Albrechticích nad Vltavou

Ulice, č.p.: 139

PSČ, obec: 398 16 Albrechtice nad Vltavou

Jméno ředitelky: Mgr. Alena Nečasová

Kontakty: tel.: 382 288 138

e-mail: zsaltbre@seznam.cz

Identifikační čísla organizace: IČO:48 22 13 50

Identifikátor zařízení:600062015

IZO-ZŠ:108 053 733 IZO-MŠ:108053211

IZO-ŠD:114600015 IZO-ŠJ:108054705

Zřizovatel školy

Obec Albrechtice nad Vltavou

Adresa: Albrechtice nad Vltavou 79

Kontakt: statutární zástupce: Ing. Václav Kaifer – starosta
Tel: 382 822 182

Platnost dokumentu od: 1.9.2009

Podpis ředitelky:

Mgr. M. Píčová

Základní škola a Mateřská škola
v Albrechticích nad Vltavou
398 16 Albrechtice nad Vltavou
IČO: 482 21 350

Od 1.9.2010 - součástí ŠVP - předmět Informatika (INF)

M. Píčová
Základní škola a Mateřská škola
v Albrechticích nad Vltavou
398 16 Albrechtice nad Vltavou
IČO: 482 21 350

Od 1.9.2015 - součástí ŠVP - Školní vzdělávací program

ŠD - Dodatek č. 1

součástí ŠVP - Doplnění učebny

součástí ŠVP - LS - Charakteristika školy
a vzdělávací oblasti - Dodatek č. 1

M. Píčová
Základní škola a Mateřská škola
v Albrechticích nad Vltavou
398 16 Albrechtice nad Vltavou
IČO: 482 21 350

2. Charakteristika školy a vzdělávací oblasti

Struktura školy

Základní škola je od 1. 1. 1994 právním subjektem, který hospodaří s finančními prostředky poskytovanými ze státního rozpočtu a svěřeným majetkem jako příspěvková organizace. Dnem 21. 3. 1995 byla zařazena do sítě škol, předškolních a školních zařízení, rozhodnutím ŠÚ v Písku, č.j.22/11/95.

Naše škola je málotřídní základní školou, která poskytuje výchovu a vzdělávání žákům 1. – 5. ročníku. Je školou dvoutřídní (spojený 1.,2.,3. roč. a spojený 4. a 5. ročník). Počet žáků ve škole je 21. Provoz má školní družina, mateřská škola, školní jídelna. Škola provádí doplňkovou činnost v oblasti stravování cizích strávníků a prodej ve školním bufetu. Zájmová činnost je realizována v zájmových kroužcích.

Velikost a lokalizace školy

Škola se nachází na kraji obce Albrechtice nad Vlt. směrem Týn nad Vlt. Školní budova je v dobrém stavu, v souvislosti s uzavřením 2. stupně se v současnosti používá pouze jedno křídlo budovy. Proběhla výměna dřevěných oken za plastová a byla provedena oprava fasády směrem na školní dvůr. Dostupnost z okolních obcí je dobrá – linkovými autobusy.

Vybavení a možnosti školy

V používané části budovy školy se nachází 2 kmenové třídy, počítačová učebna, třída sloužící jako malá tělocvična, družina, kabinety, sborovna a ředitelna, mateřská škola, školní bufet. V areálu školy je velká tělocvična, fotbalové hřiště, které škola využívá, zahrada mateřské školy, školní pozemek.

Ve školním roce 2006/2007 jsme vybavili třídy novým, výškově nastavitelným nábytkem, moderními keramickými tabulemi a osvětlením, které vyhovuje normám hygieny práce.

Ve zlepšení vybavenosti chceme pokračovat, např. uvést do provozu pomůcky pro vyučování cizích jazyků.

V případě, že se v budoucnu zvýší počet žáků tak, abychom mohli znovu otevřít 2. stupeň, máme v druhém křídle budovy 4 kmenové třídy, speciální třídu pro výuku fyziky a chemie, chemickou laboratoř, cvičnou kuchyňku, samostatnou dílnu pro praktické vyučování. Naším cílem je vytvořit pro žáky, učitele a ostatní pracovníky

školy prostředí, které bude podněcovat jejich tvůrčí aktivity a sloužit ke zkvalitnění vzdělávání, prostředí, ve kterém se budou cítit příjemně.

Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor tvoří 1 ředitelka, 1 učitelka, 1 vychovatelka a 2 učitelky v MŠ. Průměrný věk je 47 let. Pedagogický sbor je 100% aprobovaný. Pro práci všech je charakteristická vysoká profesionální úroveň, pěkný vztah k žákům i dobré mezilidské vztahy. Je zde uplatňována týmová práce, klademe důraz na kvalifikační rozvoj – zvyšování počítačové gramotnosti, zdravotnický kurz, protidrogová prevence. Ve škole pracují také čtyři nepedagogičtí pracovníci – uklízečka, školník, pracovnice školní jídelny.

Charakteristika žáků

Do naší školy docházejí děti z Albrechtic nad Vltavou, a dojíždějí z okolních obcí – Paseky, Údraž, Jednědno, Chřešťovice, Neznašov, Tálín. Specifická pozornost je věnována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (dyslexie, dyslexie, dysortografie, hyperaktivita). Žáci, kteří projevují talent a nadání, se pod profesionálním vedením zúčastňují různých soutěží – literárních, výtvarných - s úspěchy v rámci okresu i kraje.

Spolupráce školy s rodiči a jinými subjekty

Většina rodičů pěkně a pravidelně spolupracuje se školou, setkáváme se čtyřikrát ročně na rodičovských schůzkách, účastní se akcí pořádaných školou – výlety, vystoupení dětí, vánoce, velikonoce atd. Pokud se vyskytne jakýkoli problém ze strany rodičů nebo školy, mohou rodiče školu kdykoli navštívit nebo kontaktovat a společně problém vyřešit.

V prosinci roku 2005 vznikla při ZŠ a MŠ školská rada. Má tři členy (z řad rodičů, zastupitelů a pedagogických pracovníků). Schází se pravidelně 3 - 4krát ročně, většinou v den konání třídních schůzek.

Také spolupráce s obcí je na dobré úrovni, ředitelka školy je členkou zastupitelstva, má tedy přehled o dění v obci i jednáních o škole, starosta je pravidelně zván do školy na setkání s rodiči.

Zájmové a mimoškolní aktivity

Škola nabízí tyto zájmové činnosti:

- sportovní kroužek
- včelařský kroužek
- anglický kroužek
- hra na hudební nástroj
- kroužek informatiky
- rybářský kroužek

Všechny děti se každoročně účastní plaveckého výcviku, dle nabídky organizujeme řadu kulturních vystoupení, přírodopisné přednášky, divadelní představení, děti samy připravují vystoupení pro důchodce, vánoční besídky, nejenom pro rodiče, ale i pro všechny občany jsme připravili vánoční a velikonoční aranžování apod.

Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Chráníme naši přírodu

Ctíme naše národní tradice

Naše obec – naše pýcha

Charakteristika školního vzdělávání

Základní filozofie programu – řeč jako motorická činnost a komunikační systém

Náš školní vzdělávací program naplňuje výchovné a vzdělávací cíle RVP ZV.

Školní vzdělávací program vychází v souladu s RVP ZV z poznatků, že:

- v základním vzdělávání jde o to, aby si žáci osvojili základní poznatky o životě kolem sebe, (nelze naučit vše, k čemu lidstvo v poznání došlo);
- k učení lze žáky motivovat a učinit je zajímavým a přiměřeným jejich věku;
- nejlepších a trvalých výsledků lze dosáhnout na základě porozumění určitému jevu, toho lze dosáhnout tehdy, když žák zapojí do učení co nejvíc smyslů, když bude provádět činnosti, pozorovat, hovořit o nich, vyslovovat závěry – objevovat;
- chceme-li dosáhnout dobrých výsledků u všech žáků, musíme jim dát prostor pro učení, protože stejných výsledků nelze dosáhnout u všech žáků za stejnou dobu;

- kvalitu vzdělávání neurčuje množství poznatků, ale jejich propojenost, smysluplnost a použitelnost pro život;
- efektivitu vzdělávání nelze založit jen na posuzování chyb žáků, ale je nutné využít nové mechanismy k hodnocení výsledků vzdělávání postavené na průběžném hodnocení činností žáků, na ověřování schopnosti řešit problémy komplexně a na celkovém posunu žáka nejen v kvalitě vědomostí a rozvoji dovedností, ale zejména v komplexním rozvoji osobnosti žáka;
- pozitivně laděné hodnotící soudy, užívané průběžně, mají vyšší motivační hodnotu a vedou k celkově dobrému zvládnutí učiva.

Proces vzdělávání vede žáky ke spolupráci, podnikavosti a vynalézavosti. Učí je, že trvalých vědomostí lze nabývat hlavně na základě vlastní činnosti.

Výuka nepředkládá žákům zpravidla hotové výsledky a poznatky k osvojení, ale vede je k tomu, aby vše nové, pokud to lze, získávali na základě činností, pozorování, pokusů – na základě objevování. Nezaměstnává jednostranně rozum a paměť žáků, ale působí také na jejich city a vůli. Nehromadí jen množství vědomostí místo jejich kvality, ale snaží se rozvíjet schopnosti žáků a seznamovat je s pracovními metodami a postupy. Tyto metody a postupy si žáci osvojují tak, aby je uměli uplatnit v životě a mohli se sami dál vzdělávat.

Žáci objevují principy a zákonitosti jevů a problémů sami, na základě kroků určených učitelem. Manipulací s pomůckami a vlastní činností si žáci poměrně rychle a především trvale osvojují praktické zkušenosti, poznávají, k čemu nový poznatek a dovednost slouží. Učivo se procvičuje na konkrétních příkladech a situacích, které přináší každodenní život kolem nás, a tak má pro žáky osobní smysl, a zároveň se zaměřuje na zvládnutí podstatných jevů. Činnosti s konkrétními věcmi a pokusy učí žáky vnímat učení jako činnost důležitou pro vlastní život i existenci okolního světa. V průběhu vzdělávacího procesu je žák veden k samokontrolě, samohodnocení a samostatnému rozhodování. Učí se pracovat sám i spolupracovat v týmu.

V procesu vzdělávání využíváme různých metod. *Metoda objevování* – staví do popředí význam otázek žáků ve vyučování. Je-li dítě schopno k určitému jevu položit otázku, je to znamením, že o pozorovaném jevu přemýšlí, hledá vysvětlení, je schopno mu porozumět a na otázku najít správnou odpověď. V pokládání otázek pomáhá žákům hlavně pozorování určité prováděné činnosti.

Úloha učitele spočívá v tom, aby žákům několik „žákovských otázek“ formuloval sám, aby je povzbuzoval, aby jim dával dostatek příležitostí k vzájemnému kladení otázek, aby pozitivně podpořil i otázky neobratně formulované. Učitel brzy pozná, že se žáci ve formulaci otázek lepší, že jsou stále obratnější a pohotovější. Schopnost ptát se je jedním z klíčů k úspěšnému učení a získává se hlavně cvikem. Otázky kladené žáky ke kterýmkoli partiím učiva provokují myšlení žáků, vedou je k hledání vysvětlení, výrazně napomáhají k učení.

Pro žáky je vždy při probírání nové látky nejdůležitější vytvořit si představu o jevech, kterým chceme učit, a naučit se tyto jevy vnímat. Průběžně musíme žáky nechat o pozorovaných jevech hovořit, a tím se u nich postupně vytváří jejich věku přiměřený

odborný slovník. Až po dokonalém zvládnutí prvních dvou kroků všemi žáky přichází na řadu automatizace – procvičování učiva činnostními i klasickými formami.

Další důležitou metodou vzdělávacího procesu je individualizace, tzn. dát každému žákovi možnost, aby daný úkol nebo problém řešil vlastním způsobem, na základě svých zkušeností a dovedností. Tato metoda napomůže učiteli dobře poznat, do jaké míry žáci zvládli učivo, zvláště když učitel dovede využívat individualizaci pro zpětnou vazbu. Tato metoda vede také k tomu, že si žáci uvědomí, co se vlastně učí a co z toho už umí.

Významnou roli při této práci má zdůvodňování zvoleného řešení, tedy odpovědi na otázku, proč jsem řešení provedl právě tak. Žáka tím vedeme k přemýšlení o své práci, k jejímu srovnávání s prací spolužáků, k uvědomění si dalších možností řešení. Tato činnost přispívá značnou mírou k rozumovému vývoji žáka. Velkým kladem, který metody přináší do výuky, je chuť a radost, s jakou děti pracují.

K základním pracovním metodám patří *metody aktivizující*, zejména *metoda situační, problémová a projektová*, metody názorně demonstrační, metody slovní, zejména dialogické, metody samostatné práce, metody výzkumné, tvořivá práce s učebnicemi, pracovními sešity a didaktickými pomůckami a hrami.

Vyučovací metody při učení jsou volné v mezích, které jsou dány přirozeným vývojem žáků. Učitel volí v těchto mezích a při dokonalé znalosti učební látky takové metody, aby v každém předmětu soustavně rozvíjel zájem žáků, a dosahoval tak co nejlepších výsledků bez přetěžování žáků a přepínání vlastních sil.

Menší nadání nebo částečná neznalost v některé oblasti by neměly být překážkou rozvoje žáka v jiných oblastech. Aby toho mohlo být dosaženo, zaměřuje se na využívání *mezipředmětových vztahů*. To znamená, že učí žáky užívat všech vědomostí a dovedností, kterým se naučili při každé vhodné příležitosti, ve všech učebních předmětech i v praktickém životě.

Psychologické zdůvodnění učení spočívá v uvědomění si toho, že nejpevnější spoje se vytvářejí životními situacemi. Psychologové totiž poznali, že v paměti vydrží dlouho, často i trvale to, co žák sám pozoroval, promyslel či vykonal. Je nutné vědět a dodržovat, že žákova paměť nemá být přetěžována zbytečnými podrobnostmi.

Při osvojování nového učiva dbáme vždy na to, aby nové učivo vycházelo z učiva předešlého, aby byly nové představy zařazovány do okruhu představ starších.

Rozvoj inteligence žáka je podporován tím, že je žákovi umožněno samostatně se rozhodovat, uvažovat, provádět svoje činnosti, učit se řešit problémy. Žák své činnosti provádí samostatně. Vedeme ho přitom k samostatnému pozorování, srovnávání, rozboru pozorovaného jevu, k vlastnímu uvažování, kladení otázek, ke komunikaci. Činnosti organizujeme tak, aby žáci byli často v situacích, které vyžadují, aby o práci přemýšleli.

Učitel sám je při různých formách výuky organizátorem a usměrňovatelem práce žáků.

Zájem žáků, který je při tomto způsobu výuky zřejmý, jejich vnitřní zaujetí pro řešení předkládaných problémů, jejich radost i z dílčích úspěchů, to vše přináší pocit

vnitřního uspokojení také pro učitele. Prožívání každodenních drobných překvapení z někdy i nečekaných úspěchů žáků, které běžná výuka řadí mezi méně schopné, přináší učiteli radost, dává mu pocit naplnění a uvědomění si krásy učitelského povolání.

Pracovní postup k dosažení určitého učebního cíle se řídí nejen povahou probíraného učiva, ale též charakterem vývojového období žáků.

Nedoporučuje se hodnotit žáky podle unifikovaného modelu. Každý má mít nárok na individuální tempo, možnost chybování a znovuobjevování, hodnocení podle individuálního pokroku v učení. Každý má mít prostor na individuální projev a názor, prostor pro vzájemnou komunikaci a spolupráci.

Je třeba připravit na školách pro žáky podmínky, ve kterých by cítili jistotu, bezpečí, sebedůvěru, sounáležitost, ve kterých by se mohli seberealizovat. V průběhu vyučování dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Uvědomujeme si, že všechny neúspěchy žáků, obzvláště počáteční, nepříznivě dopadají na vztah žáků ke škole i k dalšímu učení.

Náš školní vzdělávací program pro základní vzdělávání navazuje svým pojetím na tradice **české školy**, kterou lze charakterizovat:

- má činnostní ráz
- je pozitivní vůči žákům
- podněcuje žáky k tvořivé práci
- navrácí do školy „zdravý selský rozum“
- při výuce využívá zkušeností žáků
- klade důraz na motivaci žáků k učení
- při výuce se dbá na vysvětlení, proč se čemu učí
- zpětná vazba je důležitou formou zařazovanou do každé vyučovací hodiny
- je snahou všech vyučujících, aby bylo probírané učivo žáky dobře zvládnuto
- umožňuje účelně spojovat učiva několika předmětů do projektů
- zdůrazňuje mezipředmětové vztahy

V popředí záměrů a cílů našeho školního vzdělávacího programu je rozvoj tvořivosti žáků. Důležitým předpokladem pro rozvoj tvořivosti je motivovat žáky tak, aby měli radost z pochopení probíraného učiva. Přitom je třeba respektovat jejich individuální vlohy.

Aby žáci byli schopni tvořivě riskovat při řešení úkolů a problémů, je třeba podporovat jejich *samostatnost, sebedůvěru, zodpovědnost, pozitivní sebehodnocení*. Učitelé se pro žáky stávají partnery a poradci, pomocníky na cestě za samoobjevováním, stávají se jejich oporou.

Veškerá činnost učitelů a především žáků je ve finále doprovázena *pocitů uspokojení a radosti z dobrých výsledků*.

Dalším principem vzdělávání je ta skutečnost, že žák je stále *podněcován k produkci myšlenek*, nápadů, kladení otázek, odpovídání. Často se tak děje při procesu učení, ať už s pomůckami, nebo na základě úloh ze života.

Důraz klademe na využívání poznatků v rámci smysluplných celků, na individuální porozumění a nepřetěžování žáků. Každá činnost, která žáka zapojuje do vyučovacího procesu, která mobilizuje jeho síly, je tou nejlepší metodou získávání nových zkušeností. Metoda mnohosmyslová je motivující a je zdrojem pozitivních prožitků, bez pasivního osvojování si hotových poznatků. Žákům v různých vyučovacích předmětech vytváříme situace, které budou schopni řešit.

Vícesmyslovým zapojením žáků do vyučování je podněcovaná jejich aktivita, posiluje se v nich sebedůvěra, která je vede k soustředěné práci.

Náš vzdělávací program zdůrazňuje individualizované a kolektivní učení.

Individualizovaným učením rozumíme kteroukoliv formu vyučování, při níž rychlost, kterou žák postupuje při osvojování vědomostí, závisí jen na jeho schopnostech a na jeho práci (činnostech). Uváděný vzdělávací program uplatňuje též výuku kolektivní.

Učitel má možnost individuálně sledovat žáky, neboť při manipulaci s věcmi se zobrazuje mysl žáků přímo před každým z nich. Může tak přizpůsobit postup výuky pozorované individuální práci žáků. Vede žáky k hovoru o pozorovaném jevu (problému), tím se mnohé objasní i ostatním spolužákům. Velký význam má také to, že nikdo není izolován. Vzájemná nápodoba činností a vyjadřování mezi žáky zefektivňuje vyučování. Vlastní činnosti zařazujeme do výuky krátce a často v různých formách, aby upoutaly pozornost všech žáků, vedly dříve či později k znovuobjevení poznatku, k pochopení učiva a jeho dobrému zvládnutí. Předchází se tak bezduchému memorování látky naučené zpaměti bez porozumění. Kolektivní individualizovaná výuka s využitím činností žáků a zpětné vazby přináší do vyučovacích hodin přirozenou potřebu diferenciaci a skupinové práce. Při hovoru o pozorovaném jevu jsou kladeny otázky nejen učitelem, ale i žáky navzájem.

V rámci *vzdělávacího programu*, ze kterého vycházíme, se realizuje harmonický rozvoj tělesných i duševních schopností každého dítěte.

Výuka umožní postupně každému žákovi, aby pocítil uspokojení nad svými dosaženými výsledky. Vědomí úspěchu je pak každému vzpruhou k překonávání překážek. Škola musí umožnit každému žákovi takový tělesný a duševní vývoj, jakého je schopen. Způsob a míra žákova rozvoje se neposuzuje jen podle míry vědomostí, ale zejména, podle toho, s jakou jasností a jistotou dovede žák myslet, své myšlenky vyjadřovat a řešit úkoly z praktického života, jak se vyvíjí jeho osobnost ve své mnohostrannosti.

Pojetí a cíle základního vzdělávání

Vzdělávací program se v plném rozsahu ztotožňuje s výchovně vzdělávacími cíli a kompetencemi uváděnými v RVP ZV.

Naše škola má tyto vzdělávací cíle:

1. Osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení.
2. Tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy.
3. Všestranně a účinně komunikovat.
4. Spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.
5. Projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost.
6. Projevovat pozitivní city v chování a v prožívání životních situací; vnímavost a citové vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
7. Aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví.
8. Žít společně s ostatními, být tolerantní a ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám.
9. Poznat své reálné možnosti a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

Klíčové kompetence jsou v návaznosti na celoevropský směr členěny do souborů zaměřených:

- na učení;
- na řešení problémů;
- na toleranci ostatních lidí;
- na komunikaci;
- na pracovní činnosti, spolupráci a podnikání

Klíčové kompetence představují soubor znalostí, dovedností, návyků a postojů, které jsou využitelné v různých učebních i praktických činnostech a situacích. Jsou klíčem k úspěšnosti člověka v celoživotním učení, v práci, zájmové činnosti i osobním životě. Na utváření klíčových kompetencí se podílejí všechny vzdělávací oblasti, které poskytují svým obsahem dostatek příležitostí k jejich naplňování. Konkrétní podoba vzdělávacích cílů a kompetencí je vyjádřena ve výchovně vzdělávacích cílech jednotlivých vzdělávacích oblastí.

Počáteční etapou naplňování výchovně vzdělávacích cílů programu je **1. období základního vzdělávání** (1. – 3. ročník), ve kterém se buduje základ pro další vzdělávací i osobnostní rozvoj žáků.

K vybavení žáků souborem klíčových kompetencí škola dospěje v rámci vzdělávacího programu .

Z této filozofie vyplývá nutnost dodržovat pedagogické postupy .

Cíle učení směřované k žákům a k učitelům

1) Cílem učení je, aby žáci:

- poznali a osvojili si strategii učení a byli motivováni pro celoživotní vzdělávání;
- zvládli základy všestranné komunikace;
- naučili se spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých;
- byli utvářeni a projevovali se jako zdravé individuality a svobodné osobnosti;
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací;
- vnímali citové vztahy k lidem, k prostředí, kde žijí, k přírodě;
- získali pozitivní vztah ke svému fyzickému a duševnímu zdraví, aktivně je chránili;
- byli schopni žít společně s ostatními lidmi, byli tolerantní a ohleduplní k druhým lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám;
- poznali své reálné možnosti a dovedli je uplatňovat při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci;
- dokázali v životě používat všech ve škole nabytých zkušeností.

2) Cílem učení je, aby učitelé:

a) porozuměli smyslu a principům vyučování a vzdělávání, tj.:

- vyučovat prostřednictvím vlastní činnosti žáků, využívat smyslové poznání a zkušenosti žáků;
- vytvářet prostředí, ve kterém se žáci cítí dobře a chtějí se učit, které dává prostor pro žákovu seberealizaci a sebedůvěru;
- poznávat (diagnostikovat) žáky, jejich potřeby a schopnosti;
- dát žákům přiměřený čas k učení a vést je k trvalému osvojení vědomostí;
- rozvíjet klima dobrých vztahů mezi žáky, mezi žákem a učitelem;
- volit učivo ve shodě s individuálními možnostmi a zájmy žáků, klást důraz na smysluplné učení (dialog, kooperaci), respektovat schopnosti žáků;
- vytvářet u žáků logické a kritické myšlení;
- učit žáky pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky různého druhu, rozumět grafům, diagramům a tabulkám;
- rozvíjet schopnost žáků spolupracovat a pracovat v týmu;
- utvářet u žáků schopnost poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí;

- vést žáky k vlastní organizaci učení.

b) osvojili si dovednosti učení, např.:

- využívat vhodných učebnic a učebních pomůcek k nim náležejícím;
- využívat vhodné pomůcky pro individuální činnosti žáků;
- organizovat vnitřní diferenciaci ve třídě;
- hodnotit znalosti žáků, nikoli jejich slabiny;
- organizovat práci žáků ve skupinách;
- vytvářet projekty s využitím mezipředmětových vztahů.

c) osvojili si vyučovací metody a formy učení, které:

- podporují u žáků poznávání a aplikaci poznatků v praxi;
- využívají objevování na základě tvořivosti žáků (výběr vhodných problémů);
- využívají sebekontrolu a sebehodnocení žáků.

d) chápali souvislosti učení a jiných modelů současného vyučování a učení.

Přednosti učení:

1. Tempo se přizpůsobuje schopnostem žáků ve třídě.
2. Charakter výuky podporuje soustředění žáků na výuku.
3. Každý den přináší dítěti pokrok.
4. Neustále podněcuje zájem žáků o učení.
5. Důsledkem radosti z práce a zájmu žáků o učení je dobrá kázeň ve třídě.
6. Žáci jsou činnostmi, svými otázkami a odpověďmi vedeni k sebedůvěře, nezávislosti a lepším pracovním návykům.
7. Zpětná vazba mezi učitelem a žákem umožňuje okamžitě odhalovat chyby žáků, pracovat s nimi, průběžně a snadno je odstraňovat.
8. Žáci nejsou přetěžováni, jejich psychický vývoj probíhá přirozeně. Učení napomáhá rozvoji schopností všech žáků.
9. Učiteli učení umožňuje důkladnější poznání každého žáka, vede ho k úvahám o tom, co dál který žák potřebuje ke svému individuálnímu rozvoji.
10. Prostor pro naučení je dán i žákům, kteří by jinak mohli být pokládáni za průměrné nebo i podprůměrné.
11. Charakter výuky dává dostatek prostoru k dobrému individuálnímu rozvoji nadaných žáků.
12. Výsledky jsou trvalejší – pokračuje se až po zvládnutí předchozí látky většinou žáků – mizí špatná práce.
13. Stálé podněcování žáků k samokontrolě a sebehodnocení, které výuku vždy provází, přivádí mnohé žáky k dovednosti pracovat bezchybně.
14. Učení vyhovuje dětem typů zrakového, sluchového i motorického, protože se do výuky zapojuje více smyslů.

15. Hodnocení žáků je snadnější, neboť učitel každým dnem může sledovat pokroky v pochopení a aplikaci učiva.
16. Při učení se vytváří velmi dobrý lidský kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Tento kontakt se postupně přetváří ve společně uznávaná pravidla naplněná aktivitou, spoluprací, prostorem pro každého.
17. Díky aktivnímu zapojení všech žáků do výuky vede učení k přirozené integraci dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Vzdělávací období základního vzdělávání a učební plán

Základní vzdělávání žáků se realizuje v průběhu povinné devítileté školní docházky. Vzdělávací a výchovný proces je v *Rámcovém vzdělávacím programu základního vzdělávání* rozdělen na 3 období:

1. stupeň:	1. období – 1. - 3. ročník;
	2. období – 4. - 5. ročník;

Každé vzdělávací období má svůj vzdělávací obsah a stanovené očekávané výstupy, které jsou závazné.

První část Školního vzdělávacího programu je připravena pro základní vzdělávání žáků v 1. období povinné školní docházky, tj. v 1. až 3. ročníku. RVP ZV stanovuje očekávané výstupy na konci 3. ročníku *orientačně*

3. Charakteristika ŠVP

Zaměření školy

Školní vzdělávací program je zaměřen na vzdělávání dětí 1.stupně ZŠ , málotřídní školy

- společné postupy a metody práce na úrovni školy, uplatněné ve výuce i mimo, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků, vychází z programu RVP.

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Dbáme na zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Respektujeme jejich individualitu, pomáhá nám také vyhovující materiální, prostorové, technické a hygienické vybavení školy. Při hodnocení postupujeme podle Pokynu MŠMT ČR č.j. 23472/92-21 k zajištění péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení v základních školách.(Spolupráce s PPP, individuální péče, logopedie)

Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

- Volitelné a nepovinné předměty, zájmové kroužky, zapojení žáků do přehlídek, soutěží, výstav

Průřezová témata

- Osobnostní a sociální výchova (PRV 1.-3., VL 4.-5., TV 1.-5.)
- Výchova demokratického občana (ČJ 3.-5., VL 4.-5.)
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (M4.-5., VL5.)
- Multikulturní výchova (TV1.-5., VL4.-5., ČJ2.-5., NJ 3.-5., HV, VV 1.-5.)
- Environmentální výchova (PRV1.-3., PŘV4.-5., VV1.-5., PČ1.-5.)
- Mediální výchova (ČJ3.-5., INF 4.-5., PŘ5.)

Tato průřezová témata a jejich tématické okruhy jsou zapracovány podle vhodnosti témat v jednotlivých ročnících a vyučovacích předmětech.

Klíčové kompetence

- Vycházejí z RVP, na jehož základě byl školní vzdělávací program školy vypracován

Obecně vzdělávací cíle

- osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení
- tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy
- všestranně a účinně komunikovat
- spolupracovat a respektovat práci, úspěchy vlastní a druhých
- projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost
- projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, vnímavost, citlivé vztahy k lidem, k prostředí a k přírodě
- aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví

- žít společně s ostatními lidmi, být tolerantní, ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturním a duchovním hodnotám
- poznat své reálné možnosti a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní orientaci

Podmínky ke vzdělávání

- vybavení pomůckami, učebnicemi
- kopírka pro pedagogy
- propojení počítačů do sítě, přístup žáků k internetu
- vybavení knihovny literaturou
- prostředky na další vzdělávání pedagogických pracovníků
- učebna výpočetní techniky

4. Učební plán

	Vzdělávací obory	1. stupeň					ŠVP
		1.	2.	3.	4.	5.	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	9	9	8	7	7	39
	Cizí jazyk (angličtina)	0	0	3	3	3	9
Matematika a její aplikace		5	5	5	5	5	25
Informační a komunikační technologie		0	0	0	0	1	2
Člověk a jeho svět	Prvouka	2	2	2	0	0	13
	Vlastivěda	0	0	0	2	2	
	Přírodověda	0	0	0	2	2	
Člověk a společnost	Dějepis	0	0	0	0	0	0
	Výchova k občanství	0	0	0	0	0	0
Člověk a příroda	Fyzika	0	0	0	0	0	0
	Chemie	0	0	0	0	0	0
	Přírodopis	0	0	0	0	0	0
	Zeměpis	0	0	0	0	0	0
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	12
	Výtvarná výchova	2	2	1	1	1	
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	0	0	0	0	0	0
	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10
Člověk a svět práce		1	1	2	2	2	8
Počet hodin v ročnících		22	22	24	25	26	119
Počet disponibilních hodin							13

Poznámky k učebnímu plánu pro 1. stupeň

Celková týdenní hodinová dotace je RZP ZV stanovena:

- **pro 1. – 2. ročník maximálně 22 hodin**
- **pro 3. – 5. ročník maximálně 26 hodin**

1. Závazná minimální časová dotace je uváděna u jednotlivých vyučovacích předmětů. Lze ji navýšit podle záměrů školy prostřednictvím disponibilních hodin – pro 1. – 5. ročník celkem o 9 vyučovacích hodin.
2. Celková časová dotace 118 hodin týdně je pro 1. – 5. ročník závazná.
3. Učební plán lze modelovat variabilně podle vzdělávacích potřeb žáků a pedagogických záměrů školy, neboť časová dotace uváděná rámcovým vzdělávacím programem je vztahována ke vzdělávacím oblastem a je doplněna disponibilní časovou dotací, jejíž využití je plně v kompetenci ředitele školy.
4. V rámci učebního plánu může v 1. – 3. ročníku probíhat výuka jednotlivých předmětů bez pevné časové dotace v menších časových celcích než jedna vyučovací hodina; jednotlivé řízené činnosti mohou být kombinovány a propojovány při zachování celkové stanovené denní a týdenní dotace pro vyučovacích předměty a dodržení požadavků na odpočinek.

Poznámky k zařazení vzdělávacích oblastí do učebního plánu (určuje RVP ZV)

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk a literatura

- vyučovací předmět je zařazen povinně do všech ročníků.

Cizí jazyk

- předmět s časovou dotací 3 hodiny týdně je zařazen povinně od 3. ročníku.
kroužek AJ

Matematika

- předmět je povinně zařazen do všech ročníků.

Informační a komunikační technologie

- učivo v 1. – 4. ročníku je realizováno jako součást jiných vyučovacích předmětů;
- v 5. ročníku povinně jako vyučovací předmět
kroužek informatiky

Člověk a jeho svět

- realizuje se v 1. – 3. ročníku ve vyučovacím předmětu prvouka a ve 4. – 5. ročníku v předmětech přírodověda a vlastivěda.

Umění a kultura

- realizuje se v samostatných vyučovacích předmětech hudební výchova a výtvarná výchova, které jsou zařazeny ve všech ročnících.

Člověk a zdraví

- tělesná výchova je zařazena do všech ročníků, její týdenní časová dotace nesmí klesnout pod 2 vyučovací hodiny;
- výchova ke zdraví je realizována zejména v tělesné výchově, prvouce a přírodovědě.

Člověk a svět práce

- učivo vzdělávací oblasti se realizuje ve všech ročnících jako samostatný předmět pracovní činnosti.

5. Učební osnovy

5.1. Učební osnovy pro 1. stupeň – I. období

Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů

Vzdělávací program realizuje požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí a vytváří pro školní praxi dílčí celky – **vyučovací předměty**.

Oblast:

1. Jazyk a jazyková komunikace

2. Matematika a její aplikace

3. Informační a komunikační technologie v 1. – 3. ročníku

4. Člověk a jeho svět

5. Umění a kultura

6. Člověk a zdraví

7. Člověk a svět práce

Předmět:

– český jazyk   – cizí jazyk

– matematika

(není samostatným předmětem)

– v 1. – 3. ročníku - prvouka

– hudební výchova

– výtvarná výchova

– dramatická výchova

(není samostatným předmětem)

– tělesná výchova

– výchova ke zdraví

(není samostatným předmětem)

– praktické činnosti

Hlavní cíle 1. období

Cílem prvního období základního vzdělávání je naučit žáky: **základům čtení, psaní, počítání a prvního cizího jazyku**. Vyučování má ve všech předmětech **činnostní charakter**.

Při vytváření dovedností a návyků v 1. – 3. ročníku se požaduje, aby žáci chápali účel a smysl každé své činnosti, aby o činnostech hovořili a měli pro ně dostatečný časový prostor. V souladu s charakterem myšlení žáků je těžiště vyučování **v přímém poznávání skutečností kolem nás**.

K výuce v tomto období patří i vyučovací předměty s výchovným zaměřením, tj. **hudební, výtvarná, tělesná výchova a pracovní činnosti**. V programu jsou uplatňovány též: **dramatická výchova, výchova ke zdraví a informační a komunikační technologie**, ale netvoří samostatné předměty. Charakteristické pro toto období je **prolínání učiva** mezi všemi vyučovacími předměty.

Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk a ve 3. ročníku prostřednictvím vyučovacího předmětu německý jazyk.

Český jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- svou schopnost vyjadřovat se uplatňovat i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

B) Charakteristika výuky vzdělávací oblasti -Jazyk a jazyková kultura

Výuka českého jazyka je naplňována:

- komunikační a slohovou výchovou;
- čtením a literární výchovou;
- psaním;
- jazykovou výchovou.

Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím *dramatické výchovy*.

V *komunikační výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni.

Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku. Při

prvním písemném vyjadřování se požaduje používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře poznali.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností v prvním vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu
- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek (v čítankách 2. a 3. r. jsou připraveny náměty, které žáky vždy zaujmou, využívá se mezi předmětových vztahů
- jednoduchých popisů z písanek, hlavně z prvoučného učiva, k psaní podobných textů
- možnost zpracovávat „první knihy“ např.: o květinách, o ptácích aj. v co nejjednodušší podobě, volně doplněné ilustracemi, výstřižky apod., využíváme i dětských knih a encyklopedií

Komunikační výchova tedy obsahuje činnosti:

- a) receptivní, tj. čtení a naslouchání;
- b) produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka.

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli.

Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování.

V čítankách určených k učení čtení je věnována dostatečná pozornost volbě příjemných, délkou i obsahem přiměřených textů mladšímu školnímu věku. Také mezipředmětovým vztahům a volbě témat pro samostatnou práci žáků je zde věnována pozornost.

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Při výuce psaní v tomto období získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V jazykové výchově v 1. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající věku žáků a zároveň poznávají žáci elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznanych jazykových a pravopisných jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování se při výuce rozvíjí pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit *dramatickou výchovou*.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Dramatická výchova v 1. období základního vzdělávání

Pomocí dramatické výchovy:

- rozvíjíme u dětí jejich tvořivost
- učíme je volně bez strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v dalších vyučovacích předmětech
- rozvíjíme a obohacujeme slovní zásobu žáků
- učíme žáky tvořivě řešit praktické problémy
- vedeme žáky k slušnosti a respektování spolužáků, rodičů i ostatních dospělých v jejich okolí
- žáci mohou prožívat různé situace, naučit se cítit s druhými a pomáhat si navzájem

S vyučováním českého jazyka v 1.-3. ročníku jsou bezprostředně spojeny počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků se přitom rozvíjí v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností
- přípravná zraková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště těch, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček z paměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení
- uvolňovací cviky
- základní návyky při psaní
- příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátřhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období:

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí z paměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, stále nenásilně podporujeme správnou výslovnost

výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov

- čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém období;
  - činnosti s písmeny skládací abecedy
  - čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov
  - postupné poznávání dalších hlásek a písmen
  - čtení slabik, slov a krátkých vět
  - čtení psacího písma
  - čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
  - čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů
  - nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením
  - psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
  - opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
  - psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze
- z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník

Dokončení prvopočátečního čtení:

postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů

důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky

dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace

správné čtení předložek se slovem

vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Rozvoj čtenářských schopností:

správné a plynulé čtení krátkých i delších vět

čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků

při opakovaném čtení zachovat intonaci

objasňování významu slov

vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku

vyprávění obsahu přečteného textu

vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení, jak jdou za sebou

přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť

plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka - individualizace

rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
vyprávění podle obrázků
vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách
doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem - moje první kniha, zápisy o
stromech aj.
čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Psaní:

procvičování tvarů písmen
psaní slabik, slov a jednoduchých vět
důraz na psaní s porozuměním
první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola
dovednosti psát využíváme u jednoduchých zápisů v různých vyučovacích
předmětech

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
  - odpověď celou větou na otázky, druhy vět
  - tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
  - pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
  - slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
  - samohlásky, souhlásky, dvojhlásky
  - výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
  - psaní a výslovnost slabik tvrdých
  - psaní a výslovnost měkkých slabik
  - psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
  - psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
  - příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťovat
v souvislém textu, která slova označují osoby, zvířata nebo věci a která slova
vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají;
- čtení a psaní předložek
  - vlastní jména osob

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie.

Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech

diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník

Rozvoj čtenářských dovedností:

správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu
tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
objasňování významu slov a slovních spojení
vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku
vymýšlet názvy pro části povídek
reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky
vyjadřovat obsah ilustrací k přečtenému textu
pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí zpaměti
čtení dětských knih přiměřených věku – zapsat a zapamatovat si jméno autora, název knihy, vyjádřit obrázkem nebo několika větami to, co žáka z knihy zaujalo
učit se odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy)

Psaní:

Procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech spolu spojených nějakým významem. Např.: náradí, které má tatínek; stromy, o kterých se učíme, apod. (psaní s porozuměním).

Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma. Pozvolna se snažíme při dodržení úhlednosti písma psaní zrychlovat.

Jazyková výchova:

Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili:

- věta, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)

- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují:

- význam slov
- obojetné slabiky
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich poznávání v jasných případech
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat a věcí
- rod a číslo podstatných jmen
- pádové otázky
- poznávání sloves – osoba, číslo, čas
- seznámení s časováním sloves
- psaní i, í ve slovesech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil ...)

Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou 3. ročníku až do konce roku. Toto učivo je třeba procvičovat krátce, často, s porozuměním a vysvětlováním. Důraz je třeba dát na tvořivou práci žáků s vyjmenovanými slovy a jejich aplikaci též v jiných vyučovacích předmětech.

Vhodným způsobem je třeba s výukou vyjmenovaných slov propojovat poznávání slovních druhů a pravopis vlastních jmen. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají jako izolované celky, ale navzájem se prolínají.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období:

1. číst plynule s porozuměním nahlas i potichu krátké přiměřeně náročné texty
2. rozumět přiměřeně krátkému čtenému sdělení a umět ho reprodukovat
3. uvědomit si potřebu výrazného zřetelného čtení a správné výslovnosti
4. rozlišovat texty psané v próze a ve verších
5. rozlišovat texty krásné literatury a texty naučné
6. dokázat z jednoduchých textů vybrat informaci, kterou považuje za důležitou

- 7.přednášet z paměti báseň i část jednoduchého prozaického textu
- 8.podle svých schopností jednoduše reprodukovat krátký přečtený text, popřípadě ho doplnit vhodnou ilustrací
- 9.rozlišovat věty v mluveném a psaném projevu, velké písmeno na začátku věty
- 10.rozlišovat druhy vět (oznamovací, tázací, rozkazovací, přací), znaménka za větami
- 11.správně vyslovovat a psát dlouhé a krátké samohlásky
- 12.osvojit si pravopis
  - slov s tvrdými a měkkými slabikami
  - slov se slabikami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
  - slov se souhláskami uprostřed a na konci (znělé, neznělé)
  - obvyklých vlastních jmen
  - předložkových výrazů
  - i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slov (pravopis vyjmenovaných slov a nej- běžnějších slov příbuzných)
- 13.rozlišovat slovní druhy v jasných případech
- 14.znát pádové otázky
- 15.umět stručně popsat jednoduchý děj nebo předmět
- 16.vyprávět vlastní zážitek

Německý jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- motivovat žáky k zájmu o německý jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus německého jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
- činnostní formou naučit žáky základní slovní zásobu z jím blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty)
- činnostní formou výuky naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a manuálních činností zahrnutých v pracovním sešitě
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory
- rozumět jednoduchým pokynům v německém jazyce a reagovat na ně
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené jednoduché texty v německém jazyce
- motivovat žáky k zájmu o německý jazyk
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví německy
- postupně začít chápat význam znalosti němčiny pro život
- aktivní účastí žáka na výuce německého jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznatých slov a frází

Při činnostním vyučování německému jazyku ve 3. ročníku vyučujeme:

- a) komunikační dovednosti (schopnost domluvit se v němčině)
- b) slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané; porozumění řeči mluvené,
- c) mluvnici a pravopis;
- d) dramatickou výchovu
- e) základní poznatky o německy mluvících zemích

B) Charakteristika výuky:

Výuka německého jazyka v 1. období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je v tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku němčiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Abychom toho dosáhli, musí být vyučovací hodiny němčiny v průběhu celého roku prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Při výuce je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.

V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní

zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy s činnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem – s tzv. názorem, a to v každé hodině. To je základem k tomu, aby se německému jazyku učil každý žák s chutí a věřil, že bude mít úspěch.

Využíváme zvukových nahrávek, německých říkanek a písniček, z nichž některé se žáci učí zpaměti.

C) Obsah učiva:

- odlišné hlásky – jejich fonetický přepis pro čtení výslovnosti v učebnici (ve slovníku), například ve slovech: das **mä**dchen, **fünf**, **kö**nnen, **flei**ßig
- odlišná výslovnost hlásek, které známe z češtiny, například ve slovech: der **V**ater, **z**eichnen, es **l**iegt, **s**auber, **s**till, **s**port
- odlišný pravopis – náhled do problematiky, která bude uceleně vyučována v dalších ročnících
- člen jako součást podstatného jména:
  - počítatelná a nepočítatelná podstatná jména
  - nácvik použití členu na skutečnosti prožívané žákem spolu s učitelem ve třídě
- podstatná jména – množné číslo pravidelných podst. jmen, velké písmeno na začátku slova
- osobní zájmena:
  - kvůli obtížnosti vyučujeme pořadí: 1. osoba: ich, wir
2. osoba: du, ihr
3. osoba: er, sie, es, sie, Sie
- některá zájmena přivlastňovací: mein, dein
- spojení zájmena přivlastňovacího + podstatného jména: mein Vater, meine Mutter, mein Kind
- základní slovesa – přítomný čas
  - časování základních probíraných sloves: ich male, du malst...
  - časování nepravidelného slovesa „**sein**“ (kladné i záporné věty, tvoření otázky: Ich bin. Du bist nicht. Ist sie?
  - časování nepravidelného slovesa „**haben**“ – kladné věty
- základní slovesa – přítomný čas, kladné i záporné věty
- základní předložky: in, mit
- věty oznamovací – větné vzory: Das Gras ist grün. Uli turnt gut.
- věty rozkazovací – pokyny: schreib richtig!, schwimm schnell!
- věty tázací – obrácený slovosled: Ist das Uwe? Spielt er gern?

V 1. pololetí poskytneme dětem nezbytný úvod do jazyka:

- seznamujeme je s německými hláskami na základě názvů barev, hraček a čísel

- nacvičujeme správnou výslovnost a čtení celých vět na krátkých příbězích
- učíme děti mluvit ve vzorových větách, jejichž smysl je dán dramatizací, činností s předměty nebo s obrázky
- naučíme děti rozumět jednoduchým větám a pokynům ve třídě
- radost z uměleckého prožitku s použitím německého jazyka poskytneme nácvikem velmi jednoduchých básniček a říkadel (žáci je mohou obměňovat s využitím osvojené slovní zásoby)

V 2. pololetí se výuka zaměří na „technické“ vědomosti nutné pro správné použití základů jazyka:

- postupně nacvičujeme čtení fonetického přepisu němčiny
- postupně probíráme a opakujeme tvary jednotného a množného čísla podstatných jmen, zájmena osobní – podměty, shodu podmětu s přísudkem, závazný slovosled německé věty

Výuka gramatiky probíhá současně s vytvářením jednoduchých vět, kde se potřebné výrazy a spoje procvičují. Žáci se naučí větám rozumět, číst je a opakovat. Protože jim rozumějí a znají některá slovíčka, mohou je obměňovat. Ptají se jeden druhého, odpovídají na spolužákovy otázky. tímto způsobem probíhá výuka gramatiky s pomocí činností v průběhu celého roku, jak je uvedeno už v bodě B.

D) Očekávané výstupy

Na konci 1.období žák:

- 1.– pozdraví při setkání a loučení
- 2.–požádá o něco a poděkuje, umí specifikovat určitý počet
- 3.–jednoduše objedná nejběžnější jídlo a pití v restauraci
- 4.–naváže konverzaci s novým kamarádem – cizincem, představí se a zeptá se na jméno, zeptá se na věk a řekne svůj, řekne, co má a co nemá rád
- 5.–čte s porozuměním jednoduchý text
- 6.–rozumí jednoduchému pokynu a dovede ho splnit
- 7.–získá jazykovou zručnost pro schopnost obměny jednoduché informace
- 8.–slovní zásoba se pohybuje v rozsahu 70 slov, z nichž 20% tvoří základní kameny německé gramatiky
- 9.–z paměti reprodukuje několik básniček, říkanek a písniček v němčině

Děti získají skutečný základ pro další studium německého jazyka v těchto oblastech:

- a) Oblast **fonetiky**: rozlišují německé hlásky od českých a umí je vyslovit.
- b) Oblast **slovní zásoby**: barvy, čísla, běžné hračky a zvířata, osoby, příbuzenské vztahy, jídlo, pojmy: ten, nějaký, malý, velký, starý, ano, ne
- c) Oblast **mluvnice**: člen určitý a neurčitý, jednotné a množné číslo podstatných jmen, užívání sloves v přítomném čase prostém, slovesa mít, mít rád, být, užívání sloves v přítomném čase průběhovém (kladné věty), zájmena osobní - podměty a jejich použití ve větě, některá zájmena přivlastňovací, předložkové vazby s „in,für“

Anglický jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí

Nejdůležitějším cílem v této první etapě výuky anglického jazyka je postupně vypěstovat kladný, aktivní vztah žáků ke komunikaci v angličtině a neodradit jejich přirozený zájem a zvědavost.

Mladší školní věk je charakteristický výbornou imitační schopností žáků. Uvědomělý poslech správné výslovnosti rodilých mluvčích a co nejvěrnější napodobení jim umožní získat dovednost dodržovat rytmické a intonační vzorce a upevnit jednoduché struktury pro elementární komunikaci v angličtině.

Třetí ročník představuje počáteční etapu vyučování anglického jazyka. Žáci se seznamují s jeho zvukovou i grafickou podobou v rozsahu určeném RVP. Obsah informací respektuje celkovou intelektuální vyspělost dětí i úroveň teoretických poznatků z českého jazyka.

Primární je ústní komunikace, nácvik poslechu s porozuměním a ústní projev v přirozených řečových situacích. Východiskem všech mluvních aktivit je skutečné životní prostředí, v němž žáci žijí, i jejich postoje, povinnosti a zájmy.

Soustavná pozornost je věnována zvukové stránce jazyka, tvoření hlásek, přízvuku a intonací. Jako vzor slouží zvukové nahrávky namluvené rodilými mluvčími.

Žáci si osvojí celé fráze převážně imitačně intuitivním způsobem a postupně se je naučí obměňovat.

Nezanedbatelnou úlohou z hlediska výrazových prostředků má i memorování jednoduchých říkanek a jazykolamů.

Procesy myšlení a rozumové operace se formují v činnosti. Užití činnostní metody přináší nejvyšší efektivitu učení. Hra je přirozeným zdrojem aktivity a tvořivosti. Vytváří množství příležitostí předměty vidět, slyšet i vyslovovat jejich názvy, manipulovat s nimi a přiměřeně reagovat na konkrétní pokyny a situace. Didaktická hra má specifický význam a účel. Systematická cílená manipulace s jazykovými prvky, napodobování, srovnávání, obměňování, třídění, vyhledávání a opravování chyb jsou vhodným prostředkem k dosažení poznání a vytváření jazykových návyků.

Soustavná řečová aktivita vede žáky k vlastnímu významovému i systémovému třídění a k specifikaci probraných jazykových jevů. Rozhodující zpětnou vazbu pak zprostředkuje přímá odezva učitele a spolužáků.

Každému žákovi vyhovuje jiný způsob učení. Je proto nutné umožnit všem maximální pokrok a zároveň respektovat individuální tempo, typ paměti, schopnost zaměření pozornosti atd.

Je třeba pěstovat návyk pravidelné domácí přípravy, objasnit žákům vhodný postup při procvičování a vypracování zadaných úloh, kde a jak mohou čerpat potřebné informace (slovníky, příručky, multimédia, internet).

Při hodnocení úrovně osvojení řečových dovedností je třeba zvlášť zpočátku ocenit především to, co žák již zvládl, zda dostatečně využívá své schopnosti. U slabších jedinců hodnotit převážně tu ze základních dovedností (poslech, mluvení, čtení, psaní, překlad), v nichž mají předpoklady podat lepší výkon.

B) Klíčové kompetence

Kompetence k učení:

- žák si vytváří základní návyky a postupy ve výuce cizího jazyka
- přiměřeně věku a obsahu učiva si zvyká na užívání jazykové terminologie
- učí se samostatně rozhodovat
- začíná si uvědomovat význam znalosti cizího jazyka

Kompetence k řešení problémů:

- přiměřeně věku a obsahu učiva se žák učí samostatnosti, rozvíjí vlastní úsudek
- učí se vyhledávat informace potřebné k řešení úkolů a problémů pod vedením učitele

Kompetence komunikativní:

- na základě přiměřených jazykových znalostí se žák postupně učí formulovat své myšlenky, komunikovat především ústně na principu nápodoby a pamětného učení, osvojuje si základní schopnost písemného vyjadřování v cizím jazyce
- učí se naslouchat a rozumět dialogu druhých osob, cvičí se v technice rozhovoru v cizím jazyce

Kompetence sociální a personální:

- žák se učí spolupracovat ve dvojici a ve skupině, přijímá dílčí odpovědnost za výsledky práce skupiny
- porovnáváním vlastního výkonu se členy skupiny si vytváří reálnou představu o sobě a svých schopnostech

Kompetence občanské:

- žák se učí respektovat postavení dospělého i pozici žáka, učí se dodržovat normy soužití v malé skupině
- seznamuje se s realitami anglicky mluvících zemí, nahlíží do jejich historie a poznává jejich tradici

Kompetence pracovní:

- žák si osvojuje skutečnost, že dobrá znalost cizího jazyka je nezbytným prostředkem pro pracovní a lidské dorozumění a je základním předpokladem budoucího osobního a profesního uplatnění v životě

C) Očekávané výstupy

- žák vyslovuje a čte správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby
- rozumí jednoduchým pokynům a požadavkům učitele
- aktivně používá základní společenské obraty – pozdraví, rozloučí se, představí sebe i osobu blízkou, požádá o svolení a pomoc, poděkuje
- poskytne jednoduché osobní informace – věk, popis osoby, zájmy, činnosti
- orientuje se v základních časových údajích – pojmenuje části dne, dny v týdnu, měsíce, roční období, určí čas
- zvládá základní matematické dovednosti v angličtině – sčítá, odčítá
- orientuje se ve svém prostředí, popíše trasu cesty, umí se zeptat na polohu a cestu k objektu
- dokáže jednoduchým způsobem popsat umístění a vybavení bytu a učebny
- aktivně se zapojí do jednoduché konverzace v běžných každodenních situacích (škola, volný čas, stravování, oblékání, nákupy, počasí)
- sestaví jednoduché písemné sdělení i odpověď, poskytne své základní údaje
- aktivně se podílí na reprodukci a dramatizaci pohádek
- systematicky využívá obrazové a poslechové materiály
- pamětným učením si osvojuje základní gramatické znalosti
- reálně hodnotí výsledky své práce, umí identifikovat své slabiny a hledat možnosti nápravy (autoevaluace)
- prostřednictvím her a různých forem jazykových aktivit si fixuje pozitivní vztah k jazykové výuce, uvědomuje si funkčnost probraných výrazů a frází, motivuje se tak pro příští práci

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

Matematika

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka;
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům;
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat;
- využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich;
- prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků;
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům;
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití.

B) Charakteristika výuky:

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy**:

a) Číslo a proměnná:

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom se dbá na tři složky:

- dovednost (provádění početních operací);
- algoritmické porozumění (proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení a pozorování žáků, hovor o pozorovaném);
- významové porozumění (umět operaci propojit na reálné situace – nejlépe za pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací).

b) Závislosti a vztahy:

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností

postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislosti navazuje v dalších obdobích práce s tabulkami, diagramy a grafy.

c) Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

d) Slovní úlohy:

Jejich řešení je do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky. Při nich je třeba uplatňovat uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení. Učí se řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď.

Matematika svým charakterem vyžaduje činnostní pojetí.

Do první třídy přicházejí děti s nestálou a rozptýlenou pozorností, mnozí neumějí naslouchat. Hodiny matematiky dávají prostor k tomu, aby se žáci učili pozorně naslouchat slovům učitele. Pojmy čísel první desítky a početní výkony s nimi prováděné se vyvozují *zásadně pomocí žákovských pomůcek* a to hlavně konkrétních věcí a dále pomocí zástupného názoru a obrázků. Vždy ve spojení s manipulací každého žáka s uvedenými pomůckami. Tyto činnosti pomáhají lehce podchytit pozornost žáků. To také napomáhá tomu, že lze brzy individuálně pracovat s celým žákovským kolektivem, docílit pozornosti všech žáků. Pomůcky v rukou žáků a činnosti s nimi umožňují učiteli okamžitou zpětnou vazbu a možnost reagovat na úroveň zvládnutí učiva žáky.

Velmi dobrým prostředkem k rozvoji pozornosti i k projevu míry pochopení probíraného matematického učiva jsou *hovory žáků k činnostem*, při kterých početně vyjadřují své zkušenosti. Rozvíjí se přitom schopnost žáka vyjadřovat své myšlenky, posiluje se sebedůvěra žáka v jeho schopnosti.

Výchova pozornosti a sebedůvěry je úzce spjata s výchovou smyslu pro zodpovědnost, nyní za vlastní práci ve škole a za její výsledky, později pak za práci prováděnou v zaměstnání. Smysl pro odpovědnost za vlastní práci je úspěšně vytvářen, je-li žák brzy veden k samokontrolě. K tomu je v materiálech připravených pro výuku věnováno hodně prostoru.

Velký význam v matematice má *aktivita žáků*. Formy učení dávají dostatek možností k jejímu neustálému podněcování.

Učení matematice není založeno na výsledcích, které se objeví hned po jedné hodině činností zařazených do výuky náhodně, odděleně. *Toto učení naopak vyžaduje aplikaci činností do celého souboru hodin*. Uvědomujeme si, že ani jeden návyk se nemůže vytvořit jen v jedné hodině. Ani jeden matematický pojem nemůže být utvrzen během jedné vyučovací hodiny. Je nutné v řadě vyučovacích hodin po sobě následujících nechat daný pojem postupně nechat objevit a přijmout všemi žáky, poznané učivo krátce v každé hodině procvičovat a nechat ho obohacovat novými

žakovskými nápady a zjištěními. Každá vyučovací hodina, která je zařazena do určitého systému činností svým dílem přispívá k vytvoření a upevnění vykládaného pojmu, každá vyučovací hodina také individuálně přibližuje žákovi určité nové vědomosti. Proto musí dostat každý žák dostatečný prostor k pochopení učiva a k dovednosti o něm hovořit. Nové učivo vyplývá z předcházejícího a zároveň je základem a oporou pro učivo následující. Když se snažíme toto dodržet a v tomto systému vyučovat, často se stane, že žáci nové učivo objeví sami a často jim ani nepřipadá nové. K tomu je třeba žákům dopomoci určitým upozorněním učitele, otázkou nebo doporučením, co pozorovat. *Žákům je třeba dát dostatečný prostor na objev poznávaného jevu i na jeho zvládnutí a procvičení.*

Nové učivo předkládané žákům za pomoci individuálních činností se zvolenými konkrétními pomůckami nebo jinými prostředky ke zkonkrétnění vytvářených pojmů, vede k jejich pochopení. Velkou mírou přitom napomáháme rozvoji správného uvažování žáků.

Řešení úloh spojené s individuálními činnostmi žáků doprovázené jejich schopností formování slovního vyjádření úloh a odpovědí, můžeme hodnotit jako *nejmocnější prostředek rozvoje chápavosti dětí*. Při tomto učení dovedeme postupně všechny žáky k tomu, že se dovedou o učeném jevu vyjadřovat v matematice jasně, souvisle a přesvědčivě.

Učení matematice v ruku učitele, který ho neformálně uplatňuje, je jemný a dokonalý nástroj, pomocí něhož učitel upoutává snadno pozornost žáků, probouzí jejich představivost a uvádí do pohybu postupně myšlení každého žáka.

Při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem. Úsilí, které žáci vynakládají, působí příznivě na jejich rozumový vývoj. Rozvíjena je přitom samostatnost žáka i jeho tvořivost.

Podmínky pro dosažení dovednosti žáka správně řešit slovní úlohy jsou:

- praktické činnosti, které odpovídají určité úloze
- pokus o samostatné vyhledávání cesty řešení, odpovědi náležející dané úloze závěrů
- dovednost samostatně vymyslet a formulovat úlohu podobnou k úlohám právě řešeným
- nechat žáky vymýšlet úlohy s praktickým, jim blízkým obsahem a též jim takové úlohy předkládat k řešení
- obtížnější úlohy řešit až po dokonalém zvládnutí úloh jednoduchých

Při řešení slovních úloh se ukazuje, že někteří žáci teprve po řešení úloh ze života tak, jak ho znají, začínají chápat smysl, cíl a význam řešení slovních úloh.

Učebnice a pracovní sešity, které jsou připravené k učení matematice, předkládají mnoho slovních úloh ze života, čímž jsou také dětem blízké a jasné. Metodické postupy v nich zvolené nejsou jednotvárné, upoutávají žáky, budí jejich zájem, mobilizují jejich pozornost.

Dosažení dobrých výsledků v hodinách matematiky vyžaduje:

- naučit žáky pozorně vnímat, co říká a dělá učitel a co odpovídají spolužáci
- učit žáky soustředit se na své činnosti, reagovat na upozornění učitele, vnímat práci a vyjadřování spolužáků
- pravidelným zařazováním činností do výuky dosáhnout při nich zručnosti žáků
- používat metod k dosažení aktivity žáků a jejich spoluúčasti při učení
- individuální účast každého na řešení a pozorování předloženého problému
- poskytnout každému žákovi dostatečný prostor k tomu, aby měl možnost vniknout do podstaty problému, o kterém se hovoří ve vyučování
- pestré změny forem práce v průběhu roku, rozmanitost používaných pomůcek a tím dosažení zajímavosti výuky
- každodenní činnosti žáků, každodenní zpětnou vazbu mezi učitelem a žáky, to pak pomáhá učiteli vnímat a pomoci rozvíjet osobnost každého z nich
- aby vyučování matematice mělo nejen vzdělávací, ale i výchovný charakter, neboť tam kde tomu tak není, nebývá ani dobrý prospěch
- do vyučování často zařazovat úlohy, v nichž se odráží život obklopující dítě, to co dítě vidí, v čem má přímou účast, to potom snadno zařazuje do svých početních úvah a myšlenek
- časté sestavování úloh ze života samotnými žáky, neboť tvorba úloh, otázek a odpovědí napomáhá dobrému zvládnutí učiva
- propojování výuky matematiky s ostatními předměty, zvláště s prvoukou

Při vyučování matematice v prvním období základního vzdělávání chceme vždy při probírání určitého učiva:

- dát žákům první pojetí daného problému a motivovat je
  - užitím názorných pomůcek a konkretizací je dovést postupně k pochopení problému, který je dán novou učební látkou
  - provádět třídění a srovnávání naučených vědomostí s vědomostmi již osvojenými
  - provádět cvičení s praktickým užitím získaných vědomostí
  - nechat žáky samostatně vymýšlet slovní úlohy, které vycházejí z jejich zkušeností
  - provádět cvičení k zautomatizování určité početní operace
  - nechat žáky při praktických činnostech objevovat potřebu nového početního výkonu
- Látku pro ústní počítání je třeba volit tak, aby přispívala k dosažení dobrého zvládnutí učiva.

V prvním období základního vzdělávání necháváme žáky pokud možno matematické poznatky za pomoci přímé účasti učitele při učení objevovat a formulovat je svými slovy. Učitel pak matematický pojem upřesní a správně ho formuluje.

Na co je třeba upozornit, je *časté zařazování počítání z paměti* a to po celé první období základního vzdělávání. Při počítání s malými čísly by nikdy nemělo být počítání z paměti nahrazováno písemným počítáním.

Po celé první období se v matematice kladou *základy počítání z paměti*. Žáci se učí způsoby pamětného sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru do 100 i do 1000. Počítání slovních úloh z paměti je třeba vždy spojovat s vysvětlením žáka, jak k výsledku dospěl. V průběhu 1. – 3. ročníku je třeba, aby každý žák vyřešil mnoho jednoduchých slovních úloh. To není možné realizovat tehdy, když bychom přitom měli vyžadovat klasické zápisy každé úlohy. Při řešení slovních úloh z paměti může žák používat konkrétní názor, nákres, náčrt a jiné svoje zobrazení a z něho formulovat výsledek a vysvětlit, jak k němu dospěl. U celé řady slovních úloh řešených činnostně z paměti mohou žáci objevit několik způsobů řešení úlohy. Zájem žáků o počítání z paměti se dobře probouzí vhodnou motivací a poznáním, že je v jeho schopnostech úlohy řešit.

C) Obsah učiva

1. ročník

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5 – numerace vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí
- sčítání a odčítání přirozených čísel zavedené manipulačními činnostmi (do 5)
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace i s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace
- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku)
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů a těles, využití vhodných stavebnic

Vysvětlování početních výkonů se v 1. a 2. ročníku provádí na základě činnosti se skupinami předmětů. Náznornému počítání slouží též jednoduché obrázky a značky kreslené dětmi. Při vytváření pojmu čísel a početních výkonů se přechází od činnosti s trojrozměrnými předměty k při- praveným pomůckám (kolečka, peníze, vystřižené obrázky) až ke kreslenému názoru v pracovních sešitech a názoru demonstračnímu. Také vytváření slovních úloh a jejich obměny vychází z věcného názoru, především je však třeba využívat individuální žákovský přístup.

Velmi vhodným tématem slovních úloh je obchodování spojené s manipulací s penězi. Matematika celého 1. ročníku je vyučována hlavně v souvislosti s učivem prvouky, ale také v souvislosti s učivem českého jazyka (vymýšlení slovních úloh, vytváření otázek, vyjadřování se k činnostem).

Podle podmínek školy se mohou děti ve vyučování seznamovat s prací na počítači a využívat v matematice jednoduché počítačové hry, hlavně vhodné k procvičování vidění počtu věcí, přiřazování čísla k určitému počtu věcí, porovnávání počtu věcí a čísel a též k procvičování početních výkonů.

Tyto dovednosti dále rozvíjíme v následujícím 2. a 3. ročníku základního vzdělávání. Počítačových her lze využívat k procvičování učiva nejen matematiky, ale i dalších vyučovacích předmětů.

2. ročník:

- opakování učiva z 1. ročníku:
  - rozklady čísel do 10
  - numerace do 20
  - porovnávání čísel
  - automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
  - jednoduché slovní úlohy spojené s názorem
- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků
- přirozená čísla do 100 – numerace - vytváření představ čísel na základě názoru:
  - posloupnost přirozených čísel
  - počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
  - čtení a zápis čísel, číselná osa
  - porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
  - zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou
- sčítání a odčítání v oboru do 100
  - sčítání a odčítání násobků 10
  - sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie (typy: $32 + 6$; $57 - 4$; $30 + 7$; $90 - 8$)
  - sčítání a odčítání s přechodem desítek (typy: $49 + 5$; $25 + 30$; $71 - 4$; $93 - 20$; $80 - 15$)
  - sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: $23 + 41$; $68 - 34$)

- vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování);
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)
- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních.

Všechny činnosti a počtářské dovednosti získané v 1. ročníku se využívají, dále rozvíjejí a pokračuje též rozvoj řečových dovedností žáků. Postupně se u žáků vytváří dovednost matematického vyjadřování.

Číselný obor se rozšiřuje do 100 činnostně, hlavně na základě manipulací s penězi a obrázkového názoru. Zdůrazňuje se řešení slovních úloh, neboť při jejich řešení se rozvíjí logické myšlení žáků a současně se upevňují a automatizují početní výkony. Automatizace početních výkonů vzniká na základě dokonalého pochopení probíraných algoritmů a logického myšlení žáků. Matematické dovednosti se ve 2. ročníku rozšiřují o početní operaci – násobení, která je vyvozována na základě činností s konkrétním názorem.

Násobení má přitom žák možnost objevit z opakovaného sčítání. Činnosti vedoucí k tomuto objevu a jeho ověřování je třeba provádět s různými pomůckami, vhodnou pomůckou jsou peníze. Spoje násobitek 2, 5, 10 se v podstatě připravují již od 1. ročníku při opakovaném přičítání určitého čísla. Ve 2. ročníku tuto zkušenost žáků využijeme. Na základě činností žáci pochopí princip násobení a později i to, jak lze násobilky využít v praktickém životě. Obojí je základním předpokladem ke tvorbě slovních úloh na násobení žáky a k automatizaci násobilkových spojů.

Geometrie ve 2. ročníku má motivační charakter. Je především zaměřena na hry s prostorovými a rovinnými tvary. Průpravou pro pozdější provádění náčrtů v geometrii je ve 2. r. kreslení různých rovných a křivých čar, apod. Měření délek se provádí na konkrétních předmětech.

3. ročník:

- opakování učiva z 2. ročníku:
  - počítání do 20 s přechodem přes 10
  - numerace do 100
  - sčítání a odčítání v oboru do 100
  - slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně

- sčítání a odčítání do 100, příklady typu: $36 + 17$; $65 - 28$
- písemné sčítání do 100
- písemné odčítání do 100 se zkouškou sčítání
- slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
- násobení a dělení v oboru násobílek do 100, automatizace spojů
- slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
- násobení dvojciferných čísel jednociferným číslem
- užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
- přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace:
  - vytvoření představy čísel na základě názoru (peníze, čtvercová síť – činnosti žáků)
  - posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
  - čtení a zápis čísel
  - práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci)
  - porovnávání čísel
  - zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky
- sčítání a odčítání v oboru do 1 000:
  - sčítání a odčítání z paměti, příklady typu: $241 + 7$; $322 - 3$; $530 + 40$; $490 + 60$; $380 - 20$; $240 - 50$; $300 - 8$; $600 - 40$
(při sčítání a odčítání čísel z paměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)
- písemné sčítání dvou trojciferných čísel, odhady výsledků
- písemné odčítání dvou trojciferných čísel, kontrola svého výpočtu sčítáním
- slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, první samostatné zápisy slovních úloh (na porovnání dvou trojciferných čísel, sčítání a odčítání dvou trojciferných čísel, na vztah o několik více, o několik méně)
- provádění odhadu předběžného výsledku řešení
- slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
- rýsování přímek, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímek
- bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka – její označování a měření délky
- jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody
- čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy)
- jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody

Vyučování matematice ve 3. ročníku je stejně jako v předcházejících ročnících názorné, často spojené s aktivní činností všech žáků. Žákovských činností využíváme při výkladu i procvičování učiva. Velmi vhodné jsou činnosti s penězi, např. při

obchodování, práce na číselných osách, činnosti s kolečky (názorné rozlišování úsudků).

Pojetí početních výkonů jak byly vysvětleny v 1. a 2. ročníku se ve 3. r. nemění. Ve 3. ročníku se algoritmy početních postupů pamětného počítání rozšiřují o poznání algoritmů písemného sčítání a odčítání. Slovní úlohy tvoří nedílnou součást učení početních výkonů. Velký význam mají slovní úlohy, které využívají číselné údaje z prostředí, které žáci znají.

Zařazování počítačových programů k procvičování učiva matematiky může být ve 3. ročníku pro žáky velmi oblíbenou činností.

V geometrii je třeba vést žáky tak, aby rozuměli krátkým textům úloh s geometrickým obsahem a aby dokázali popsat jednoduchý geometrický obrázek.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice:

- 1.– žáci zvládají numeraci do 100
- 2.– dobře v oboru do 100 zvládají čtyři základní početní výkony: sčítání, odčítání, násobení, dělení, a to hlavně z paměti
- 3.– na základě činností s konkrétními předměty nebo s využitím kresleného názoru řeší správně slovní úlohy, při sestavování úloh využívají přitom svých zkušeností
- 4.– mají zautomatizovanou malou násobilku a dělení beze zbytku v oboru do 100
- 5.– dovednosti početních výkonů s čísly do sta umí využívat k řešení jednoduchých úloh z praktického života, dovede jednoduché slovní úlohy vymýšlet i řešit
- 6.– umí úsudkově rozlišovat o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně a užívat jich jak u čísel nepojmenovaných, tak u čísel pojmenovaných v oboru do 100
- 7.– dovedou psát, porovnávat a zaokrouhlovat čísla do 1000
- 8.– správně sčítají a odčítají písemně dvě trojčíferná čísla a provádějí odhad výsledku
- 9.– řeší činnostně s penězi slovní úlohy na téma obchodování

S numerací a počítáním v číselném oboru do 1000 je třeba začít až po dokonalém zvládnutí numerace a počítání v oboru do 100. Rozšíření číselného oboru do 1000 je zařazováno až do 2. pololetí 3. ročníku. Proto se dobré zvládnutí všeho učiva náležejícího do číselného oboru do 1 000 nemůže předpokládat u všech žáků na konci 3. ročníku.

Dále na konci 1. období žák:

- rozlišuje základní geometrické obrazce (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) a geometrická tělesa (krychle, kvádr, válec, koule)
- zná základní jednotku délky 1m, ví, že $1\text{m} = 100\text{cm}$

- zná jednotky času: 1 hodina, 1 minuta, rozlišuje je a ví, že $1 \text{ h} = 60 \text{ min}$
- zná základní jednotku užívanou při vážení: 1 kg
- rýsuje rovné čáry podle pravítka
- rozlišuje přímku a úsečku
- dovede označit bod, přímku, úsečku
- základní obrazce dovede načrtnout a popsat

Matematika v tomto období rozvíjí paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klade základy logického úsudku.

Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí důslednost, tvořivost sebedůvěru, sebekontrolu aj.

V systému individuální práce se slabšími žáky v matematice v prvním období základního vzdělávání má mimořádně velký význam správné a hojné používání názorných pomůcek, kreslených znázorňování, cvičení v sestavování vlastních úloh, řešení úloh z paměti.

INFORMATIKA

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – 1. stupeň

Informatika je předmět, který prolíná v dnešní době všemi předměty. Jeho obsahem je naučit se pracovat s moderními technologiemi, naučit se získávat a třídit informace, používat je ve svém vzdělání i životě. Výuka probíhá na prvním stupni v 5. ročníku.

V tomto předmětu naučíme žáky nejen pracovat s počítačem, tvořit dokumenty v různých programech či využívat didaktické programy při učení, ale zejména získávat informace z různých oblastí a materiálů, vědomě je filtrovat a porovnávat, používat v běžném životě. Na prvním stupni je kladen důraz zejména na získání správných návyků při práci s počítačem a na aktivní využívání výukových programů v ostatních vyučovacích předmětech.

Výchovně – vzdělávací cíle informatiky

- osvojování základních pojmů z ITC na základě aktivních činností každého žáka
- důraz na porozumění základním pojmům informatiky a informačních technologií
- využívat zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich
- vědomé využívání různých zdrojů informací, práce s nimi a jejich třídění a porovnávání
- postupné osvojování pracovních postupů a návyků při práci s PC a programy
- rozvíjení paměti, představivosti a logického myšlení žáků
- poskytnutí poznatků a dovedností, které jsou nezbytným předpokladem k poznávání světa internetu, komunikaci a bezpečnosti internetu
- formování volných vlastností – důslednost, vytrvalost, vynalézavost, přesnost, schopnost sebekontroly

Vyučovací předmět: Informatika

Ročník: 5.

Učivo

Základy práce s počítačem:

- struktura, popis počítače a základní periferie
- přihlašování do školní sítě, pravidla práce na počítačích, počítač jako stavebnice
- zásady bezpečnosti práce, postupy při poruše

Výstupy: žák:

- umí základní práci s počítačem a jeho nejběžnějšími periferiemi
- respektuje práci se softwarem, postupuje poučeně při jejich poruše
- pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru
- monitor, tiskárna, myš, klávesnice – rozložení a běžná znalost kláves
- operační systémy a jejich základní funkce
- Windows 98, XP – přednosti a nedostatky, základní funkce
- Struktura dat v počítači – strom, disky

Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy – doc – Word, bmp, gif, jpg

- seznámení s formáty souborů, spustitelné soubory
- práce se soubory, ukládání dat v síti
- multimediální využití počítače

- scandisk, defragmentace, antivirové programy
- zásady bezpečné a správné práce se softwarem
- běžná oprava počítače – kontrola zapojení periférií, sítě, klávesnice, disketa v mechanice

Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy: malování

jazyky, matematika

člověk a jeho svět

vztahy

člověk a příroda, umění a kultura

pracovní činnosti

Vyhledávání informací a komunikace:

- společenský tok informací
- co jsou informace, jejich vznik, přenos, transformace
- pravidla pro děti při práci na internetu
- základní způsoby komunikace, telefonování, mobily, pravidla komunikace

Výstupy: žák:

- k vyhledávání informací umí používat výukové programy
- umí najít informace na internetu pomocí jednoduchých a vhodných cest
- komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení

Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy: Člověk a společnost

- e-mail (jen pravidla komunikace, ukázat a procvičovat použití e-mailu)
- pomocí cvičných účtů naznačit možnost práce s vlastními školními e-maily – spíš nejlepším za odměnu)
- metody a nástroje pro vyhledávání na internetu
- vyhledávače a rozcestníky
- formulování dotazu
- vyhledávání pomocí atributů

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je v 1. - 3. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu prvouka.

Prvouka

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých,
chápaní žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují
doma, ve škole, v obci
vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své
myšlenky, soudy, názory
učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým
pojům a objevování souvislostí
vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě
a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví
naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a
návyků kulturních

B) Charakteristika výuky:

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusování, při zacházení s různými nástroji a předměty. Vyučování prvouce podněcuje aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, to je výtvarně i písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních přírodních i společenských jevů.

Charakteristické pro výuku prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání témat dává možnost vytváření mnoha malých projektů, které výuku obohatí a učivo spojí se životem kolem dětí. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky i exkurse.

V prvouce se věnujeme:

poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění

výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost,
vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky,...)
procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti,...
ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce
technické výchově (spojení s výtvarnou výchovou a praktickými činnostmi)
pohybové výchově (ve spojení s tělesnou výchovou a hudební výchovou)
zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režim dne
mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

škola a její blízké okolí
pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu
příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli
rodina a život v rodině
zima a zimní svátky, bezpečnost živočichové a rostliny v zimě
člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky
zdravá výživa, režim dne
příroda, rostliny a živočichové na jaře
nejznámější ptáci a domácí zvířata
dny v týdnu, roční období, orientace v čase
nejznámější povolání a výrobky řemeslníků
dopravní výchova – bezpečnost
příroda v létě

V 1. ročníku se žáci učí pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učí se všimnout si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všimají si, jak tyto změny zasahují do života lidí i zvířat.

Učivo je využíváno v průběhu celého roku v matematice, často je propojováno i s ostatními vyučovacími předměty. Jednotlivé činnosti mohou být vhodně různě kombinovány a propojovány i v jiných časových celcích než je jedna vyučovací hodina.

2. ročník

škola a organizace školního života
cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova
změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě (využití učiva 1. r. a jeho rozšíření)

zelenina a její druhy
ovocné stromy a jejich plody
rodina, náš domov, obec, vlast
proměny přírody v zimě, zimní sporty
člověk, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc
potraviny a správná výživa
čas, orientace podle hodin, kalendářní rok
práce a volný čas
proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny)
lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy ochrana přírody
proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

Ve všech okruzích učiva prvouky 2. ročníku využíváme zkušenosti žáků a učivo probrané v 1. r., které dále rozšiřujeme. Ve výuce se žáci seznamují s věcmi a jevy blízkého okolí, získávají přehled o průběhu změn ročních dob a jejich vlivu na život rostlin, zvířat i lidí.

I v tomto ročníku je vhodné spojovat učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formu záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměřňujeme.

3. ročník

místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec);
cesta do školy, dopravní výchova:
• světové strany;
• práce s jednoduchým plánkem;
• seznámení s mapou;
země, v níž žijeme (krajina domova, vlast):
• přírodniny
• lidské výrobky
lidé a čas
věci a činnosti kolem nás
neživá příroda – látky a jejich vlastnosti:
• voda
• vzduch
• půda
živá příroda:
• rostliny (druhy rostlin, části rostlin, plody)
rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova
člověk:
• lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly)

- péče o zdraví (zdraví a výživa, první pomoc)

Ve vyučování prvouce ve 3. ročníku navazujeme na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci, povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti.

Charakter učiva 3. ročníku umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák na konci 1. období:

- 1.-orientuje se v místě svého bydliště a školy
- 2.-orientuje se ve své obci (městě), zná význačné objekty
- 3.-dovede vyjádřit v jaké krajině žije
- 4.-ví, co dělají jeho rodiče a lidé z nejbližšího okolí
- 5.-zná okolní krajinu svého bydliště a názvy nejbližších obcí
- 6.-orientuje se v síti obchodů v nejbližším okolí bydliště, ví, jak se má chovat v obchodě,
- 7.-umí porovnávat ceny výrobků
- 8.-užívá základní pravidla slušného chování vůči dospělým i dětem
- 9.-dovede vyjádřit různým způsobem charakteristické rysy jednotlivých ročních období
- 10.-určí přírodniny, které se často vyskytují v okolí školy
- 11.-pozná nejznámější rostliny a živočichy, které se vyskytují v obci a v okolí
- 12.-dovede pojmenovat a pozná některé okrasné a užitkové rostliny a volně žijící hospodářská a domácí zvířata
- 13.-zná pravidla chování v přírodě
- ví, jaké jsou jeho možnosti v ochraně životního prostředí
- 14.-zná základní pravidla bezpečného chování
- 15.-zná základní pravidla pro bezpečné chování chodců v dopravním provozu
- 16.-zná dopravní značení, které se týká chodců
- 17.-umí pojmenovat části lidského těla
- 18.-zná a dodržuje základní hygienické návyky

Výuka prvouky v 1. období ve spojení s ostatními předměty uplatňuje v rozsahu přiměřeném chápání žáků tohoto věku prvky environmentální výchovy. Žáky učíme citlivému přístupu k přírodě, lásce k okolní krajině, k obci, její minulosti a přítomnosti.

Žákům dáváme příležitost k tomu, aby si uvědomili propojenost vztahů mezi člověkem a přírodou a možnost člověka přírodu ovlivňovat. Učíme je rozlišovat

pozitivní způsoby ovlivňování přírody člověkem od způsobů negativních. Poznávají také význam a úkol jednotlivých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Necháme je objevovat možnosti ke zlepšování okolního prostředí a péči o něj. Dáváme jim prostor pro nápady co dělat teď, aby i v budoucnosti bylo na Zemi zdravé životní prostředí. Vytváříme první předpoklady k tomu, aby žáci získávali dobrou hodnotovou orientaci v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace.

UMĚNÍ A KULTURA

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 3. r. ve dvou samostatných vyučovacích předmětech: hudební výchova a výtvarná výchova.

Hudební výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku
nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova
učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

B) Charakteristika výuky:

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Láska k hudbě se nejspíše probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků. Nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasný. Učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku. Dále je třeba pamatovat na to, aby rozsah a poloha písní odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově je třeba střídat činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu.

Výběr písní má být rozmanitý, má napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písní místních nebo krajevých. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (tyčinky, bubínek, tamburína, činely apod.) ke zpěvu žáků. Vnímání hudby se rozvíjí v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Přitom jsou žáci vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

Zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto období velmi dobře napomáhá každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvilka.

Ve zpěvu i poslechu je nezbytné se vracet k probraným písním a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písně, zapamatovat si hudební skladbu. Stále zdokonalovanou reprodukcí písní a opakovaným poslechem se prohlubuje vztah žáků k hudebním dílům i intenzita jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písní na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem se stávají děti aktivními provozovateli hudby.

C) Obsah učiva předmětu hudební výchova v jednotlivých ročnících:

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv budeme vycházet ze znalosti jednoduchých lidových písní, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

Děti předškolního věku obvykle umí zpívat písně:

Halí, belí	Pásla Ovečky
Ovčáci, čtveráci	Jedna, dvě, tři, čtyři, pět
Kočka leze dírou	Travička zelená
Skákal pes	Holka modrooká
Pec nám spadla	Já mám koně
Maličká su	Když jsem já sloužil
To je zlaté posvícení	Pod naším okýnkem
Prší, prší	Čížečku, čížečku

1. ročník

rozlišování zvuků a tónů
melodizované říkanky
hudebně pohybové hry
dechová a hlasová cvičení
dětské lidové písně, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
dětské písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie
vytváření pěveckých dovedností a návyků: správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký – nízký, dlouhý – krátký, silný – slabý (pomocí zrakového i pohybového názoru)
vést žáky k tomu, aby se projevovali i pohybově podle hudby
pro poslech je vhodné volit: lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přístupné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
vytváření citového vztahu k hudbě

Písně vhodné k nácviku pro 1. ročník:

Žabička zelená	Šel zahradník do zahrady
Proč	Když jsem jel do Prahy
Pod naším okýnkem	Já jsem z Kutné hory
Bude zima, bude mráz	Šla Nanyňka do zelí
Pásli ovce valaši	Když jsem já ty koně pásal
Štědrej večer nastal	Žezuličko, kde jsi byla
My tři králové	Máminy oči
Kotě a sluníčko	

Při výuce v průběhu celého roku dbáme na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou či nechťejí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která si učitel vytváří z prvků nacvičované písně. Přitom je dobře využít individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají a ostatní nechat zpěv spolužáka poslouchat a potom kousek napodobit.

Učitel věnuje péči o hlas žáků pozornost. Dbá, aby žáci :

- zpívali lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

K cvičením hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Možné je k nim připojit pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písně se nacvičují v tomto období podle sluchu.

2. ročník

hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v 1. ročníku

dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
rytmická cvičení propojujeme s písněmi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vytukáním dob

se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřujeme hlasový rozsah a upevňujeme ho

písně volíme do rozsahu oktávy

zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podřídít se určitému tempu)

učit opakovat udaný tón

sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady

rozlišit vyšší tón od nižšího

pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní

hudební teorii zařazovat pouze v nezbytně nutném množství a spojovat ji se zpívanými písněmi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)

v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní

Písně vhodné k nácviku pro 2. ročník:

Černé oči	Kalamajka
Kdybys měla má panenka	Marjánko
Dělání	Ach synku, synku
Nesem vám noviny	Běžela ovečka
Jak jsi krásné neviňátko	Na tý louce zelený
Štěstí, zdraví, pokoj svatý	Krávy, krávy
Zimní	Když jde malý bobr spát
Mach a Šebestová	

Písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. Ostatní činnosti při výuce jsou spojovány se zpěvem. Nácvik písní provádíme nápodobou, písně vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písně doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orffovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník

hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v přecházejících ročnících
rozšiřujeme pěvecký rozsah c1 – d2

upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)

zpíváme s dynamickými odstíny slabě – silně v rozmezí p – OF

zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písně, tempo, síla)

upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních

nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písně „Ovčáci, čtveráci“

nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunový krok (spojení s Ev)

dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie

učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu, rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí

využíváme dětské rytmičné nástroje pro doprovody písní
 opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro
 slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech
 státní hymny
 hudební nauka – notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová, čtvrt'ová,
 pomlky

Písně vhodné k nácvičce pro 3. ročník:

Beskyde, Beskyde	Tancuj, tancuj
Pekla vdolky	Narozeninová
Vyletěla holubička	Není nutno
Už ty pilky dořezaly	Jarní slunce
Čí je, čí je, čí je děvče	Ztratila Lucinka bačkorku
Kačenka divoká	A já au synek z Polanky
Rychle bratři, rychle vstávejme	Až já pojedu přes ten les

Zpěv doprovázíme rytmičnými nástroji. Když máme rytmičných nástrojů nedostatek, sami si je vyrábíme např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, lžičkou ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je využít při zpěvu.

S hudbou se žáci mohou setkat též při návštěvě výchovných koncertů, besedách o hudbě hudebních aktivitách. Mohou sledovat též část videozáznamu koncertu. Poslechové skladby v 1. období vzdělávání volíme podle nahrávek, které jsou k dispozici. Dbáme, aby v poslechových skladbách byly zastoupeny písně lidové, známé umělé písně pro děti a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

D) Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák na konci 1. období:

- 1.-má při zpěvu správné pěvecké návyky
- 2.-podle individuálních dispozic zpívá v jednohlase čistě a rytmičky správně melodie známých lidových a dětských písní
- 3.-na základě individuálních hudebních schopností používá jednoduché rytmičné nástroje při doprovodné hře
- 4.-pohybem reaguje na hudbu s využitím jednoduchých gest a tanečních kroků
- 5.-dovede zazpívat (pomocí písně) stoupající a klesající melodii
- 6.-rozlišuje nejznámější hudební nástroje
- 7.-ví, že českým nejznámějším hudebním skladatelem je Bedřich Smetana
- 8.-podle melodie pozná státní hymnu a umí jí projevit úctu

Výtvarná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře
  - ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
  - podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
  - příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

B) Charakteristika výuky:

Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti i k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového

vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Děti se snaží výtvarně vyjadřovat své představy výtvarnými prostředky již od útlého věku. Výtvarný projev předškolního věku je především rázu schematického. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. – 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace, která předchází výtvarné tvorbě, podněcuje uvolnění dětské fantazie. Děti potom často tvoří s velkým zaujetím a prožívají velkou radost z toho, co vytvořily. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. V tomto období je vhodné, když mezi metody a formy práce zařazuje učitel co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování. Výtvarná výchova dává žákům možnost se individuálně svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají žáci možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory. Často právě vzájemné hovory žáků o svých výtvorech mohou měnit jejich pohled na svět nebo určitou věc. Zde má učitel příležitost jemně usměrňovat a postupně působit na vytváření výtvarného vkusu žáků.

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka:

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomování si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Ve všech formách výtvarného projevu (v kresbě, malbě, grafice, modelování, prostorovém vytváření, v kombinovaných technikách ...) se projevuje dětská osobnost dítěte, jeho cítění a chápání světa kolem sebe. Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí. Učitelům se přímo nabízí možnost k mezipředmětovým vztahům a využití výtvarných činností žáků v různých malých projektech. Velmi vhodné je uplatňovat ve výuce náměty z žákova okolí, z dětského života z prostředí obce i školy.

Při výtvarné tvorbě plné her, fantazie, spontánnosti, experimentů s technikami i materiály by nemělo v tomto období chybět ani výtvarné zpracování k určitému konkrétnímu tématu (kresbou, malbou), které v některých pojetích pohledu na výtvarnou výchovu v tomto školním věku bývá poněkud zatlačováno do pozadí pro

svou údajnou nevhodnost, obtížnost či přílišnou konkrétnost. Ale i tato oblast má v tomto období své místo a opodstatnění.

Takové výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu. Proto již v tomto období můžeme začít i s kreslením věcí podle skutečnosti. Žáci samozřejmě nedokáží hned dokonale zachytit pozorovanou skutečnost. Spokojujeme se proto zejména s vystižením toho charakteru předmětu, který pozorujeme. Tyto kresby velmi vhodně využíváme nejen při výuce prvouky, ale i v hodinách matematiky, čtení a psaní. Mnohý žák se v mladším školním věku snáze vyjadřuje kresbou než slovy. Kresbou může např. snadno vyjadřovat porozumění čtené větě nebo čtenému příběhu, porozumění funkci pozorované věci (např. mlýnek, struhadlo). Tím výtvarná výchova přesahuje rámec předmětu jako takového.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme návštěvy výstav obrazů, loutek a maňásků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustrátory.

K vycházkám v průběhu roku je vhodné přidávat prvky výtvarné výchovy, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce, stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny, úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci.

Na vytváření žákovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také vliv prostředí (rodina, škola, obec, její okolí), kde děti žijí. Nemalý vliv má i rozvoj techniky – fotografie, televize, video, počítače, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, ale v mnoha případech i negativních). Pak je třeba také takováto témata do hodin výtvarné výchovy zařazovat a pomoci tak dětem přemíru podnětů zpracovávat, uvědomovat si jejich hodnotu, zaujímat k nim nějaké postoje, vnímat pozitivní i negativní.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky ...).

Učitel, který dovede dětskou duši naladit k výtvarnému projevu, bývá často odměněn bohatstvím dětských nápadů.

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak se s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svoje vlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky. Výtvarná výchova nevede samoučelně jen k osvojování

výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů.

C) Obsah učiva Výtvarné výchovy v jednotlivých ročnících:

Přehled tematických okruhů v daném období:

a) objevování světa přírody v jednotlivých i v širších souvislostech

- pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)
- chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi);
- tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
- vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
- příroda a běh času (roční období, počasí)

b) poznávání a prožívání světa dítěte

- pocíťování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
- poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
- styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)

c) svět, který děti pozorují, který pocít'ují a kterému naslouchají

- setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě aj.)
- poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
- významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
- vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, zvuků aj.)

d) svět dětské fantazie – výtvarná hra a experiment

e) svět, který dítě obklopuje, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy, ...)

Náměty pro práci v 1. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí
- poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnícené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte
  - kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky, zobrazují vše, co dětem poskytuje příroda – kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy

- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- vytváření prostorových fantazií seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů, včetně materiálů netradičních
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy
- hra s linií, vedení linie v různých materiálech
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů
- plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály
- prostorové hry se stavebnicovými prvky
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

Náměty pro práci ve 2. – 3. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá
- k práci, grafický záznam pohybu a zobrazení předmětu
- rytmické řešení plochy s využitím různých prvků a střídání barev – jak se dá návrhů využít
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie a skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba – formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování;
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky (papírové krabíčky)
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány, ...
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Dekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž, ...)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar, ...)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětec, dřívko, rudka, uhel, tužka, fix, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty, ...)
- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, ... (kresba, vytrhávání z papíru, koláž, ...)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frotáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)
- práce s velkými formáty individuální i skupinová různými technikami (balicí papír, velké formáty čtvrtky, asfalt, ...)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování volba, techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, ...)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme, svými výtvarnými pracemi
- vycházky s výtvarnými náměty, pozorování (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu, ...), návštěvy výstav, muzeí

D) Očekávané výstupy:

Žáci na konci 1. období:

- 1.– umí pracovat s barvou různé konzistence, rozezná studené a teplé barvy, osvojil si schopnost vědomě míchat základní barvy
- 2.– poznávají různé materiály (přírodní i umělé) seznamují se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojují si dovednosti práce s různými nástroji
- 3.– rozvíjejí schopnost výtvarně vnímat věci, užitkové předměty z hlediska funkce, tvaru, dekoru, pohybu apod.
- 4.– komponují jednoduché tvary, vnímají neuspořádání či záměrné rozmístování či řazení
- 5.– poznávají možnosti námětového plošného i lineárního vyjádření, pokoušejí se volně pracovat s linkou, tvarem, obrysem
- 6.– pokouší se dotvářet výtvarné práce písemným projevem
- 7.– experimentují s různými materiály k vytváření prostorových prací
- 8.– poznávají prostředí školy, okolí obce, sledují detaily staveb, předmětů

- 9.– postupně si osvojují schopnost vyjádřit se o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit se také o práci jiných, vést dialog o výtvarné práci, být tolerantní
- 10.–podílejí se na dotváření prostředí, ve kterém žijí, které je obklopuje, vystavují své práce, připravují výtvarnou výzdobu prostředí třídy, školy
- 11.–spolupracují na třídních projektech
- 12.–poznávají výtvarná vyjádření významných malířů (zejména ilustrátorů dětských knih, regionálních umělců), aj. výtvarných umělců
- 13.–docházejí k poznání, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují v 1. – 3. ročníku prostřednictvím tělesné výchovy (samostatný předmět), zdraví a výchova ke zdraví (není samostatný předmět)

Tělesná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvíjet smysl pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- vědomě ovládat pohyby, zavádět taneční prvky (lidové písničky), umět hudbu vyjádřit pohybem – pohybové ztvárnění hudby.
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělo- cvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na náradí...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní , gestikulační ...)
- naučit žáky umět se připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti ...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků
  - to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů náradí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení , strečink, ...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)

- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody ...)
- neméně důležité je zvládnutí průpravných cvičení pro míčové hry, správné zvládnutí a ovládání technik házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, školy v přírodě v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností
- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvíle, cviky ve třídě na správné držení těla)

B) Charakteristika výuky:

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu ...)

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí.

jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním u dětí radostného pocitu z pohybu se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat

Neustále opakujeme a věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení ve družstvech

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Vyučovací hodiny tělesné výchovy se nespojují do dvouhodin, rovnoměrně se rozkládají do týdenního rozvrhu.

Tělovýchovné chvílky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládat tělovýchovné chvílky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Cvičební prostory – tělocvičny třeba udržovat v čistotě a jejich vybavení kontrolovat vždy před užitím. Teplota vzduchu v tělocvičně by měla být přiměřená, neměla by být nižší než 16. st C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu se doporučuje, aby výuka Tv probíhala často na hřišti nebo v terénu. Chceme prospět zdraví žáků, a proto realizujeme mimoškolní tělovýchovné aktivity žáků ve spolupráci s rodiči, sportovními oddíly aj.:

- kroužky
- nepovinné předměty

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovnávací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičení na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmičných obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na náradí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.)

Rytmičná cvičení a tanec

Rytmičná cvičení jsou velmi vhodnou součástí vyučování v 1. – 3. r., zařazujeme je nejen do vyučovacích hodin Tv, ale též do hodin hudební výchovy i českého a anglického jazyka. Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmitizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu, v 1. a 2. ročníku cvičíme i podle říkanek a písní.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník

Pořadová cvičení:

- základní postoje – pozor, pohov, povely – v řadě nastoupit, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav

Rytmičná gymnastika a tanec:

- rytmitizace jednoduchých pohybů podle říkadel a písní
- rytmitizace jednoduchých a známých pohybů podle hudebního doprovodu – též volné pohybové vyjádření hudby.
- motivovaná a rytmitizovaná chůze a běh v základním tempu
- pokus o přísuný krok, poskočný krok, cval stranou
- nácvik správného držení těla (v lehu na zádech), při rytmičných cvičeních a tanci

Drobné hry:

- hry spojené s během – honičky (např. všichni domů, na rybáře, zajímavá,
- podběhy pod dlouhým kroužícím švihadlem aj.)
- hry spojené s házením míče (např. míčová válka, přihrávaná v kruhu, vybíjená v kruhu aj.)

- hry spojené s vítězstvím někoho (např. boj o místo, boj o míč, přetahy, přetlaky, kohoutí zápas aj.)
- hry pro uklidnění (např. Kuba řekl, na sochy, přibližovaná aj.)
- hry na hřišti, na sněhu, na ledu

Lehká atletika:

- běh střídaný s chůzí, překonávání přírodních i umělých překážek
- rychlý běh na 25m
- vytrvalostní běh nejdéle 30s
- skok daleký z místa odrazem snožmo a skok daleký z rozběhu
- hod míčkem horním obloukem na dálku

Sportovní gymnastika (v 1. ročníku):

Akrobatická cvičení:

- převaly stranou v lehu – vzpažit (válení sudů)
- kolébka na zádech – ze sedu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného
- leh vznesmo – zezadu skrčmo kolébkou vzad
- stoj na lopatkách – z lehu vznesmo
- kotoul vpřed – z dřepu spojného – předpažit, i opakovaně

Cvičení na nářadí:

- a) cvičení na lavičce
  - chůze vpřed, vzad i s obraty (také na kladince lavičky)
  - přeběhy lavičky
- b) šplh na tyči
  - šplh s přírazem na tyči

Sportovní hry:

příprava:

- přihrávka obouruč ve dvojicích (na místě)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě
- vrchní chytání obouruč na místě

Konkrétní sportovní hry

-přehazovaná

-vybíjená

Plavání:

-plavecký výcvik

Sáňkování a bobování

- sjezd na saních a bobech na přiměřeném svahu

- sjezd přímý a šikmý se zatáčením
- rozjezd jednotlivce a dvojic

Turistika: (v 1. ročníku):

- chůze k cíli vzdálenému asi 1.5 km
- smyslové hry zaměřené na pozorování okolí a hledání předmětů
- chování v přírodě
- překonávání přírodních překážek
- orientace v terénu

2. ročník – 3. ročník

Pořadová cvičení a chůze

- základní postoje - pozor, pohov
- základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo bok, vlevo bok, vyrovnat, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písní do pochodu v zástupu i ve dvojicích

Rytmická gymnastika a tanec

- rytmizace jednoduchých pohybů podle písní
- pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písni
- střídání chůze a běhu - nepravidelné, pravidelné
- přísuný krok, cval stranou, poskočný krok
- využití naučených kroků v lidovém tanci

Průpravná cvičení

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřížmo i skrčmo
- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Drobné hry

- hry spojené s během
- hry spojené s házením
- hry pro uklidnění
- hry na hřišti

Cvičení rovnováhy

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze

- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesu míč, přeskakují překážku, přidávám potlesky nad hlavou, před a za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Lehká atletika

Běhy:

- běh střídavý s chůzí
- běh přes drobné překážky, např. v přírodě (přes kameny, větvičky apod.)
- štafetové běhy
- rychlý běh do 25 metrů, ve třetím r. do 50 metrů

Skoky:

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku (rozběh, seskok)
- skok přes motouz ve výši kolem 50 cm
- přeskok pruhu širokého 50 - 100 cm
- přeskok lavičky s dopadem na měkkou podložku
- skok daleký s rozběhem

Hody míčkem a drobnými předměty v přírodě:

- házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk – pravá i levá paže)
- házení různými předměty na cíl
- házení míčkem a kutálení míčů
- přehazování míčů a drobných předmětů
- házení do označených terčů o straně 1 metr na vzdálenost 4 metry
- hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika ve 2. – 3. ročníku:

Akrobatická cvičení

- přidat změny postojů a poloh, upevnit dovednost správného kotoulu napřed
- převaly a kolébky na zádech
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- sed zkřížmo, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- válení stranou i do mírného svahu
- kotoul vpřed ze stoje spojitelného, ze stoje rozkročného
- kotoul, obrát, druhý kotoul; dva kotouly za sebou
- kotoul vpřed z chůze
- stoj s oporou o lopatky a záloktí

- cvičení rovnováhy (ve stoji na jedné noze)

Cvičení na nářadí

a) cvičení na lavičkách

- chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky
- cvičení v sedu rozkročmo na lavičce
- sed rozkročmo – přitahování těla k lavičce (nohy napjaté)
- vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama), vzpor stojmo, střídání
- lezení po lavičce ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran
- chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů

b) šplh na tyči

- šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladů žáků

Sportovní hry:

přípravné cviky:

- přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě i chůzi
- chytání obouruč na místě
- běh nebo chůze s házením míče o zem
- míčové hry a pravidla, některé vybrané míčové hry podle podmínek školy a možnosti zapojit žáky do mimoškolní aktivity

Plavání:

-plavecký výcvik

Turistika ve spojení s dalšími vyučovacími předměty, plnění úkolů podobných jako v 1. ročníku

Zdravotní výchova v 1. – 3. ročníku

Do celého prvního období výuky tělesné výchovy je zařazována zdravotní výchova, důležité je:

- dbát na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržovat čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužování vzduchem a vodou (ranní mytí studenou vodou)
- seznamovat žáky s vhodnou životosprávou
- do programu dne zařazovat pohybové aktivity (tělovýchovné chvilky)
- upozorňovat žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdravý vývoj (mimo- školní Tv)

- předcházet úrazům tím, že dbáme , aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví.
- vést žáky aby si uvědomovali, že při mimoškolních pohybových aktivitách musí dbát na svou bezpečnost, uvažovat o svém chování a dodržovat pokyny dospělých, aby vyrostli v zdravé lidi
- vést žáky k tomu aby uměli zavolat pomoc v případě úrazu u kterého se náhodou vyskytnou

Úkoly zdravotní výchovy se neplní jenom v rámci tělesné výchovy, ale uplatňujeme je i v ostatních vyučovacích předmětech.

D) Očekávané výstupy

Na konci 1.období žák:

- 1.-chápe význam pohybových aktivit a jejich vliv na zdravý životní styl.
- 2.-reaguje na pokyny a umí pojmenovat základní postoje, pohyby, kroky,tance, sportovní disciplíny, náradí a náčiní.
- 3.-dokáže se soustředit na správné a přesné provedení pohybu,snaží se je zkoordinovat se správným držením těla a dýcháním.
- 4.-zvládá základní pohybové dovednosti a hry, zapojuje se podle svých individuálních schopností a možností
- 5.-ví o svých pohybových přednostech a nedostacích, snaží se je pozitivně ovlivňovat
- 6.-jedná v duchu fair play, chápe nutnost pravidel při hrách a soutěžích
- 7.-umí ošetřit drobná poranění a přivolat pomoc
- 8.-snaží se zařadit pohybové aktivity i do mimoškolní činnosti
- 9.-má radost z pohybu

Člověk a svět práce

Vzdělávací oblast je v 1. - 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

Praktické činnosti

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
všechny pracovní praktické činnosti žáků pomáhají rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšiřují jejich obzor
vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží a naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost vhodný pracovní nástroj
postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhají zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

B) Charakteristika výuky:

Při praktických činnostech není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků. Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností v 1. – 3. ročníku jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat - dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost a obrazotvornost.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- a) organizaci pracovního prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- b) pracovní kázni – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- c) uvědomovat si, význam vlastní činnosti, práce jako takové, umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly praktické činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči.

Vyučovací předmět praktické činnosti by měl být v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si při něm mohou připravit všechny drobné pomůcky které potřebují k výuce dalších vyučovacích předmětů.

V tematických celcích převládá široké spektrum praktických činností kterými se mohou žáci v průběhu vyučování zabývat. Je zcela na vyučujícím učiteli a jeho pedagogických záměrech, jak tematické celky do výuky zařadí, zda se bude k některým okruhům v průběhu roku vracet, jak na ně bude v následujícím ročníku navazovat.

Při realizaci praktických činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. prvoukou, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem.

Praktické činnosti jsou v 1. období základního vzdělávání základem všech tematických celků. V jejich průběhu jsou uváděny jen základní informace o materiálech pomůckách a náradí a to jako nezbytné poznatky s ohledem na jejich použití. Žák také u každé práce dostává poučení o bezpečnosti při zacházení s náradím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník:

Náplň výuky pracovním činnostem je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, se stavebnicemi, s různým drobným materiálem, výroba drobných předmětů pro výuku, péči o květiny ve třídě, a činnosti, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

Práce s papírem

základní vlastnosti papíru a lepidla

držení nůžek, z čeho nůžky jsou a jaké jsou pro děti bezpečné

různé techniky: překládání, rýhování, utržení pruhu papíru, vytrhávání, skládání, vystřihování, nalepování

příklady výrobků vzniklých skládáním - varhánky, obálka na pomůcky, šipka, čepice, kelímek, loďka aj.

vystřihovanky z časopisu, předtištěné např. oblékání panenek, připravené vystřihovanky staršími žáky, vystřihování tvarů pro činnosti v M (přípravná početní cvičení)

pomůcky pro výuku M, Čj, prvouky - kartičky, kapsáře, geometrické tvary

stříhání a slepování - ozdoby, květy, kombinované techniky ve spojení s Vv

nalepování vystřižených tvarů - vytváření obrázků k vyprávěnému nebo čtenému příběhu

společné práce k některému projektu, např. pohádce

Modelování

seznámení se s vlastnostmi plastelíny, moduritu, keramické hlíny

pomůcky: podložka, nůž

zacházení s uvedenými modelovacími materiály, jak s nimi pracovat, co k tomu potřebujeme

technika práce: válení v dlaních, v prstech, na podložce, roztlačování v dlaních a na podložce, přidávání a ubírání hmoty, vytahování, modelování

příklady výrobků: předměty jednoduchých tvarů, o kterých se učíme v M, Čj a prvouce, figurky zvířat a lidí podle čtených nebo vyprávěných příběhů, též podle fantazie žáků, motivace k modelování, dárky pro své blízké

Práce s drobným materiálem:

Praktické činnosti by měly být v 1. ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Měly by učivo ostatních předmětů ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů.

V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu dobrých pomůcek pro činnostní výuku ostatních předmětů. Práce s pomůckou, kterou si žák vyrobí, ho uspokojuje. Při výrobě dalších věcí je třeba vždy pamatovat na jejich použitelnost. Výroba předmětů a ozdob pro někoho má význam při vytváření vzájemných

mezilidských vztahů i ve vytváření dobrého vztahu k práci – upotřebitelnost výrobku, udělání radosti druhým.

Výrobu drobných předmětů pro výuku v jiných předmětech a jejich údržbu nebo obnovu lze běžně zařazovat do praktických cvičení. Použijí-li žáci na pomůcky různé krabice, zásuvky nebo košíčky, mohou si je při praktických cvičeních uspořádat, doplnit to, co jim chybí. Žák je veden k pečlivé údržbě svých pomůcek. To, že je má zase v pořádku, mu pak při jejich použití velmi pomůže. Chápe pak význam uspořádání si věcí a udržuje v pořádku i náradí potřebné pro praktické činnosti.

Dle uvážení učitele je možné do pracovních činností zařadit výrobu různých drobných předmětů a dárků např. z přírodního materiálu jako jsou žaludy, kaštiny šišky aj.:

- zpracovávat můžeme přírodniny: šípky, jeřabiny, kousky slámy, žaludy, kaštiny, listy, koření
- dalším materiálem mohou být: špejle, dřívka od nanuků, krabičky, korkové zátky
- při zpracování použijeme: nůžky, nůž, jehlu, bavlnku
- techniky práce: propichování, navlékání, spojování, svazování
- příklady výrobků: korále, figurky, zvířata, ozdoby

Žáci se učí být při pracovních činnostech ukázněni, dbát na bezpečnost, soustředit se na práci, zbytečně mezi sebou nepovídat. Při činnostech se ale učí navzájem si povědět, co dělají, s čím pracují, jak určitou činnost provádějí. Tak se praktické činnosti spojují s rozvojem poznání a řeči.

Pracovní činnosti se stavebnicemi:

Stavby podle předlohy z kostek, stavby podle fantazie žáků (práce individuální i skupinová), sestavování obrázků podle předlohy - obracení kostek, sestavování modelů věcí - montáže podle předloh, vystavování prací, později demontáže.

Péče o květiny

Do vyučovacího předmětu praktické činnosti 1. ročníku je vhodné zařadit péči o květiny. Tyto činnosti souvisí zcela s prvoukou. V péči o květiny se mohou žáci střídát. Také mohou pěstovat a sledovat zasazená semena (např. hrách, fazole).

2. a 3. ročník:

Práce s papírem a kartonem:

- vlastnosti papíru, kartonu, lepidla (tloušťka, barva, tvrdost, savost)
- pojmenovávání druhů papíru: balicí, novinový, kancelářský, kreslicí
- zpracováváme pomocí: nůžek, nože, lepidla, kolíčků
- technika práce: překládání, ořezávání, přestřižení, vytrhávání, skládání, slepování, nalepování papíru na karton, odměřování
- příklady výrobků:
  - vytrhávané ubrousky a ozdoba různých věcí, např. květináče

- jednoduché předměty a pomůcky do vyučování, např. metr z papírových proužků, geometrické tvary aj.
- podložky z propletených proužků, záložky do knih aj.
- výrobky vzniklé skládáním papíru, loďky, parník, čepice aj.
- ozdoby na vánoční stromeček, např. řetězy, košíčky, srdíčka
- věci k obchodování nakreslené, vystřižené, nalepené na karton, obkreslené podle šablony

Práce s modelovací hmotou:

- materiál: modelovací hlína, plastelína, modurit, těsto
- pomůcky: podložka, špachtle, nůž
- techniky práce: hnětení, válení, ubírání, spojování, vaření, sušení
- poznané vlastnosti: tvárnost, tvrdost
- příklady výrobků: věci, o kterých se učíme v prvouce (ovoce, zelenina, ptáci, zvířata),
- v matematice (geometrická tělesa, geometrické tvary), ve čtení (zobrazování dějů z četby nebo z vyprávění)
- bezpečné zacházení s ostrými předměty

Práce s drobným materiálem:

- materiál: provázky, sláma, přírodniny (semínka, listy, šišky, plody, větvičky aj.), špejle, drátky, korek, krabičky, papír, karton
- nástroje a další materiál: nůžky, nůž, tupá jehla, bavlnka, lepidlo, zavírací špendlíky
- techniky práce: propichování, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- seznamování se s nástroji a pomůckami, s účelem jejich použití
- příklady výrobků: ozdoby, zobrazování nějakého pracovního prostředí (skupinová práce), zdobení různých předmětů, lakování, práce s drátkem a lepidlem
- zásady pro bezpečnost při činnostech s ostrými předměty

Práce montážní a demontážní:

- různé druhy stavebnic – seznámení se s návodem pro práci s nimi a předlohami pro stavby a konstrukce, možnosti užití stavebnice mohou předvést žáci, kteří si určitou stavebnici do školy donesli
- vytváření plošných a prostorových kompozic ze stavebnicových prvků a volného materiálu podle předloh i podle fantazie žáků
- stavebnice se spojovacími prvky a díly - konstrukční činnosti
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů podle předlohy i podle představy žáků – montáž a demontáž, urovnávání dílů stavebnice k dalšímu použití

- osvojování si správných pracovních dovedností a návyků při organizaci, rozmyšlení si své vlastní činnosti, zachovávání bezpečnosti a hygieny při činnostech

Práce s textilem:

- materiál: textilie bavlněné, lněné, vlněné, hedvábné, z umělých vláken - jejich rozlišování, nitě, bavlnky, šňůrky, stužky, poutka, knoflíky
- nástroje: nůžky, jehly, špendlíky
- činnosti: navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití stehem předním a zadním, prošívání, stříhání, sešívání předním a zadním stehem
- výrobky: sešití kousku látek k sobě - jednoduchý výrobek, oprava oděvu – přišití knoflíku nebo poutka aj.
- dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce

Lidové zvyky, tradice a řemesla:

- lidové zvyky a tradice, lidová řemesla: poznávání na základě přímých ukázek nebo videa, návštěvy regionálních muzeí apod.
- techniky zpracování: ukázky drhání, batikování, modrotisk, výroba vizovického pečiva, ozdoba kraslic, práce se slámou, vyřezávání apod.
- materiál, nástroje a pomůcky volíme podle charakteru vytvářeného výrobku a zvolené techniky zpracování
- příklady výrobků: jednoduchá ozdoba, šperk, svícen, vánoční ozdoba, kraslice, vizovické pečivo, ubrousek zdobený batikou apod.

Práce na školní zahradě, pěstitelské práce v učebně:

Na podzim a v zimě – ošetřování pokojových rostlin.

Na jaře v učebně: pěstování cibulí v květináči – květina pro maminku (předpěstování v papírových květináčích nebo v kelímcích), přesazování do květináče, který si žáci ozdobili.

Pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování, jak začne růst rostlina. Semena řechy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky).

Na jaře na zahradě: dělání řádků podle šňůry, setí zeleniny, dělání důlků pro sazenice, sázení květin na záhon. Péče o rostliny – kypření půdy, pletí, zalévání.

První jednoduché společné záznamy o postupu práce a o časovém pozorování růstu a vývoje rostliny.

D) Očekávané výstupy:

Na konci 1. období žák:

- 1.-rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobit skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, přestříhnout, vystříhnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- 2.-dovede z drobného materiálu vyrobit jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- 3.-rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- 4.-dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- 5.-při práci s modelovací hmotou dokázal vytvořit několik výrobků a dovedl o nich hovořit, získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- 6.-dokáže navléknout nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- 7.-při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

Prostředky, kterými předcházíme neúspěchu a neprospěchu žáků ve výuce a kterými pomáháme žákům ve svém vývoji opožděným:

1. Volíme činnostní vyučování a to nejen v matematice.
2. Využíváme zpětné vazby, máme v patrnosti úspěch každého z žáků, co nejvíce používáme pozitivního hodnocení žáků.
3. Vyučovací metody co nejvíce individualizujeme a přizpůsobujeme potřebám jednotlivých žáků. To právě velmi dobře umožňují užívané činnostní formy práce ve výuce.
4. Konkrétní a názorné příklady provázejí učení nejen při výkladu, ale i při procvičování učiva.
5. Každého žáka necháme aktivně činnostně pracovat se svými pomůckami a hovořit o tom, co dělá.
6. Chyby žáků odstraňujeme hned, jak je zpozorujeme. Nejlépe je tomu při činnostech a hovorech žáků, neboť jimi žák zobrazuje svoji mysl a ukazuje míru porozumění učivu.
7. Učitel se musí snažit individuálně pomáhat žákům řešit jejich problémy, aby postupně všechny dovedl k bezchybnému zvládnutí základů učiva.
8. Při řešení problému s horším zvládnutím učiva některým z žáků, je třeba vždy se vrátit a navázat na to učivo, které žák dobře umí, ve kterém nemá mezery.

5.2. Učební osnovy pro 1. stupeň – 2. období

4.-5. ročník

Cílová a obsahová specifikace jednotlivých vyučovacích předmětů

Náš vzdělávací program realizuje požadavky na základní vzdělávání prostřednictvím formulovaných vzdělávacích oblastí a vytváří pro školní praxi dílčí celky – **vyučovací předměty**.

Oblast:

Předmět:

1. Jazyk a jazyková komunikace

- český jazyk
- cizí jazyk

2. Matematika a její aplikace

- matematika

3. Informační a komunikační technologie – formou zájmové činnosti

4. Člověk a jeho svět

- v 4. a 5. ročníku – přírodověda, vlastivěda

5. Umění a kultura

- hudební výchova
- výtvarná výchova
- dramatická výchova
(není samostatným předmětem)

6. Člověk a zdraví

- tělesná výchova
- výchova ke zdraví
(není samostatným předmětem)

7. Člověk a svět práce

- praktické činnosti

Hlavní cíle 2. období

Cílem 2. období je navázat na elementární znalosti, zkušenosti a dovednosti dosažené v 1. vzdělávacím období

Při vytváření dovedností a návyků ve 4. a 5. ročníku se požaduje, aby žáci chápali účel a smysl každé své činnosti, aby své činnosti slovně doprovodili dle svých možností a měli pro ně dostatečný časový prostor. V souladu s charakterem myšlení žáků je těžiště vyučování v **přímém poznávání skutečností kolem nás**.

K výuce v tomto období patří i vyučovací předměty s výchovným zaměřením, tj. **hudební, výtvarná, tělesná výchova a pracovní činnosti**. V programu jsou **dramatická výchova a výchova ke zdraví**, které netvoří samostatné předměty.

Charakteristické pro toto období je **prolínání učiva** mezi všemi vyučovacími předměty.

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je v 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu český jazyk a německý jazyk.

Český jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat myšlenky zejména mluvenou řečí, psanou formu používat ve větách
- číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl a autorů pro děti vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- svou schopnost vyjadřovat se uplatňovat i v dalších vyučovacích předmětech

B) Charakteristika výuky vzdělávací oblasti -Jazyk a jazyková kultura

Výuka českého jazyka je naplňována:

- komunikační a slohovou výchovou;
- čtením a literární výchovou;
- psaním;
- jazykovou výchovou.

Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím *dramatické výchovy*.

V komunikační výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni.

Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva v předmětu komunikační dovednosti, přírodovědy a vlastivědy, četby besed a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků i samostatnou písemnou formu vyjadřování.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností ve druhém vzdělávacím období využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu
- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek (v čítankách 4. a 5. r. jsou připraveny náměty, které žáky vždy zaujmou, využívá se mezi předmětových vztahů
- využití informací získaných při besedách se zajímavými lidmi, návštěva divadelních představení
- zpracovávání informací z encyklopedií a multimediálních prostředků

Komunikační výchova tedy obsahuje činnosti:

- a) receptivní, tj. čtení a naslouchání;
- b) produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka.

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně, s porozuměním a se správnou intonací. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků..

Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat.

V čítankách určených k učení čtení je věnována dostatečná pozornost volbě příjemných, délkou i obsahem přiměřených textů mladšímu školnímu věku. Také mezipředmětovým vztahům a volbě témat pro samostatnou práci žáků je zde věnována pozornost.

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací i autory, s literárním zpracováním české historie.

Při výuce psaní v tomto období získají poznatky a dovednosti potřebné v praktickém životě.

V jazykové výchově také ve 2. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající možnostem žáků a zároveň poznávají žáci elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznanych jazykových a pravopisných jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování se při činnostní výuce rozvíjí pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném

vyjadřování reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí sami krátké souvislé projevy.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit *dramatickou výchovou*.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Dramatická výchova ve 2. období základního vzdělávání

Pomocí dramatické výchovy:

- rozvíjíme u dětí jejich tvořivost
- učíme je volně bez strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v dalších vyučovacích předmětech
- rozvíjíme a obohacujeme slovní zásobu žáků
- učíme žáky tvořivě řešit praktické problémy
- vedeme žáky k slušnosti a respektování spolužáků, rodičů i ostatních dospělých v jejich okolí
- žáci mohou prožívat různé situace, naučit se cítit s druhými a pomáhat si navzájem
- učíme je správně se rozhodovat
- učíme je nést zodpovědnost za své rozhodnutí

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

4.. ročník

-Nauka o slově

hlásková podoba slova (zvuková a psaná)

význam slova

slova jednoznačná a mnohoznačná

slova spisovná a nespisovná, citově zabarvená

-Stavba slova

kořen, předpona, přípona

předložky a předpony

-Vyjmenovaná slova

-Slovní druhy

opakování z 1. vzdělávacího období

-Podstatná jména

rod a číslo

pád a vzor

skloňování podstatných jmen rodu středního

skloňování podstatných jmen rodu ženského

skloňování podstatných jmen rodu mužského

-Slovesa

tvary určitý, tvar neurčitý (inf.)

jednoduché a složené tvary sloves

zvrtná slovesa

slovesný způsob (kromě podmiňovacího)

časování sloves v čase přítomném

časování sloves v čase budoucím

časování sloves v čase minulém

-Stavba věty

věta jednoduchá a souvětí

podmět a přísudek

určování koncovek přísudku s podmětem

-Sloh

Popis předmětu, popis postupu děje, popis činností

vypravování (*nadpis, osnova, odstavce*)

dopis, telegram (*oslovení, adresa*)

reprodukce přečteného textu

vyprávění

telefonické a písemné vzkazy, zprávy SMS

pozdávka

vyplňování dotazníku

inzerát

vlastní pohádka, povídka s použitím přímé řeči (*např. komiks*)

-Psaní

písemné formy společenského styku: psaní a dres, pohlednic, blahopřání,

korespondenční lístek – správné rozvržení daného prostoru;

psaní dopisů s jednoduchým obsahem (pozdání, oznámení);

formální úprava dopisu, úhlednost, čitelnost;

písemné formy úředního styku: vyplňování tiskopisů;

jednoduchá objednávka, přihláška;

písemné vyjádření vzkazu, informace;

kultura písemného vyjadřování: stručné zápisy z učebního textu, účelnost,

stručnost, čitelnost

zápisy do sešitů, poznámky;

opis, přepis souvislého textu

diktát, autodiktát
doplňovací cvičení

-Čtení

Zdokonalujeme se ve čtení, pracujeme s textem.

- výcvik ve čtení: správné a plynulé čtení se správným přízvukem (slovním i větným), s přirozenou intonací, správným frázováním a dechovou ekonomikou
- uvědomělé tiché čtení
- recitace
- reprodukce obsahu textu
- odlišení verše od prózy
- hodnocení postav literárního díla a určení jejich vzájemného vztahu
- chápání časovo prostorových vztahů

Povídáme si o knihách, divadle, rozhlasových a televizních pořadech

- proč čteme a o čem;
- hledáme motivy činů literárních postav;
- jaké ilustrace nás zaujaly a proč;
- čím nás zaujal rozhlasový/televizní pořad;
- které hrdiny dětských seriálů obdivujeme a proč;
- kterou knihu či divadelní představení můžeme doporučit jiným a proč
- chodíme do divadla, vyprávíme si o představeních, hercích, životě divadla

Poznáváme základy literatury

- poezie: lyrika (píseň), epika, jednoduché pojmenování, rytmus básní;
- próza: pověst, povídka, hlavní a vedlejší postavy;
- bajka a poučení z ní
- divadlo: jednání, konflikt a jeho řešení;
- film: různé druhy filmů – televizní inscenace;
- kulturní život regionu – významní autoři

5. ročník

-Slovo a jeho stavba, tvoření slov

-části slova – kořen, předpona, přípona, koncovka

význam slov - shrnutí (jednoznačná, mnohoznačná, opačného a stejného významu, slova nadřazená, podřazená, citově zabarvená, slova přejatá z cizích jazyků)

tvoření slov

souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene

zdvojené souhlásky

přídavná jména odvozená příponou –ský, -ští

předpony s-, v-, vz

předložky s, z

skupiny bě/bje, vě/vje, pě, mě/mně

dělení slov na konci řádku

pravopis i,í/y,ý po obojetných souhláskách

-tvarosloví

slovní druhy

-podstatná jména -pád, číslo, rod, vzor, skloňování podle vzorů

-přídavná jména -druhy, pravopis

-zájmena -vyjmenovat celou řadu podle druhů, určování zájmen osobních

-číslovky -druhy číslovek, skloňování č. základních

-slovesa –určování mluvnických kategorií, nově-podmiňovací způsob

-skladba

určování základních větných členů

-podmět vyjádřený a nevyjádřený

podmět rozvitý a podmět několikanásobní

přísudek slovesný

shoda přísudku s podmětem

věta jednoduchá a souvětí, spojování vět v souvětí

-přímá a nepřímá řeč (-věta uvozovací)– interpunkce a její využití s pomocí Pravidel českého pravopisu a Stručné mluvnice české, orientace v encyklopediích

-sloh:

vypravování – reprodukce textu

vypravování podle obrázků, popis předmětu

popis pracovního postupu, popis děje

popis osoby, zvířete

dopis, tiskopisy (poštovní poukázka, průvodka a podací lístek)

tiskopisy (telegram)

D) Očekávané výstupy na konci 2. období:

Komunikační a slohová výchova

Žák na konci 2. období:

- 1.- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- 2.- rozliší podstatné a okrajové informace ve věkově přiměřeném textu, podstatné informace zaznamená
- 3.- posoudí úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- 4.- reprodukuje obsah přiměřeného sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- 5.- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- 6.- umí využít možností moderních způsobů dorozumívání, přijme a odešle SMS zprávu, najde potřebnou informaci v multimediálních prostředcích
- 7.- zvolí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle komunikačního záměru
- 8.- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle situace
- 9.- píše správně po stránce obsahové i formální
- 10.- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytvoří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové postupnosti

Jazyková výchova

Žák na konci 2. období:

- 1.- porovnává významy slov, vyhledá v textu slova příbuzná
- 2.- rozliší základní části slova, slovo základové a odvozené
- 3.- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém projevu
- 4.- rozliší spisovné a nespisovné tvary slov
- 5.- vyhledá základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označí základ věty
- 6.- rozlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
- 7.- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- 8.- píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách a v koncovkách ohebných slov (mimo přídavná jména)
- 9.- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Literární výchova

Žák na konci 2. období:

- 1.- vyjádří své dojmy z četby a zaznamená je
- 2.- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní text na dané téma
- 3.- rozliší různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- 4.- jednoduchý rozbor literárních textů

Německý jazyk

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- motivovat žáky k zájmu o německý jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus německého jazyka
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti
- naučit žáky základní slovní zásobu z jím blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty)
- naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké věty a rozhovory
- rozumět jednoduchým pokynům v německém jazyce a reagovat na ně
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené texty v německém jazyce
- motivovat žáky k zájmu o německý jazyk
- získávat další poznatky o zemích, kde se mluví německy
- chápat význam znalosti němčiny pro život
- aktivní účastí žáka na výuce německého jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznatých slov a frází

Při vyučování německému jazyku ve 4. a 5. ročníku vyučujeme:

- a) komunikační dovednosti (schopnost domluvit se v němčině)
- b) slovní zásobu, čtení a porozumění řeči psané; porozumění řeči mluvené,
- c) mluvnici a pravopis;
- d) dramatickou výchovu
- e) základní poznatky o německy mluvících zemích

B) Charakteristika výuky:

Výuka německého jazyka ve 2. období tvoří stále ještě úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je v tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku němčiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Abychom toho dosáhli, musí být vyučovací hodiny němčiny v průběhu celého roku prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Při výuce je třeba pracovat s vhodnými učebnicemi a pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte.

V tomto období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst a slova i zapsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je

volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy s činnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem – s tzv. názorem, a to v každé hodině. To je základem k tomu, aby se německému jazyku učil každý žák s chutí a věřil, že bude mít úspěch.

Využíváme zvukových nahrávek, německých říkanek a písniček, z nichž některé se žáci učí zpaměti.

C) Obsah učiva:

4. ročník

- Činnosti, koníčky, kamarádi, hra a hračky, telefonování, dopis
- Narozeniny a jejich oslava, pozvání, blahopřání, krátký vzkaz, roční období, měsíce, hodiny, telegram, párty
- Byt, bydlení, pohádka, píšeme dopis, moje roční období, co umím
- Týdenní program, denní program, rozvrh hodin, nakupování, počítáme do 100

5. ročník

- Dopravní prostředky, cestování
- Počasí, oblečení , roční období
- Škola začíná
- Nová třída
- Rozvrh hodin – další předměty
- Rozkazovací způsob
- Způsobová slovesa, přísudek ve větě
- Příroda, životní prostředí
- Mé koníčky, sport
- Ve městě a na venkově
- Prázdniny

D) Očekávané výstupy

Produktivní řečové dovednosti

Na konci 2.období žák:

- sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení
- vyplní své základní údaje do formulářů
- reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace
- obměňuje krátké texty ze zachováním smyslu textu
- Interaktivní řečové dovednosti

- aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci
- umí časovat a používat některá pravidelná slovesa v jednoduché větě v přítomném čase ve všech osobách j. a mn. č.
- naučí se používat 4. pád podst. jm.
- naučí se používat některá způsobová slovesa
- používá předložku „in“ (v) ve 3. a 4. pádě
- dokáže říci, jakým jede dopravním prostředkem a kam, předložka se 3. pádem „mit“ (s)
- začne používat množná čísla podstatných jmen

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

Matematika

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka;
- důraz na porozumění základním pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům;
- rozvíjení zkušeností s matematickým modelováním pomocí činností, kterými se žáci učí poznávat a nalézat situace, které dokážou matematicky popsat;
- využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich;
- prostor pro projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky dle možností, efektivní využívání osvojených poznatků;
- grafické projevy žáka – od kresleného obrázkového názoru k náčrtům;
- postupné osvojování prvních matematických pojmů, početních výkonů, postupů, základů jazyka matematiky a způsobů jejich užití.

B) Charakteristika výuky:

Matematické vzdělávání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě. Žáci se učí vyjadřovat pomocí čísel. Matematika rozvíjí pozornost, vytrvalost, schopnost rozlišovat, objevovat, vytvářet různé situace. Žáci se učí svoji práci kontrolovat, srovnávat, učí se sebedůvěře, vyjadřují výsledky svého pozorování. S vyjadřovacími schopnostmi se rozvíjí jejich schopnost uvažovat.

Vzdělávací oblast matematika je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy:**

a) Číslo a proměnná:

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení). Přitom se dbá na tři složky:

- dovednost (provádění početních operací);
- algoritmičké porozumění (proč je práce prováděna předloženým postupem, důraz na činnostní provedení a pozorování žáků, hovor o pozorovaném);
- významové porozumění (umět operaci propojit na reálné situace – nejlépe za pomoci individuálních činností, matematizace reálných situací).

b) Závislosti a vztahy:

Žáci si v tomto tematickém okruhu na základě pozorování uvědomují změny a závislosti známých jevů. Porovnávají velikosti věcí a čísel. Pomocí svých činností postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst, pokles. Na poznání a pochopení závislostí navazuje v práci s tabulkami, diagramy a grafy.

c) Geometrie v rovině a v prostoru:

Žáci se v tomto tematickém okruhu učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí a pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotku délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii. Učí se vypočítat obvod a obsah čtverce a obdélníku.

d) Slovní úlohy:

Jejich řešení je do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky. Při nich je třeba uplatňovat uvažování žáků, které později přechází v logické myšlení. Učí se řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat reálné situace, pochopit problém, utřídit údaje, pomocí konkrétního názoru situaci modelovat, následně řešit a formulovat odpověď.

C) Obsah učiva

4. ročník

- numerace do 1 000; početní výkony
- písemné sčítání a násobení
- řešení slovních úloh úsudkem (slovně i písemně)
- pracujeme s číselnou osou, porovnávání čísel, přirozené uspořádání čísel
- písemné sčítání trojčiferných čísel
- opakování a procvičování
- pamětné dělení se zbytkem
- písemné násobení (trojčiferné číslo krát jednociferné číslo)
- písemné odčítání trojčiferných čísel
- odhad a kontrola výsledku
- slovní úlohy, úsudek
- zaokrouhlování na desítky, sta
- výpočet a odhad rozdílu
- písemné dělení jednociferným dělitelem
- čtení, zápis a porovnávání trojčiferných čísel
- písemné dělení jednociferným dělitelem
- zkouška násobením

- numerace do milionu ;znázornění čísla (jednotky, desítky, sta, tisíce, desetitisíce, statisíce, milion)
- zaokrouhlování, odhad výsledku
- sčítání a odčítání do milionu pamětně i písemně
- řešení slovních úloh úsudkem, opakování a procvičování
- velká čísla – desítková soustava
- násobení 10, 100 ... 20, 200 ... 30, 300 ...
- dělení čísel zakončených nulami, zkouška násobením
- závorky v příkladech
- násobení dvojčíferným činitelem
- obvod čtverce, obdélníku, trojúhelníku
- zlomky – názorně (čitatel, zlomková čára, jmenovatel)

geometrie

- tělesa – pojmenování; geometrické obrazce
- délka, výška, strany geometrických obrazců, měření úseček
- bod, přímka, úsečka (opakování)
- rýsování kružnic
- kružnice, kruh (střed, poloměr, průměr)
- rýsování úseček pomocí kružítka, popis – verbalizace činnosti v geometrii dle možností žáka
- geometrie kolem nás; porovnávání úseček (geometrický diktát)
- kolmice, rovnoběžky (rýsování do čtvercové sítě)
- jednotky délky

5. ročník

- numerace do milionu a přes milion (třída jednotek, tisíců, milionů, miliard...)
- jednotky délky
- písemné sčítání, odčítání, násobení a dělení jednociferným dělitelem
- pracujeme s číselnou osou, porovnávání čísel, přirozené uspořádání čísel
- řešení slovních úloh úsudkem (slovně i písemně)
- jednotky hmotnosti
- jednotky času
- proměnná, nezávisle proměnná, závisle proměnná
- grafy, soustava souřadnic
- pracujeme s číselnou osou, porovnávání čísel, přirozené uspořádání čísel
- písemné sčítání trojčíferných čísel
- pamětné dělení se zbytkem
- římské číslice
- odhad a kontrola výsledku numerických příkladů
- zaokrouhlování na desítky, sta, tisíce, desetitisíce, statisíce, miliony
- zlomky – desetinné zlomky
- písemné dělení dvojčíferným dělitelem, kontrola násobením
- počítání s časovými údaji – průměrná rychlost

- převody jednotek obsahu
- další jednotky obsahu (ar, hektar)
- desetinná čísla
- porovnávání desetinných čísel
- sčítání desetinných čísel
- odčítání desetinných čísel
- zaokrouhlování desetinných čísel
- aritmetický průměr
- počítáme se zlomky (sčítání a odčítání zlomků)
- násobení desetinných čísel
- násobení a dělení desetinných čísel 10 a 100
- dělení desetinného čísla číslem přirozeným

geometrie

- základní geometrické útvary – opakování (kolmice, rovnoběžky)
- rovnoběžky, čtyřúhelníky – náčrty
- čtverec, obdélník - náčrty
- čtverec, obdélník a jejich úhlopříčky, vlastnosti úhlopříček
- rýsuje obdélník, čtverec
- obvod čtverce graficky i výpočtem
- konstrukce čtverce
- kružnice, kruh
- souřadnice bodů ve čtvercové síti
- obvod obdélníku výpočtem i graficky, konstrukce
- konstrukce obdélníku
- střed úsečky a osa úsečky
- obvody dalších geometrických obrazců
- vlastnosti trojúhelníku
- rýsování rovnoramenného, rovnostranného a pravoúhlého trojúhelníku
- konstrukce trojúhelníku
- porovnávání úhlů, osa úhlu
- osově souměrné tvary
- jednotky obsahu
- obsah čtverce a obdélníku
- obsahy složitějších obrazců
- vzájemná poloha dvou kružnic
- tělesa – modelování těles

D) Očekávané výstupy

Číslo a početní operace

Žák na konci 2. období:

- 1.- využívá při pamětním počítání komunikativnost a asociativnost sčítání a násobení
- 2.- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel

3.- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel

4.- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel

5.- orientuje se v situacích z každodenního života, v nichž se využívá nejjednodušších případů komunikativního vyjádření části celku zlomkem, desetinným číslem, procenty
závislosti, vztahy a práce s daty

Žák na konci 2. období:

1.- vyhledává, sbírá a třídí data

2.-čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

geometrie v rovině a v prostoru

Žák na konci 2. období:

1.- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary, užívá jednoduché konstrukce

2.- sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran

3.- sestrojí rovnoběžky a kolmice

4.- určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu

5.- rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je v 4. a 5. r. realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu přírodověda a vlastivěda.

Přírodověda

Vlastivěda

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
- vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
- dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví

B) Charakteristika výuky:

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusech, při zacházení s různými pomůckami, předměty a materiály. Činností vedeme žáky k aktivní manipulaci s atlasy rostlin, živočichů a hub. Vyučování přírodovědě a vlastivědě podněcuje aktivitu všech žáků. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, to je výtvarně, písemně i ústně.

Obsahem vzdělávací oblasti jsou okruhy

- místo, kde žijeme
- lidé kolem nás
- lidé a čas
- rozmanitost neživé a živé přírody, ochrana přírody

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících

Přírodověda

Přírodověda 4. ročník

Učivo je rozděleno do šesti hlavních kapitol podle obecné nauky o živé přírodě a podle biotopů: ŽIVÁ PŘÍRODA, V LESE, U LIDSKÝCH OBYDLÍ, NA POLI, NA LOUCE, VE VODĚ A V JEJÍM OKOLÍ

Živá příroda

Životní podmínky živých organismů

Potravní vazby rostlin, hub a živočichů

Odlišnosti rostlin a živočichů

Třídění rostlin a živočichů

Ekologie

Poznávání rostlin a živočichů a jejich třídění

U lidských obydlí

Rostliny kulturní a plané

Rostliny jednoleté, dvouleté a vytrvalé

Ptáci

Hmyz

Na poli

Hospodářské rostliny

Plevele

Živočichové na poli

Ve vodě a v jejím okolí

Rostliny našich vod

Živočichové našich vod

V lese

Listnaté stromy a smíšené lesy

Jehličnaté lesy- stromy

Lesní plody

Houby

Živočichové našich lesů

Na louce

Trávy

Luční květiny (kopretina, zvonek...)

Ptáci

Hmyz

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- žák zná základní podmínky života rostlin a živočichů
- ví, jak se odlišují rostliny od živočichů
- umí vyprávět o hlavních živočiších a rostlinách v různých biotopech (les, voda, okolí obydlí, na louce, na poli)
- umí třdit a zařazovat rostliny a živočichy

Přírodověda 5. ročník

Učivo je rozděleno do tří hlavních částí

- I. Život na Zemi
- II. Země ve vesmíru
- III. Člověk a technika

Každá část je rozdělena do několika větších kapitol dávajících možnost často pracovat ve skupinách. Práci ve skupinách vytváříme žákům prostor pro komunikaci a kooperaci mezi sebou a učíme je respektovat pravidla spolupráce. Nabádá žáky svým charakterem k učební aktivitě, kdy žáci hledají, objevují a tvoří, a tak nacházejí vhodnou cestu k řešení úkolů. V opakovacích úkolech vedeme žáky k samostatnosti, poskytujeme jim dostatečný prostor pro splnění úkolu a možnost využít všech dostupných možností k jeho splnění. Při práci s encyklopedií, mapou, učebnicí dáváme každému žákovi možnost zažít úspěch, nebát se chyb a pracovat s nimi a poučit se z nich.

V přírodovědném učivu žáky učíme pozorovat věci a děje z blízkého i vzdálenějšího okolí, jejich vzájemné vztahy a souvislosti, klademe důraz na spojení učiva s reálným životem a praktickou zkušeností.

I. ŽIVOT NA ZEMI

ROZMANITOST PŘÍRODNÍCH PODMÍNEK NA ZEMI

Různé podmínky života na Zemi

Prizpůsobivost rostlin a živočichů

Podnebné pásy

TŘÍDĚNÍ ORGANISMŮ

Třídění přírodnin

Botanické zahrady

Úloha ZOO v ochraně přírody

Člověk a příroda

ČLOVĚK

Člověk, jeho životní podmínky a vztahy k prostředí

Lidské tělo

Kostra

Svaly

Kůže

Oběhová soustava

Dýchací soustava

Trávicí soustava

Močová soustava

Rozmnožovací soustava
Nervová soustava
Smyslová ústrojí

II. ZEMĚ VE VESMÍRU

Magnetismus, magnetická síla
Gravitace, gravitační síla
Měsíc
Slunce
Střídání dne a noci, ročních období

III. ČLOVĚK A TECHNIKA

STROJE VE SLUŽBÁCH ČLOVĚKA

Jednoduché stroje
Parní stroj
Spalovací motory

ENERGIE

Formy, druhy a zdroje energie
Elektrická energie – zdroje, vedení, el. spotřebiče
Elektrický proud, obvod, vodiče

JAK SE VYRÁBÍ?

Sklo
Papír
Plasty

PŘÍJEM INFORMACÍ

Tisk, kopírky, telefax, tiskárny
Přenos zvuku a obrazu (rádio, telefon, televize, počítač)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- žák zná základní podmínky života na Zemi
- vyjmenuje podnebné pásy a ví, která zvířata a rostliny v nich žijí
- umí třídit rostliny a živočichy podle jejich znaků
- ví, k čemu slouží botanické a zoologické zahrady
- zná kostru lidského těla, a soustavy v lidském těle, smyslová ústrojí
- ví, jak funguje magnet, gravitační síla
- dokáže vyjmenovat planety sluneční soustavy
- vysvětlí, proč se střídá den a noc a jak probíhá rok na jižní a severní polokouli
- ví, na jakém principu pracuje nakloněná rovina, páka, kladka, kolo, spalovací motor a parní stroj
- umí vyjmenovat formy, druhy a zdroje energie
- pohovoří o elektrické energii a elektrickém proudu

- vyzná se v jednoduchém el. obvodu
- popíše výrobu skla, papíru a plastů
- zná základní informace o multimédiích

Vlastivěda

Vlastivěda 4. ročník

Žáci pracují s dvěma učebními texty – Naše vlast a Putování po České republice. Samostatně pracují s různými druhy map, se slepými mapami, své poznatky upevňují svými aktivními činnostmi i v jiných předmětech – výtvarná výchova, praktické činnosti (výroba značek, výzdoba třídy vlastivědnými prvky atd.)

NAŠE VLAST

Česká republika – demokratický stát – nár. zvyklosti, tradice, symboly, státní svátky

Mapy a plány

Orientace v krajině

Povrch České republiky

Vodstvo České republiky

Počasí a podnebí

Půda a zemědělství

Nerostné bohatství

Průmysl

Chraňme přírodu, CHKO

Cestujeme po naší vlasti, kulturní památky

V našem kraji, významná města v našem regionu

PUTOVÁNÍ PO ČESKÉ REPUBLICE

Praha a její okolí

Střední Čechy

Východní Čechy

Severní Čechy

Západní Čechy

Jižní Čechy

Českomoravská vrchovina

Severní Morava

Brno

Střední a jižní Morava

Vlastivěda 5. ročník

Dějepisné a zeměpisné učivo je rozděleno do tří hlavních částí:

- I. Obrazy z českých dějin
- II. Obrazy z novějších českých dějin
- III. Putování po Evropě

Učební texty předkládají množství námětů pro skupinovou práci. Žáci čerpají poznatky v mapách, encyklopediích, na internetu.

OBRAZY Z ČESKÝCH DĚJIN

Hlavní události nejstarších českých dějin

České země v pravěku
Příchod Slovanů
Samův kmenový svaz
Naše nejstarší minulost v pověstech
Velkomoravská říše
Vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
Život za vlády prvních Přemyslovců
Vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
Český stát za vlády Lucemburků
Život ve středověku
Husitské války
České země po husitských válkách
První Habsburkové na českém trůně

OBRAZY Z NOVĚJŠÍCH ČESKÝCH DĚJIN

České země od vlády Josefa II. do současnosti

České země – součást Rakouska, život poddaných, obroda češtiny, buditelé, politické probuzení, vynálezy
Rakousko-Uhersko, dualismu, nové uspořádání společnosti
První světová válka
Samostatné Československo – první prezident, první republika
Druhá světová válka – život za okupace, boj proti nacismu
Obnovená Československá republika – komunistická vláda
Návrat k demokracii – sametová revoluce, počátek nových nadějí
Vznik České republiky

PUTOVÁNÍ PO EVROPĚ

Evropa – jeden ze světadílů

Planeta Země
Povrch
Vodstvo
Podnebí
Rostliny a živočichové
Evropské státy a jejich hlavní města
Naši sousedé – Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko

D) Očekávané výstupy

Místo, kde žijeme

Žák na konci 2. období:

- 1.- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- 2.- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pobytu a pohybu v přírodě
- 3.- vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí, pozoruje rozdílnosti map obecně zeměpisných a tematických a „čte“ jednoduchou historickou mapu nebo náčrt
- 4.- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
- 5.- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i jiných zemích
- 6.- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

Lidé kolem nás

Žák na konci 2. období:

- 1.- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci
- 2.- rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, případně připustí svůj omyl, dovede se podříditi názoru většiny, dokáže se dohodnout s nimi na společném postupu a řešení
- 3.- rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy
- 4.- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a pokusí se navrhnout možnosti zlepšení životního prostředí

Lidé a čas

Žák na konci 2. období:

- 1.- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
- 2.- vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
- 3.- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy .
- 4.- porovnává základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- 5.- zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
- 6.- založí jednoduchý pokus, vyhodnotí a vysvětlí výsledky svého pozorování

Člověk a jeho zdraví

Žák na konci 2. období:

- 1.- využívá znalosti lidského těla k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav
- 2.- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po narození
- 3.- účelně organizuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob
- 4.- uplatňuje účelné způsoby chování v modelových situacích simulujících mimořádné události a v situacích ohrožujících zdraví
- 5.- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- 6.- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s rozvojem zdraví a jeho preventivní ochranou
- 7.- ošetří drobná a střední poranění a zajistí lékařskou pomoc
- 8.- uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

UMĚNÍ A KULTURA

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují ve 4.a 5. r. ve dvou samostatných vyučovacích předmětech: hudební výchova a výtvarná výchova.

Hudební výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- naučit žáky zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku
- nacvičit správné dýchání a tvoření tónů
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova
- učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké, hudební a pohybové aktivity

B) Charakteristika výuky:

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Láska k hudbě se nejspíše probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a hudební paměť žáků. Nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasný. Učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce, bez křiku a se správnou artikulací a dodržovaly zákl. hyg. Návyky a požadavky, správně hospodařily s dech. ekonomikou. Dále je třeba pamatovat na to, aby rozsah a poloha písní odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově je třeba střídát činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu.

Výběr písní má být rozmanitý, má napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písní místních nebo krajových. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus a rytmické struktury. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů rytmických i melodických ke zpěvu žáků. Vnímání hudby se rozvíjí v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Přitom jsou žáci vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

Zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto období velmi dobře napomáhá každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvilka.

Ve zpěvu i poslechu je nezbytné se vracet k probraným písním a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písně, zapamatovat si hudební skladbu a vyjádřit z ní pocit kresbou a pohybem. Stále zdokonalovanou reprodukcí písní a opakovaným poslechem se prohlubuje vztah žáků k hudebním dílům i intenzita jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písní na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem se stávají děti aktivními provozovateli hudby.

C) Obsah učiva předmětu hudební výchova v jednotlivých ročnících:

4. ročník

Písně: *Znám já jeden zámek*
                  Když jsem šel vod Domažlic
                  My pluli dál a dál
                  Cvrček houslista
                  Ach není tu není
                  Išla Marína
                  Jsou mlynáři
                  Ó hřebíčku
                  Voděnka studená
                  My jsme Valaši
                  Chovejte mě má matičko
                  Koledy dle vlastního výběru
                  Ukolébavka pro ptáčka
                  Tři slípky
                  Červená, modrá fiala
                  Boleslav
                  Ten Chlumecký zámek
                  Hory, doly, černý les
                  A já au synek z Polanky
                  Tři čuníci

Nauka: noty c1 – c2, takt 2/4, rytmus synkopa, pomlky, hudební značky – seznámení, hra se stupnicemi, opakování notové osnovy, hudební nástroje – druhy, solmizační slabiky, opakování dvoudobého a třídobého taktu, druhy tónin poslechem.

poslech: A. Dvořák – Rusalka

Z nového světa(ze života skladatele)

B.Smetana – Vltava

P.I.Čajkovskij – koncert pro klavír a orchestr moll

L.W.Beethoven – Symfonie

J.S.Bach – Symfonie

J.Mysliveček – Oktet pro dva hoboje

J.J. Ryba – Milí synáčkové

J.Brahms – Variace na Haydnovo téma

W.A.Mozart – Variace

L.Janáček – Lašské tance

J.Hayden – Symfonie č.94

V.Novák - Muzikanti

5. ročník

*písně: Rodné údolí
Bejvávalo
Na tom bošileckém mostku
Lidové písně – nářečí
Tráva neroste
U panského dvora
Kdyby byl Bavorov
Žádnýj neví,co sou Domažlice
U muziky
Cestu znám jen já
Ráda,ráda,můj zlatej Honzíčku
Tři tamboři
Hymna
Na rozloučení
Strč prst skrz krk
Masopust
Týnom, tánom
Jedeme za sluncem
Sedlák
Loučení*

nauka: oktáva jednočárková-dvojčárková, repeticce, metrum, zapis písně v tónině, práce s opěrnými písněmi, akord(T,D), hudební forma (a-b),(a-b-a), rondo, mezivěty, legato, tempo(hudební pojmy), solmizační slabiky, rytmus polky, druhy hudebních nástrojů(strunné,drnkací), rytmizace říkadel, pomlky, doprovod a melodizace, práce s Orff. instrumentářem, pohybová improvizace, stupnice a tónina, zpěv dle not, staccato, druhy taktů, nota šestnáctinová, mollová tónina, symfonický orchestr, hlasová výchova, opakování

poslech: P.J.Čajkovskij – Suita č.4

W.A.Mozart –Don Giovanni – árie

A.Vivaldi – Concerto in D

Moravské melodie

J.S.Bach – Toccata a fuga dmoll

V.Trojan – Šest lid. písní pro smyčc. kvart.

G.F.Händel – Sarabanda

G.Gershwin – Koncert Fdur pro klavír

P.J.Čajkovskij – Italská píseň

Poslech vánoční hudby a koled

L.W.Beethoven –Egmont

Menuet (minet)

M.P. Musorgski – Obrázky z výstavy

B. Smetana – Proč bychom se netěšili

Bizet – Carmen

A. Dvořák – Furiant z České suity

G. F. Händel – Vodní hudba

Ježek – Bugatti step

D) Očekávané výstupy

Žák na konci 2. období:

- 1.- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase, popřípadě v dvojhlase v durových i mollových tóninách, popř. v kánonu
- 2.- využívá při zpěvu vědomě správné pěvecké návyky
- 3.- orientuje se v zápisu jednoduché písně či skladby zapsané v durové či mollové tónině a podle svých individuálních schopností a dovedností je realizuje
- 4.- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k interpretaci jednoduchých motivů skladeb a úryvků písní
- 5.- rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby a dovede dle svých možností pracovat s vyjadřovacími prostředky hudby.
- 6.- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace
- 7.- ztvárňuje hudbu pomocí pohybu a tanečních kroků a na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace, vyjadřuje pohybem ve spojení s hudbou své vlastní pocity a představy

Výtvarná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus
- vytvářet základní pracovní a hygienické návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, funkčnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rozvoj fantazie a svobodu subjektivního vyjadřování
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, časopisech poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
  - podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
  - příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

B) Charakteristika výuky:

Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti i k umění. Výuka výtvarné výchovy vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii,

estetické cítění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost v tomto období je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu, výsměchu druhých.

Při výtvarné tvorbě plné her, fantazie, spontánnosti, experimentů s technikami i materiály by nemělo v tomto období chybět ani výtvarné zpracování k určitému konkrétnímu tématu kresbou, malbou. Tato oblast má v tomto období své místo a opodstatnění.

Výtvarné práce mohou být dvojího druhu:

- na základě vlastní představy dítěte
- podle skutečnosti

Kresba z představy má zpočátku ilustrativní charakter, vypráví o bezprostředních zážitcích a zkušenostech žáků a o jeho citovém životě. Motivací k těmto kresbám může být prožitek z her, ze čteného textu, z osobního prožitku, z vycházky, z hudby apod.

Kresba podle skutečnosti vyjadřuje obvykle první dojem žáka z pozorování. Každý sleduje zpočátku něco jiného, někoho zaujme barva, jiného zaujmou detaily, někdo dovede zachytit linie pozorovaných věcí, někdo zase zachytí jejich funkci. Žák se postupně učí výtvarně uvažovat, pozorně vnímat skutečnost a výtvarně vystihnout její podobu.

K vytváření hlubšího vztahu k výtvarnému umění využíváme návštěvy výstav obrazů, loutek a maňásků, hraček, pohlednic aj., besedujeme nad knihami a jejich ilustrátory, nad vlastními výtvarnými díly a společně je hodnotíme.

K vycházkám v průběhu roku je vhodné přidávat prvky výtvarné výchovy, neboť při nich s žáky můžeme pozorovat např. výstavbu obce, významné stavby obce, stavební sloh, ve kterém jsou domy postaveny, úpravu domů a jejich okolí, získáváme spoustu námětů, zajímavostí, postřehů, nasbíráme materiály pro další práci při ztvárňování folklórních tradic v regionu.

Na vytváření žákovského výtvarného vkusu a jeho vztahu k výtvarnému umění a výtvarným hodnotám má také vliv prostředí (rodina, škola, obec, její okolí), kde děti žijí. Nemalý vliv má i rozvoj techniky – fotografie, televize, video, počítače, které zprostředkovávají dětem spoustu podnětů, zážitků (pozitivních, ale v mnoha případech i negativních). Pak je třeba také takováto témata do hodin výtvarné výchovy zařazovat a pomoci tak dětem přemíru podnětů zpracovávat, uvědomovat si jejich hodnotu, zaujímat k nim nějaké postoje, vnímat pozitivní, negativní, nebezpečné.

Některé činnosti mohou dětem ukázat, jak lze tuto moderní techniku vhodně využít (počítačová grafika, internet, televizní motivační či vzdělávací pořady, reklama, plakáty, kreslená animace, loutky ...).

Pro výuku výtvarné výchovy je třeba mít dostatečné množství pomůcek a poučit žáky, jak se s nimi zachází. Kromě základních pomůcek pro výtvarné činnosti, které má každý žák svoje vlastní, je třeba mít soubor pomůcek ve třídě pro specifické a složitější výtvarné techniky. Výtvarná výchova nevede samoúčelně jen k osvojování

výtvarných technik. Prostřednictvím výtvarných činností pomáhá k výchově citlivého člověka, který si všímá okolního světa a jeho projevů.

C) Obsah učiva Výtvarné výchovy v jednotlivých ročnících:

Přehled tematických okruhů v daném období:

- a) ***objevování světa přírody*** v jednotlivých i v širších souvislostech
  - pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)
  - chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi);
  - tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
  - vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
  - příroda a běh času (roční období, počasí)
- b) ***poznávání a prožívání světa dítěte***
  - pocíťování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
  - poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
  - styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)
- c) ***svět, který děti pozorují, který pocít'ují a kterému naslouchají***
  - setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě aj.)
  - poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
  - významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
  - vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, zvuků aj.)
- d) ***svět dětské fantazie – výtvarná hra a experiment***
- e) ***svět, který dítě obklopuje, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy, ...)***

Náměty pro práci ve 4. ročníku

- tematická práce
- barva – námět krajiny, přírodní tematika – zapouštění barev
- míchání barev – tempera jako krycí barva
- beseda – výtvarné umění
- výtvarné osvojování přírody
- kreslení podle předlohy
- výrazové vlastnosti barev

- výtvarné osvojování předmětů
- dekorativní práce
- linie
- beseda – výtvarná úprava knihy
- barevný kontrast
- modelování – reliéf (modelovací hmota, kašírování, pískoviště)
- barva a výtvarné materiály
- beseda – ilustrátoři
- papírová (textilní) koláž
- barva – hustá, řídká
- hra s linií (jednoduché grafické techniky)
- smysl pro rytmus – řazení tvarů
- výtvarné vyjádření přírody - jaro
- odlitky předmětů (sádra)
- dekorativní práce – velikonoce
- prostorová plastika z dostupného materiálu
- barva – rozfukávání
- beseda – o technikách výtvarného umění
- batikování
- péče o pomůcky na výtvarnou výchovu

Náměty pro práci v 5. ročníku

-tématická práce: Zážitek z prázdnin (tempera, formát A4)

- zobrazení přírodnin (kukuřice, makovice...), tuž
- řízené pozorování krajiny (kresba v terénu), uhl
- podzim na poli (lineární kresba)
- architektura a užité umění (nádobí), suchý pastel
- kultura bydlení, Museum Žatec
- dekor na textil
- práce s přírodninami, (malba na kámen)
- ilustrace dětské knihy, známí ilustrátoři, ilustrace k literárnímu příběhu
- práce s textilem
- malba, (fantazijní představa, vyjádření nálady barvou a linií), tempera
- vánoční dekorace- keramická dílna
- tématická práce: Vánoce
- prostorová tvorba (modelování domu), papír, karton, textil...
- písmo, druhy a typy písma
- animace vymyšlené postavičky
- papírová (textilní) koláž
- kresba postavy v klidu, pastel, uhl
- malba postavy v klidu, (reprodukce obrazu)

- výroba ručního papíru
- volná tvorba, aktivizace fantazie, využití různých materiálů
- smysl pro rytmus, řazení tvarů (knižní obal)
- práce s linií (struktura tkaniny)
- ubrousková technika
- odlitky předmětů (sádra)
- dekorativní práce – velikonoce
- beseda – o výtvarném umění
- prostorová plastika z dostupného materiálu
- beseda – kresba a grafika (jednoduchá grafická technika)
- tématická práce: zámek, kresba podle skutečnosti
- reléf, zvířecí motiv (kašírování)
- vyjádření děje (comics)
- plakát s využitím písma
- dětské leporelo

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vě. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž, ...)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar, ...)
- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětec, dřívko, rudka, uhel, tužka, fixa, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty, ...)
- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, ...(kresba, vytrhávání z papíru, koláž, ...)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, keramická hlína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frotáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)
- práce s velkými formáty individuální i skupinová různými technikami (balicí papír, velké formáty čtvrtky, asfalt, ...)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování volba, techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, ...)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme, svými výtvarnými pracemi

- vycházky s výtvarnými náměty, pozorováním (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu, ...), návštěvy výstav, muzeí

D) Očekávané výstupy:

Žák na konci 2. období:

- 1.- samostatně kombinuje vizuálně obrazné elementy ve vztahu k celku vizuálně obrazného vyjádření (v plošném vyjádření umí užít jak linii, tak barevných ploch, v objemovém vyjádření je umí vytvořit jak modelováním, tak sochařským postupem, v prostorovém vyjádření je umí uspořádat jak ve vztahu k vlastnímu tělu, tak jako nezávislý model)
- 2.-při vnímání události rozpozná účinek i dalších smyslů ve vztahu ke zrakovému vnímání, pro jejich zapojení nalézá a uplatňuje plošné, objemové i prostorové vizuálně obrazné prostředky
- 3.- při tvorbě a interpretaci vizuálních obrazových vyjádření uplatňuje v konkrétních případech i postupy současného výtvarného umění
- 4.-uvědomuje si různorodosti interpretací vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k ní jako k možnému zdroji inspirace
- 5.-při své tvorbě pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření a porovnává je

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Požadavky této vzdělávací oblasti se realizují ve 4. a 5.. ročníku prostřednictvím tělesné výchovy (samostatný předmět), zdraví a výchova ke zdraví (není samostatný předmět)

Tělesná výchova

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

- _ získat a upevňovat správné hygienické návyky a dodržovat hygien. požadavky
- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvíjet smysl pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- vědomě ovládat pohyby, zavádět taneční prvky (lidové písničky), umět hudbu vyjádřit pohybem – pohybové ztvárnění hudby.
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat...)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělocvičně, bazén, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí,...)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní, gestikulační ...)
- naučit žáky umět se připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti ...)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků
  - to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomoci různého náčiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů...)

- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcvíček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvíčení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení, strečink, jóga ...)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody ...)
- neméně důležité je zvládnutí průpravných cvičení pro míčové hry, správné zvládnutí a ovládání technik házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, školy v přírodě v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sánkování)
- vštípit základy plaveckých dovedností
- nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvílky, cviky ve třídě na správné držení těla)

B) Charakteristika výuky:

Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu ...)

Tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním u dětí radostného pocitu z pohybu se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel.

Osvojením základů herních technik a taktických postupů, zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat

Neustále opakujeme a věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Zde musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit.

V hodinách Tv se nezaměříme jen na rozvoj a zdokonalování pohybových schopností, ale také vštěpujeme důležité hygienické zásady s tím spojené.

Pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky

Správně řízená výuka tělesné výchovy vyžaduje, aby učitel:

- kladl na žáky tělovýchovné požadavky, které jsou přiměřené jejich tělesné a pohybové vyspělosti
- dbal rozdílu mezi chlapci a děvčaty
- volil program s ohledem na roční období a materiálně technické vybavení školy
- dbal bezpečnosti žáků a vedl žáky k nacvičování vhodné a správné dopomoci a záchrany při cvičení
- účelně zaměstnával co nejvíce žáků vhodnými bezpečnými úkoly ke cvičení ve družstvech

Tělovýchovné chvílky

Do vyučovacích hodin ostatních předmětů je vhodné vkládat tělovýchovné chvílky. Zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Cvičební prostory – je třeba udržovat v čistotě a jejich vybavení kontrolovat vždy před užitím. Teplota vzduchu Při cvičení v uzavřeném prostoru by měla být přiměřená, neměla by být nižší než 16. st C.

Na vyučovací hodiny Tv se žáci převlékají do cvičebních úborů. Z pedagogických důvodů používá cvičební úbor i učitel.

Pro zvýšení odolnosti organismu výuka Tv probíhá často na hřišti nebo v terénu

Charakteristika některých cvičení zařazovaných pravidelně do hodin Tv

Vyrovnávací cviky

Jsou to průpravná gymnastická cvičení, která jsou zaměřena na uvolnění a protažení jednotlivých svalových skupin. V tomto období posilovací cviky zařazujeme jen jednoduché a krátce. Pozornost věnujeme cvičením koordinačním, cvičením na zvětšování pohybového rozsahu kloubů, také na podporu návyku správného držení těla.

Cvičení mohou být prováděna v rytmických obměnách s možností hudebního doprovodu. Patří sem cvičení prostná, s náčiním i na náradí, na místě i za pohybu. Dbáme při tom na přiměřený čas pro zařazování těchto cvičení do vyučovacích hodin.

Kondiční cvičení

Cvičení se zaměřením na rychlost, pohyblivost, obratnost, vytrvalost, to jsou: běh, skoky, házení, cvičení rovnováhy, lezení, šplhání, překonávání překážek, gymnastická cvičení s náčiním i bez náčiní (např. s míči, se švihadly, na lavičkách, žebřinách apod.)

Rytmická cvičení a tanec

Podporují značnou měrou dobrý psychický vývoj žáků. Cvičení zařazujeme jako rytmizaci jednoduchých a dětem známých pohybů podle hudebního doprovodu.

Tanec pomáhá zvládnout základní pohyby paží, nohou a trupu. Učíme žáky základní taneční kroky. Zaměřujeme se na estetický pohybový projev v přiměřeném tempu a dětem srozumitelném rytmu.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4. ročník

atletika

-pojmy: základní disciplíny, části běžecké dráhy a skokanských sektorů, pomůcky pro měření výkonů, úprava doskočiště

-běžecká abeceda, rychlý běh na 50 metrů, nízký start

-vytrvalý běh 400 metrů, polovysoký start

-skok do dálky z rozběhu

-hod míčkem z rozběhu, spojení rozběhu s odhodem

gymnastika

-pojmy, základní cvičební polohy, postoje, pohyby paží, nohou, trupu, názvy používaného náradí a náčiní, záchrana a pomoc

-průpravná cvičení pro ovlivňování pohyblivosti, obratnosti, síly, rychlosti a koordinace pohybů

-akrobacie - kotoul vpřed a jeho modifikace, kotoul vzad

-přeskok – průpravná cvičení pro nácvik gymnastického odrazu můstku, přeskok 2 dílů bedny

-(průpravná cvičení pro zvládnutí stoje na rukou sportovní hry, atletika, šplh

rytmická a kondiční cvičení

- názvy základních lidových a umělých tanců
- základní hudebně pohybové vztahy (rytmus, tempo, takt, melodie)
- základní taneční krok 2/4, 3/4
- základy cvičení s náčiním (šátek, míč, švihadlo...)
- sportovní hry**
- základní pojmy osvojovaných činností, základní označení a vybavení hřišť, základní role ve hře, pravidla „minivybíjená, minipřehazovaná“, organizace utkání-losování, zahájení, počítání skóre, ukončení utkání
- vhodné obutí a oblečení pro sportovní hry
- „minihry“ – udržet míč pod kontrolou družstva, přihrávka jednoruč a obouruč (vrchní, trčením), přihrávka vnitřním nártem (po zemi, obloukem), pohyb s míčem a bez míče, zastavení, chytání míče obouruč, tlumení míče vnitřní stranou nohy, vedení míče (driblingem, nohou)
- střelba na koš jednoruč a obouruč, střelba na branku (z místa i z pohybu, vyvolenou nohou, rukou)
- Šplh
- plavání**
- základní hygiena
- zásady bezpečnosti v areálu, upozornit na nebezpečí ve volné vodě
- průpravná cvičení na suchu
- orientace pod vodou
- splývání
- dýchání do vody
- výběr jednoho plaveckého stylu
- šlapání vody
- skoky a pády do vody z nízkých poloh

5. ročník

atletika

- pojmy: základní disciplíny, části běžecké dráhy a skokanských sektorů, pomůcky pro měření výkonů, úprava doskočiště**
- běžecká abeceda, rychlý běh na 60 metrů (dívky 50m), nízký start, běh-rychlé změny, štafetový běh
- vytrvalý běh 400 metrů, polovysoký start
- skok do dálky z rozběhu

-hod míčkem z rozběhu, spojení rozběhu s odhodem

-běh v terénu do 15 minut

gymnastika

-pojmy, základní cvičební polohy, postoje, pohyby paží, nohou, trupu, názvy používaného nářadí a náčiní, záchrana a pomoc

-průpravná cvičení pro ovlivňování pohyblivosti, obratnosti, síly, rychlosti a koordinace pohybů

-akrobacie – kotoul vpřed a jeho modifikace (letmo, ze stoje na rukou, stoj na rukou s pomocí)

-přeskok – průpravná cvičení pro nácvik gymnastického odrazu můstku, přeskok 2 dílů bedny, skok do dřepu na kozu, skrčka

sportovní hry

-přihrávka jednoruč a obouruč, trčením, dribling, pohyb bez míče a s míčem, pravidla „minivybíjená, minipřehazovaná“, organizace utkání-losování, zahájení, počítání skóre, ukončení utkání

-vhodné obutí a oblečení pro sportovní hry

-„minihry“ – udržet míč pod kontrolou družstva, přihrávka jednoruč a obouruč (vrchní, trčením), přihrávka vnitřním nártem (po zemi, obloukem), pohyb s míčem a bez míče, zastavení, chytání míče obouruč, tlumení míče vnitřní stranou nohy, vedení míče (driblingem, nohou)

-pohybové hry soutěživé, kontaktní (soudržnost, blízkost)

-střelba na koš jednoruč a obouruč, střelba na branku (z místa i z pohybu, vyvolenou nohou, rukou)

-miniházená, přihrávky, pohyb s míčem a bez míče, chytání míče, střelba na branku

-průpravná koordinační a kondiční cvičení – posilování za pomoci švihadla

-pohybové hry – nácvik odrazu, probíhání vytyčené slalomové

dráhy,

přeskok laviček

-fotbal, vybíjená, přehazovaná

šplh

D) Očekávané výstupy:

Na konci 2. období žák:

- 1.- podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu, uplatňuje kondičně zaměřené činnosti, projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti
- 2.- zařazuje do pohybového režimu korektivní činnosti, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením
- 3.- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti, vytváří varianty osvojených her
- 4.-uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí, adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka
- 5.-jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti
- 6.- jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje, respektuje opačné pohlaví
- 7.-užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví, cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení
- 8.- zorganizuje pohybové hry a nenáročné soutěže
- 9.- změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky
- 10.- orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště, samostatně získá potřebné informace

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je ve 4. a 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

Praktické činnosti

A) Výchovně vzdělávací cíle směřující k získání klíčových kompetencí:

rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
všechny pracovní praktické činnosti žáků pomáhají rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšiřují jejich obzor
vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všímat si jejich vlastností
umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží a naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost vhodný pracovní nástroj
postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhají zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

B) Charakteristika výuky:

Při praktických činnostech není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností ve 4. a 5. ročníku jsou uváděny informace o materiálech, pomůckách a nářadí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat - dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost a obrazotvornost.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- a) organizaci pracovního prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- b) pracovní kázi – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- c) uvědomovat si, význam vlastní činnosti, práce jako takové, umět o své činnosti povědět druhým

V tematických celcích převládá široké spektrum praktických činností kterými se mohou žáci v průběhu vyučování zabývat. Je zcela na vyučujícím učiteli a jeho pedagogických záměrech, jak tematické celky do výuky zařadí, zda se bude k některým okruhům v průběhu roku vracet, jak na ně bude v následujícím ročníku navazovat.

Při realizaci praktických činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. přírodovědou, vlastivědou, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem.

Žák také u každé práce dostává poučení o bezpečnosti při zacházení s náradím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

C) Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

4.a 5. ročník:

náměty

- pěstitelské práce – rostliny na podzim
- příprava jednoduchých pokrmů
- základy stolování

- práce v domácnosti
- práce s přírodními materiály – semínka, plody, lastury, mušle
- práce s modelovací hmotou, hlínou
- práce montážní a demontážní
- práce s drobným materiálem – korálky, knoflíky, špejle...
- pěstitelské práce – péče o pokojové rostliny
- práce z kartonem
- práce papírem
- lid. zvyky a tradice- přání, ozdoby
- malované obálky
- improvizované krmítko pro ptáky
- práce s moduritem či sádrou
- práce s materiály z kuchyně – těstoviny, luštěniny, byliny, šípky
- práce s textiliemi
- využití tvořivosti dětí na sněhu – stavby, postavy...
- práce s vlnou
- setí bylin
- velikonoční techniky
- klíčení semen fazolu – kořeny, výhonky
- práce montážní a demontážní
- výroba jednoduchého desertu
- pěstitelské práce – okopávání, provzdušňování, hnojení, rosení
- práce s počítačem – orientovat se v činnosti počítače, zacházet s ním – základní úkony, pracovat s hotovými didaktickými programy

D) Očekávané výstupy:

Na konci 2. období žák:

- 1.-provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- 2.- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu, receptu, dokáže výrobky vytvářet na základě své představivosti a fantazie
- 3.- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce
- 4.-poskytne první pomoc při úrazu
- 5.-provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- 6.- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- 7.- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- 8.-orientuje se v základním vybavení kuchyně
- 9.-připraví samostatně jednoduché pokrmy
- 10.-dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování

11.-udržíje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržíje základy hygieny a bezpečnosti práce

Hodnocení žáků

B Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků

1 Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a chování ve škole a na akcích pořádaných školou

1.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledku vzdělávání

1. Hodnocení žáka je organickou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení.

2. Za první pololetí se vydává škola žákovi výpis z vysvědčení; za druhé pololetí vysvědčení.

3. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.

4. Je-li žák hodnocen slovně, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.

5. Klasifikace je jednou z forem hodnocení, její výsledky se vyjadřují stanovenou stupnicí.

6. Ve výchovně vzdělávacím procesu se uskutečňuje klasifikace průběžná a celková.

7. Průběžná klasifikace se uplatňuje při hodnocení dílčích výsledků a projevů žáka.

8. Klasifikace souhrnného prospěchu se provádí na konci každého pololetí a není aritmetickým průměrem běžné klasifikace.

9. Při hodnocení žáka klasifikací jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Klasifikace zahrnuje ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

10. Chování neovlivňuje klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech.

11. Při hodnocení a při průběžné i celkové klasifikaci pedagogický pracovník uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi.

12. Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušnému předmětu.

13. V předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný klasifikační stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.

14. Ohodnocením výkonu žáka klasifikačním stupněm posuzuje učitel výsledky práce objektivně a přiměřeně náročně.

15. Pro určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštnostem žáka i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici. Přihlíží se i ke snázivosti a pečlivosti žáka, k jeho individuálním schopnostem a zájmům. Stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru a klasifikace za příslušné období.

16. Ředitel školy je povinen působit na sjednocování klasifikačních měřítek všech učitelů.

17. Zákonní zástupci žáka jsou o prospěchu žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:

- průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
- před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
- případně kdykoliv na požádání zákonných zástupců žáka.

V případě mimořádného zhoršení prospěchu informuje učitel zákonné zástupce žáka bezprostředně a prokazatelným způsobem. Případy zaostávání žáků v učení se projednají v pedagogické radě.

18. Žáci školy, kteří po dobu nemoci nejméně tři měsíce před koncem klasifikačního období navštěvovali školu při zdravotnickém zařízení a byli tam klasifikováni za pololetí ze všech, popřípadě jen z některých předmětů, se po návratu do kmenové školy znovu nezkoušejí a neklasifikují. Jejich klasifikace ze školy při zdravotnickém zařízení v předmětech, ve kterých byli klasifikováni, je závazná. V předmětech, ve kterých nebyli vyučováni, se neklasifikují.

19. Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a žák druhého

stupně základní školy, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.

20. Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí.

21. Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník, popřípadě znovu devátý ročník.

22. Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka; je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem žáka.

23. Žák, který plní povinnou školní docházku, opakuje ročník, pokud na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen. To neplatí o žákovi, který na daném stupni základní školy již jednou ročník opakoval; tomuto žákovi může ředitel školy na žádost jeho zákonného zástupce povolit opakování ročníku pouze z vážných zdravotních důvodů.

24. Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti.

25. V posledním roce plnění povinné školní docházky zpracuje třídní učitel výstupní hodnocení o tom, jak žák dosáhl cílů vzdělávání stanovených. V pátém a sedmém ročníku zpracuje třídní učitel výstupní hodnocení žáka, jestliže se hlásí k přijetí ke vzdělávání ve střední škole.

1.2 Zásady pro hodnocení chování ve škole

1. Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě.

2. Kritériem pro klasifikaci chování je dodržování pravidel slušného chování a dodržování vnitřního řádu školy během klasifikačního období.

3. Při klasifikaci chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka; k uděleným opatřením k posílení kázně se přihlíží pouze tehdy, jestliže tato opatření byla neúčinná.

4. Škola hodnotí a klasifikuje žáky za jejich chování ve škole a při akcích organizovaných školou.

5. Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické radě.

6. Zákonní zástupci žáka jsou o chování žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:

- průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
- před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
- okamžitě v případě mimořádného porušení školního řádu.

2 Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

1. Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků.

2. Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků.

3. Chybu je potřeba chápat jako přirozenou věc v procesu učení. Pedagogičtí pracovníci se o chybě se žáky baví, žáci mohou některé práce sami opravovat. Chyba je důležitý prostředek učení.

4. Při sebehodnocení se žák snaží popsat:

- co se mu daří,
- co mu ještě nejde.
- jak bude pokračovat dál.

5. Při školní práci vedeme žáka, aby komentoval svoje výkony a výsledky.

6. Znamky nejsou jediným zdrojem motivace.

3 Stupně hodnocení prospěchu a chování v případě použití klasifikace a jejich charakteristiku, včetně předem stanovených kritérií

3.1 Stupně hodnocení prospěchu

1. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- 1 – výborný,
- 2 – chvalitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatečný,
- 5 – nedostatečný.

2. Pro potřeby klasifikace se předměty dělí do tří skupin:

- předměty s převahou teoretického zaměření,
- předměty s převahou praktických činností a
- předměty s převahou výchovného a uměleckého odborného zaměření.

Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však nepřeceňuje žádné z uvedených kritérií, posuzuje žákovy výkony komplexně, v souladu se specifikou předmětu.

3.1.1 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

Převahu teoretického zaměření mají jazykové, společenskovědní, přírodovědné předměty a matematika.

Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti,
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí,
- kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost,
- aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim,
- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu,
- kvalita výsledků činností,
- osvojení účinných metod samostatného studia.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a

zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti.

Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev má menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

3.1.2 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření.

Převahu praktické činnosti mají v základní škole pracovní vyučování, praktika, základy techniky, domácí nauky.

Při klasifikaci v předmětech uvedených v s převahou praktického zaměření v souladu s požadavky učebních osnov se hodnotí:

- vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem,
- osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
- využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,
- aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech,
- kvalita výsledků činností,
- organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti,
- dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí,
- hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci,
- obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, náradí a měřidel.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Uvědoměle dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Vzorně obsluhuje a udržuje

laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Uvědoměle udržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla obsluhuje a udržuje s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák projevuje vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomoci učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti.

V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a v malé míře přispívá k tvorbě a ochraně životního prostředí. Na podněty učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K údržbě laboratorních zařízení, přístrojů, nářadí a měřidel musí být částečně podněcován. Překážky v práci překonává jen s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích práce má závažné nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o životní prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů, nářadí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích

má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné, nedosahují předepsané ukazatele. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů a náradí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

3.1.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Převahu výchovného zaměření mají: výtvarná výchova, hudební výchova a zpěv, tělesná a sportovní výchova.

Žák zařazený do zvláštní tělesné výchovy se při částečném uvolnění nebo úlevách doporučených lékařem klasifikuje s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.

Při klasifikaci v předmětech s převahou výchovného zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:

- stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu,
- osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace,
- poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti,
- kvalita projevu,
- vztah žáka k činnostem a zájem o ně,
- estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti,
- v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví

b/ Autoevaluace školy a její evaluační činnost

Hodnocení znalostí žáků školy bude prováděno takto:

- Porovnávání znalostí žáků 3. ročníku v českém jazyce a matematice na konci školního roku formou srovnávacích testů.
- Zjišťování úrovně znalostí žáků v českém jazyce, matematice a angličtině na konci 5. ročníku formou výstupních testů.

Oblasti autoevaluace školy

1. Program školy, koncepce, cíle	2. Podmínky ke vzdělá- vání	3. Průběh vzdělá- vání žáků	4. Výsledky vzdělá – vání žáků	5. Podpora školy žákům, klima, vztahy	6. Řízení školy	7. Úroveň výsledků práce školy

1. PROGRAM ŠKOLY, KONCEPCE, CÍLE

Cíl:	Sledované jevy:	Kritéria	Nástroje:	Čas. rozvržení
Kvalitní ŠVP, který je v souladu s RVP, vyhovuje práci učitelů, vyhovuje žákům	Dokument – ŠVP, dotace předmětů, volitelné předměty, projekty, průřezová témata	Soulad ŠVP s RVP, plnění ŠVP, jeho variabilita, práce pedagogů s ŠVP	Kontrola souladu, hospitace, kontroly, vlastní hodnocení učitelů	Průběžně Průběžně Duben-květen
Plnění cílů koncepčních záměrů rozvoje školy	Dlouhodobý plán – koncepce, strategie	Úroveň naplňování cílů, reálnost, důležitost	Rozbory na poradách, dotazník učitelům, vychovatelům	Průběžně Duben-květen
Plnění cílů školních vzdělávacích programů	Zaměření školy, cíle	Úroveň naplňování cílů, reálnost, důležitost	Rozbory na poradách, dotazníky	Průběžně Duben-květen

2. PODMÍNKY KE VZDĚLÁVÁNÍ

Cíl:	Sledované jevy:	Kritéria	Nástroje	Čas. rozvržení
Zkvalitňování podmínek školy	Prostory, pomůcky, učebnice, technické prostředky	Vybavenost školy pro moderní vyučování- didaktická úroveň Funkčnost a estetická úroveň budov, učeben...	Kontrola Rozhovor s učiteli, rodiči Inventarizace, sledování podmínek v procesu Pozorování Kontroly(záznamy)	Průběžně Dle pokynů Průběžně všichni Dle potřeby

		Tvorba a kvalita podmínek pro vzdělávání, pracovní i relaxační činnosti učitelů i žáků, kvalita jednání s rodiči Zabezpečování nadstandardních zdrojů (projekty, granty)	Diskuse, dotazníky, SWOT analýza	průběžně
Odborný růst pedagogických pracovníků, kvalifikovanost, odbornost	Kvalifikovanost ped. pracovníků	Vliv personálních podmínek na kvalitu vzdělávání Profesionalita pedagogů Sebehodnocení učitelů	Pozorování, hospitace, KHČ ředitelky Sebehodnotící listy Doklady o studiu, plány a akce DVPP, zpětná vazba DVPP v praxi, záznamy, kontrola, hospitace	Průběžně Dle plánu kontrolní činnosti, průběžně, Zář, leden průběžně

3.PRŮBĚH VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ

Cíl:	Sledované jevy:	Kritéria:	Nástroje:	Čas. rozvržení:
Kvalitní vzdělávací proces s ohledem na možnosti a potřeby žáků	Průběh vzdělávání se zřetelem k vytváření klíčových kompetencí u žáků	Podpora a vytváření klíčových kompetencí ve vzdělávání Úroveň vytváření klíč. kompetencí u žáků Kvalita vzdělávání(příprava,	Diskuse o naplňování klíč. kompetencí u žáků Hodnocení učitelů, Analýzy vytváření klíč. kompetencí – průběžné hodnocení žáků , výstupní hodnocení Kontrolní činnost,	Průběžně U žáků na konci 5. a 9. ročníku, 2x ročně Dle plánu KHČ

		zajištění, metody, formy, hodnocení, motivace, komunikace, klima, styly učení, návaznost učiva, využívání pomůcek a didaktické techniky	hospitace Pozorování, hospitace, sebehodnocení učitelů, kontroly	Dle potřeby, Průběžně
	Individualizace a diferenciaci ve vyučování, využívání možností žáků	Využití motivačních metod Dodržování pravidel hodnocení žáků, vedení žáků ke kontrole a k sebehodnocení Průběžné vyhodnocování výsledků učení	Hospitace, kontrola IVP rodiči, ředitelkou, využívání IVP učitelů- kontrola řed.	Průběžně Září, leden, červen Průběžně
	Projektové dny, alternativní metody práce, speciálně pedagogické činnosti, terapie	Prostor k vyjadřování vlastního názoru Dodržování pravidel komunikace Psychosociální podmínky výuky Individuální přístup k výuce, kvalita IVP – specifikace potřeb a možností žáků, spolupráce s rodiči Přínos projektových dnů, množství a kvalita užitých alternativ a terapií	Pozorování, hodnocení, zprávy, hospitace, kontroly, diskuse s učiteli	průběžně

4.VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ

Cíl:	Sledované jevy:	Kritéria:	Nástroje:	Čas. rozvržení:
Dosahovat optimálních výchovných a vzdělávacích	Dosahování cílových kompetencí vzdělávání podle	Profil absolventa školy(dovednosti, vědomosti, schopnosti,	Analýza naplňování vzdělávacích cílů – profil	Na konci 5. a 9. ročníku

výsledků odpovídajících individuálním možnostem žáků a cílům základního vzdělávání	ŠVP – profil absolventa Zvládání očekávaných výstupů v ŠVP	postoje a hodnoty)	absolventa	
		Očekávané výstupy v ŠVP a v IVP	Pozorování, Portfolia žáků Analýza a kontrola školní dokumentace učiteli	Průběžně
	Další vzdělávání absolventů ZŠ, uplatnění	Přijetí absolventa na učiliště, praktickou školu	Přijímací řízení, výstupní hodnocení	Dle ukončení povinné školní docházky
	Účast žáků v soutěžích, olympiádách	Úspěšnost žáků v soutěžích, olympiádách - umístění	Výsledkové listiny	Průběžně průběžně

5. PODPORA ŠKOLY ŽÁKŮM, SPOLUPRÁCE S RODIČI, VZÁJEMNÉ VZTAHY

Cíl:	Sledované jevy:	Kritéria:	Nástroje:	Čas. rozvržení:
Kvalitní poradenský systém	Kvalita výchovného poradenství, kvalita ostatních složek poradenského systému	Kvalitní činnost výchovného poradce ve vztahu k potřebám školy, žáků a rodičů	Sebehodnocení, zpráva o činnosti Pozorování, kontrola Spokojenost rodičů (rozhovory, dotazníky)	Průběžně Zpráva v červnu průběžně
Informovanost a její zkvalitňování	Přístup k informacím a jejich přenos	Přístup pracovníků školy, žáků a rodičů k potřebným informacím Poskytování potřebných informací zákonným zástupcům žáků	Porady – diskuse Metodická sdružení, kontroly žakovských knížek, třídní schůzky, konzultace – zápisy, spokojenost rodičů – dotazníky, web	Dle plánu Dle plánu Průběžně Průběžně, minimálně 1x za čtvrtletí Dle potřeby

Rozvoj a zkvalitňování spolupráce s rodiči	Kvalita a využívání rodičovské iniciativy Spolupráce se školskou radou	Kvalita spolupráce rodičů se školou a využívání jejich námětů a připomínek Množství akcí pořádaných rodiči	Monitoring práce rodičů, diskuse s rodiči	Průběžně Dle potřeby
Dobré klima školy, prostředí tolerance, partnerství důvěry	Vzájemné vztahy mezi školou, žáky, rodiči a jejich dopad na vzdělávání, kulturu	Existence pocitu sounáležitosti a hrdosti na školu, existence důvěry rodičů a žáků k učitelům a vedení školy, úroveň morálky žáků a učitelů, vztah žák/učitel, existence pravidel chování žáků ve třídě a jejich respektování	Pozorování, rozhovory, dotazníky Monitoring, kontroly	Průběžně Dle potřeby průběžně
Široká nabídka zájmových aktivit	Zájmové aktivity	Množství nabízených aktivit, zájem žáků o ně	Monitoring, třídní knihy, zájmové kroužky	Průběžně
Akce školy	Kulturní akce, sportovní akce	Množství a kvalita akcí, počet účastníků – zájem, organizace vystoupení, koncertů, výstav	Monitoring Hodnocení akcí organizátory Fotodokumentace prezentace	průběžně
Spolupráce s ostatními subjekty	Spolupráce s odbornými pracovišti, s ostatními školami, sponzory, firmami, podnikatelskými subjekty	Úroveň spolupráce školy s odbornými pracovišti (PPP, SPC..) Přínos pro žáky, učitele Vzájemné obohacování	Pozorování Rozhovory s učiteli Zápisy poradenských pracovišť	průběžně

3. ŘÍZENÍ ŠKOLY

Cíl:	Sledované jevy:	Kritéria:	Nástroje:	Čas. rozvržení
Kvalitní, systémové a kompetentní řízení školy	Cíle a strategie školy	Schopnost ředitele stanovit cíle školy, vyhodnotitelnost cílů	Diskuse, dotazník Sebehodnocení vedení školy	Leden, Červen
	Způsob rozhodování ředitele školy	Koncepčnost řídicích činností ve škole	Úspěch v realizaci nových trendů – ped.rada, diskuse, dotazník	Průběžně Průběžně
	Motivování zaměstnanců	Systém prosazování progresivních trendů, vzdělávání	Pozorování	
	Efektivita organizace školy	Aktivita zaměstnanců	Dotazník, Dokumentace	Průběžně, Dotazník – leden, červen
	Personální rozvoj	Stal řízení a profesní kompetence ředitele školy, míra spoluúčasti pracovníků na činnostech spojených s řízením školy, koncepční zajištění personálního rozvoje	Doklady o výběrových řízeních, Kvalifikovanost pedagogů, Hospitace kvalifik. ped. u začínajících a opačně	Průběžně Dle plánu hospitací
	Systém vedení pedagogických pracovníků	Zajištění pomoci začínajícím a nekvalifik. pedagogům	Hospitace ředitelky s výstupy a rozbory, Záznamy o kontrolách a hospitacích	Následně po kontrole, hospitaci
	Kontrolní systém	Kvalita kontroly a hodnocení průběhu vzdělávání	Pravidelné + namátkové kontroly	Průběžně

	Kvalita dokumentace školy	Kvalita a četnost kontroly provozu Funkčnost vnitřní dokumentace, seznámení, kvalita a efektivita školního řádu	Kontroly, dokumentace, připomínkování školního řádu	Dle potřeby

4. ÚROVEŇ VÝSLEDKŮ PRÁCE ŠKOLY

Cíl::	Sledované jevy:	Kritéria:	Nástroje:	Čas. rozvržení
Zvyšování kvality práce školy	Kvalita výsledků vzdělávání	Spokojenost rodičů, žáků školy, propojení zpětné vazby s dalším rozvojem školy	Pozorování Kontrola Dotazník Práce s výsledky	Průběžně 1x za dva roky
	Prezentace školy	Prezentace školy na veřejnosti a odezva	Kontroly aktualit na webu, záznamy z tisku Dokumentace školy	Průběžně Září – ped. rada
	Dokument – výroční zpráva	Kvalita výroční zprávy	Hodnocení výroční zprávy zřizovatelem a pedagogy	

***

Novelizace a úprava: srpen 2009

Novelizace a úprava: srpen 2010

INFORMATIKA

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU – 1. stupeň

Informatika je předmět, který prolíná v dnešní době všemi předměty. Jeho obsahem je naučit se pracovat s moderními technologiemi, naučit se získávat a třídit informace, používat je ve svém vzdělávání i životě. Výuka probíhá na prvním stupni v 5. ročníku, na druhém stupni v 6. ročníku.

V tomto předmětu naučíme žáky nejen pracovat s počítačem, tvořit dokumenty v různých programech či využívat didaktické programy při učení, ale zejména získávat informace z různých oblastí a materiálů, vědomě je filtrovat a porovnávat, používat v běžném životě. Na prvním stupni je kladen důraz zejména na získání správných návyků při práci s počítačem a na aktivní využívání výukových programů v ostatních vyučovacích předmětech.

Výchovně – vzdělávací cíle informatiky

- osvojování základních pojmů z ICT na základě aktivních činností každého žáka
- důraz na porozumění základním pojmům informatiky a informačních technologií
- využívání zkušeností žáků z domova i ze života kolem nich
- vědomé využívání různých zdrojů informací, práce s nimi a jejich třídění a porovnávání
- postupné osvojování pracovních postupů a návyků při práci s PC a programy
- rozvíjení paměti, představivosti a logického myšlení žáků
- poskytnutí poznatků a dovedností, které jsou nezbytným předpokladem k poznávání světa internetu, komunikaci a bezpečnosti na internetu,
- formování volných vlastností – důslednost, vytrvalost, vynalézavost, přesnost, schopnost sebekontroly

	- seznámení s formáty souborů, - spustitelné soubory - práce se soubory, ukládání dat v síti - multimediální využití počítače - hudba, filmy - výukové programy - jednoduchá údržba počítače - scandisk, defragmentace, antivirové programy - zásady bezpečné a správné práce se softwarem - běžná oprava počítače – kontrola zapojení periferií, sítě, klávesnice, disketa v mechanice	- jazyky, matematika - člověk a jeho svět - vztahy - člověk a příroda, umění a kultura	
Vyhledávání informací a komunikace			
žák: - k vyhledávání informací umí používat výukové programy - umí najít informace na internetu pomocí jednoduchých a vhodných cest - komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení	- společenský tok informací - co jsou informace, jejich vznik, přenos, trans-formace - pravidla pro děti při práci na internetu - základní způsoby komunikace, telefonování, mo-bily, pravidla komunikace - e-mail (jen pravidla komunikace, ukázat a procvičovat použití e-mailu)	Člověk a společnost	

Vyučovací předmět: **Informatika**
Ročník: 5.

Informatika 5. ročník			
Výstupy	Učivo	Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
Základy práce s počítačem			
žák:			
- umí základní práci s počítačem a jeho nejběžnějšími periferiemi - respektuje i softwarem, postupuje poučeně při jejich poruše - pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru	- struktura, popis počítače a základní periferie - přihlašování do školní sítě, pravidla práce na počítačích, počítač jako stavebnice - zásady bezpečnosti práce, postupy při poruše - monitor, tiskárna, myš, klávesnice – rozložení a běžná znalost kláves - operační systémy a jejich základní funkce - Windows 98, XP – přednosti a nedostatky, základní funkce - struktura dat v počítači – strom, disky	- doc – Word, bmp, gif, jpg –	

	- pomocí cvičných účtů, naznačit možnost práce s vlastními školními e-maily – spíš nejlepším za odměnu) - Metody a nástroje pro vyhledávání na internetu - vyhledávače a rozcestníky - formulování dotazu - vyhledávání pomocí atributů		

DOPRAVNÍ VÝCHOVA

Náměty	Věková skupina	Místo realizace	Metod. pokyny	Materiální zabezpečení
1. Bezpečí v okolí školy	6 - 10 let	Ulice, křižovatka v okolí školy, přechod pro chodce	• 1 vycházka ve dne, 1 za šera (v ranních hodinách, případně v mlze) • Děti sledují dopravní situaci, pojmenovávají dopravní značky, sledují viditelnost jednotlivce s reflexními prvky na oblečení a porovnávají s ostatními bez těchto prvků • Hodnotí, kdy je vhodné vstoupit do křižovatky • Učitel si připraví otázky týkající se dopravní situace (Proč auto bliká, když mění směr? Jak se chovají chodci? Jaké chování je žádoucí a jaké ne...)	• Reflexní prvky (vesta, proužky)
2. Dopravní značky I.	6 - 7 let	Hřiště, tělocvična, herna, třída, ulice	• Seznámení s dopravními značkami formou her • Vycházka, pojmenování značek v okolí školy	• Pexeso, omalovánka, využití výukových programů a odkazů na výukové programy (např. www.skodahrou.cz, www.besip.cz, www.pankuzel.cz, www.deti.onesoft.cz, soubor Logico Piccolo apod.
3. Dopravní značky II.	8 -	Hřiště, tělocvična, herna, ulice	• Zařazení soutěží, her, kvízů s dopravními značkami v průběhu všech vzdělávacích oblastí	• Pexeso, omalovánka, využití výukových programů a odkazů na výukové programy, osmisměrky, přiřazování názvů, pracovní listy (www.skodahrou.cz, www.besip.cz, www.pankuzel.cz,

				www.deti.onesoft.cz , soubor Logico Piccolo apod.
4. Desatero chodníku	6 – 9 let	Chodník	- Zpracování desatera chodce dle konkrétní oblasti místa školy - Pozorování procházejících chodců a vyhodnocování vhodnosti jejich chování - Sestavení pravidel bezpečné cesty do školy samotnými žáky	- Vlastní desatero zpracované učitelem - Pravidla bezpečné cesty do školy „Dítě a rodič“ (zpracují děti s rodiči) - Pravidla vycházející z námětů žáků
5. Kde si můžu hrát?	6 – 9 let	Hřiště, ulice	- Vycházka na hřiště a do ulic v okolí školy - Žáci vymezují prostory vhodné pro hru (vymezí rizika pobytu v blízkosti vozovky) - Vyhledávají nebezpečné prvky (zlomená tyč, ostrá hrana, třísky apod..) - Dramatizace různých modelových situací (míč se dostane do vozovky, pád chodce na přechodu apod.)	Žádné
6. Jak znáš své kolo?	8 –	Tělocvična, hřiště	- Žák popíše součásti svého kola a určí jejich význam pro bezpečnost - Vyjmenuje povinnou výbavu kola a povinné ochranné pomůcky - Hra na prodejce kol – žák prodejce musí vše o jízdním kole znát - Zařazení jízdy zručnosti na jízdním kole i na koloběžkách	- Jízdní kolo - Helma pro cyklisty - Reflexní ochranné prvky - Přídavné prvky (světlo, nářadí apod.)

			Žák popíše bezpečnou jízdu na kole na stezkách pro cyklisty a v obytné zóně a vymezí rozdíly	
7. Operátor	6 –	Třída, herna	- Formou hry na operátora žáci opakují důležitá telefonní čísla - Procvičují hovor na tísňovou linku a upevňují základní pravidla při komunikaci s operátorem - Dramatizace modelových situací (úraz na kole, dopravní nehoda)	Makety telefonů
8. Integrovaný záchranný systém	6 –	Třída, herna	- Žák opakuje důležitá telefonní čísla formou her a zábavných aktivit, tematických her na záchranaře - V převlecích žáci dramatizují modelové situace - Beseda s pracovníky Policie ČR, Záchranného systému	- Kartičky, obrázky - Odkazy, např. www.zachranymykruh.cz - Převleky
9. Pusť babičku sednout	6 –	Třída, herna	- Dramatizace - Učitel sestaví desatero slušného chování v MHD - Žáci formou hry (modelové situace) rozvíjí sociální vztahy ve skupině, učí se vhodnému chování, toleranci, slušnosti, ohleduplnosti	
10. Tatínku, maminko, půjdeme pěšky	6 –	Třída, herna	- Dramatizace a následná beseda - Modelová situace - Vymezení důvodů, pro které alkohol ani jiné návykové látky či léky do silničního provozu	

			• nepatří • Dle věku žáků zařadit vhodné videoukázky z dopravních nehod	
11. V autě	6 – 9 let	Třída, herna	• Dramatizace, následná beseda • Modelová situace, • Hra na řidiče – žák si vyzkouší řešení problémové situace za odlišných podmínek (hluk/ticho) a vyhodnotí, do jaké míry byl soustředěný – následná diskuse • Vymezení vhodného chování řidiče i spolujezdců v motorovém vozidle • Porovnání různých modelových situací a vyhodnocení dopadu na chování řidiče (hluk, ticho, klidná jízda, blesky, tma...) • Povinné bezpečnostní prvky v autě a důraz na pouštění dospělých pásy a dětí do autosedaček (beseda vycházející z vlastních zkušeností žáků) • Důraz na vhodnou komunikaci mezi řidičem a ostatními v motorovém vozidle (rozvíjení hezkých vztahů mezi lidmi)	• Hudební nástroje (plech na blesky, bubny na děšť apod..) • Hlasitá hudba (CD, rádio) • Obrázky autosedaček, auta, sedadel, podsedáků • Videoukázky

DOPRAVNÍ VÝCHOVA

- **Návrh na rozložení učiva, výstupy na konci 1. stupně ZŠ a nejdůležitější axiomy**
- Základním smyslem začlenění dopravní výchovy do výchovně-vzdělávacího procesu na 1. stupni ZŠ je zajistit pro žáky příležitost poznat, pochopit a přijmout faktickou i etickou stránku bezpečnosti v silničním provozu. Základním cílem zařazení dopravní výchovy do výuky je získání vědomostí, dovedností a návyků v oblasti bezpečného a ohleduplného chování v silničním provozu, přijetí etických norem chování, rozvoj klíčových kompetencí žáka s důrazem na rozvoj komunikace, sounáležitosti, úcty ke zdraví, odpovědnosti za své zdraví a bezpečnost i zdraví jiných. Dále jde o výchovu k toleranci a ohleduplnosti k ostatním. Dopravní výchova by měla mít kladný dopad na celoživotní učení dětí a vést následně ke snížení nehodovosti a rizikových situací v silničním provozu.
- **3.1 Návrh na rozložení učiva a výstupy na 1. stupni ZŠ**
- **1.ročník**
- **Cíl výuky v daném ročníku:**
- *seznámit žáky se základními pravidly bezpečnosti v silničním provozu; položit základ pro pochopení bezpečného a ohleduplného chování; poznat nejbližší okolí s ohledem na bezpečnost silničního provozu*
- **Dílčí výstupy(RVP):**
- **Žák**
- a) *v běžných činnostech školy uplatňuje pravidla chůze po chodníku a po silnici*
- b) *bezpečně překoná silnici*
- c) *rozlišuje bezpečná a nebezpečná místa pro hru*
- d) *v modelových situacích prokáže znalost správného cestování autem*

- e) *rozezná a používá bezpečnou cestu do školy*
- **Učivo:**
  - **I. Silniční provoz**
    - Kdo je účastník silničního provozu (chodec, cyklista, dopravní prostředky)
    - Pojmy v silničním provozu (chodník, obrubník, zábradlí, silnice, přechod pro chodce)
  - **II. Chodník**
    - Na chodníku (základní pravidla chůze po chodníku)
  - **III. Silnice**
    - Na silnici (co se děje na silnici, chůze po silnici, reflexní doplňky)
  - **IV. Místo pro hru**
    - Kde si hrát (vhodná a nevhodná místa ke hře)
  - **V. Přecházení**
    - Přecházení silnice bez přechodu
    - Přecházení silnice po přechodu
  - **VI. Cestování**
    - Jízda autem (základní pravidla – autosedačka a zadržné systémy, výstup a nástup)
  - **Prolínající téma - cesta do školy**
    - Cesta do školy (bezpečná cesta do školy, konkrétní situace)
    -
- **2.ročník**

- **Cíl výuky v daném ročníku:**
- *vést žáky k pochopení nutnosti bezpečného a ohleduplného chování, k uvědomování si rizik a nebezpečí v silničním provozu*
- **Dílčí výstupy(RVP):**
- *Žák*
- *a) správně používá pravidla chování na stezkách pro chodce (při akcích školy)*
- *b) rozeznává vybrané značky pro chodce*
- *c) bezpečně překoná silnici se světelnými signály*
- *d) rozlišuje a používá bezpečná místa pro hru*
- *e) v modelových situacích a při akcích školy uplatňuje pravidla správného cestování dopravními prostředky*
- *f) rozezná a používá bezpečnou cestu do školy, zvládá modelové situace "sám domů"*
- **Učivo:**
- **I. Silniční provoz**
- Vztahy mezi účastníky silničního provozu (chodec, cyklista, dopravní prostředky)
- **II. Chodník a stezka pro chodce**
- Na chodníku a stezkách (základní pravidla, co a kdo kam smí a nesmí, správné chování, vztahy mezi účastníky na stezkách)
- Značky (Stezka pro chodce, Zákaz vstupu, Chodník uzavřen)
- **III. Silnice**

- Na silnici (základní pravidla chůze po silnici, reflexní doplňky)
- Krajnice a její nástrahy

• **IV. Místo pro hru**

- Kde si hrát (vhodná a nevhodná místa ke hře)
- Na čem se ještě jezdí (in-line brusle, skateboard, koloběžka; ochrana - přilba a chrániče)

• **V. Přecházení**

- Přecházení silnice bez přechodu
- Přecházení silnice po přechodu
- Přecházení silnice po přechodu se světelnými signály

• **VI. Cestování**

- Jízda autem (pravidla bezpečné jízdy – autosedačka a zadržné systémy, výstup a nástup)
- Cesta dopravními prostředky (základní pravidla cestování, nástup a výstup, chování za jízdy)
- Vztahy mezi cestujícími v autě, v hromadných prostředcích

• **Prolínající téma - cesta do školy**

- Cesta do školy (pravidla bezpečné cesty do školy, konkrétní situace a nebezpečí)
- Poslouchej, dívej se, přemýšlej (vnímání všemi smysly a chápání souvislostí)

•

• **3.ročník**

• **Cíl výuky v daném ročníku:**

- *rozvíjet schopnost uvědomovat si rizika a nebezpečí v silničním provozu, vnímat okolní dění všemi smysly a učit se vyvozovat správné závěry pro bezpečné chování; uvědomovat si ostatní účastníky provozu, zejména v roli chodce*

- **Dílčí výstupy (RVP):**

- **Žák**

- a) *reaguje v roli chodce na ostatní účastníky SP*
- b) *používá reflexní doplňky a zná jejich dopad*
- c) *v modelových situacích využívá osvojená pravidla chování na stezkách pro chodce, v obytné zóně*
- d) *rozeznává vybrané značky*
- e) *bezpečně překonává silnici se světelnými signály, přejde mezi zaparkovanými vozy a silnici s více jízdními pruhy*
- f) *ovládá pravidla jízdy na bruslích a koloběžce a využívá je*
- g) *v modelových situacích a při akcích školy uplatňuje bezpečné chování v dopravních prostředcích a na zastávkách*

- **Učivo:**

- **Chodec**

- **I. Na chodníku**

- Pravidla chůze po chodníku (co se smí a nesmí na chodníku)
- Kdo je chodec (brusle, koloběžka, apod.)
- Nebezpečí a nebezpečné chování (vztahy mezi účastníky na stezkách)
- Značky (Stezka pro chodce, Zákaz vstupu chodců, Chodník uzavřen)

- **II. Silnice**

- Pravidla chůze po silnici (pravidla pro jednotlivce a skupiny, Vidět a být viděn – reflexní doplňky)

- Nebezpečí na silnici (vozidla s právem přednosti v jízdě, tramvaj)
- Značky (Zákaz vstupu chodců, Chodník uzavřen, Silnice pro motorová vozidla, Dálnice)

• **III. Místo pro hru**

- Silnice a chodník (vhodná a nevhodná místa ke hře)
- Hřiště a cesta na něj
- Obytná zóna a její pravidla
- Na čem se ještě jezdí (in-line brusle, skateboard, koloběžka; ochrana - přilba a chrániče)

• **V. Přecházení**

- Přecházení silnice bez přechodu; přecházení silnice po přechodu; přecházení silnice s více pruhy; přecházení silnice po přechodu se světelnými signály
- Přecházení mezi zaparkovanými vozy
- Přecházení po přechodu s jízdním kolem

• **VI. Cestování autem**

- Pravidla chování na parkovišti
- Nástup a výstup; odpovídající místo k sezení; pravidla chování mezi cestujícími v autě; zádržné systémy – autosedačky a poutání

• **VII. Cesta dopravními prostředky**

- Druhy dopravních prostředků a jejich specifika
- Pravidla chování na zastávce

• **Prolínající téma - cesta do školy**

- Poslouchej, dívej se, přemýšlej (souvislosti konkrétních situací; posouzení situace, včasné vyvození bezpečného chování, nalezení správného řešení)

•

• **4.ročník**

- **Cíl výuky v daném ročníku:**
- *být zodpovědný za svoje chování, uvědomovat si rizika a vztahy mezi všemi účastníky silničního provozu; hledat řešení krizových situací; zejména v roli cyklisty;*
- *vnímat všemi smysly, zhodnotit a zpracovat získané informace a vyvodit z nich správné závěry pro bezpečnou cestu*
- **Dílčí výstupy (RVP):**
- *Žák*
- *a) popíše výbavu cyklisty a jízdního kola k bezpečné jízdě*
- *b) zná způsob a pravidla bezpečné jízdy na jízdním kole*
- *c) (při vhodných podmínkách školy) prokáže bezpečný pohyb na kole (na silnici, na stezkách i v terénu), chová se ohleduplně k ostatním účastníkům silničního provozu; bezpečně překoná s kolem silnici a zvládá základní manévry cyklisty*
- *d) vybere bezpečné místo pro pohyb na kole*
- *e) jako cyklista správně používá reflexní i ostatní doplňky a výbavu kola*
- *f) rozeznává vybrané značky*
- *g) naplánuje jednoduchý cyklistický výlet, včetně cesty dopravními prostředky; posoudí rizika cesty*
- *h) v modelových situacích prokáže znalost chování v krizové situaci*
- **Učivo:**
- **Cyklista**

- **I. Výbava jízdního kola a cyklisty**
  - Povinná a doporučená výbava jízdního kola a cyklisty (přilba, její funkce a použití; reflexní doplňky a ostatní doplňky pro bezpečnou jízdu)
  - Odpovědnost cyklisty a vztahy mezi účastníky silničního provozu
- **II. Způsob jízdy na jízdním kole**
  - Technika jízdy; přeprava zavazadel
- **III. Bezpečná cesta**
  - Místa pro jízdu na kole (stezky pro cyklisty, obytná zóna)
- **IV. Cyklista na silnici**
  - Problematika silnice z pohledu cyklisty a značení (základní pravidla bezpečné jízdy na silnici, jízda za snížené viditelnosti a zhoršených podmínek)
  - Znamení, zastavování, odbočování, předjíždění a objíždění
  - Vedení kola, vyjíždění do silnice
  - Přecházení s kolem bez přechodu a po přechodu
  - Kde si hrát (vhodná a nevhodná místa ke hře)
  - Značky
- **V. Cyklista na křižovatce**
  - Druhy křižovatek a kruhový objezd (zásady přednosti v jízdě, odbočování)
  - Vztahy mezi účastníky silničního provozu
- **VI. Rodinný cyklistický výlet**
  - Plánování trasy a výbava na cestu
  - Cyklista v dopravních prostředcích
  - Způsob jízdy ve skupině (zásady ohleduplnosti k ostatním účastníkům silničního provozu)
- **VII. V ohrožení**

- Zásady správného chování v krizové situaci (možnosti krizových situací, jejich řešení, důležitá spojení)
- **Prolínající téma - cesta do školy**
- Poslouchej, dívej se, přemýšlej (souvislosti konkrétních situací, posouzení situace, včasné vyvození bezpečného chování, nalezení správného řešení)
-
- **5.ročník**
- **Cíl výuky v daném ročníku:**
- *upevňovat a rozvíjet získané vědomosti, dovednosti a návyky účastníka silničního provozu –chodce i cyklisty;poznávat vztahy mezi všemi účastníky, uvědomovat si je, učit se bezpečnému chování i v krizových situacích;seznámit se s první předlékařskou pomocí*
- **Dílčí výstupy (RVP):**
- *Žák*
- *a) bezpečně ovládá pravidla chodce i cyklisty*
- *b) rozeznává další dopravní značky*
- *c) poznává vztahy účastníků silničního provozu*
- *d) odhadne dopravní situaci, její nebezpečí a vyvodí správné řešení; snaží se zachovat adekvátně situaci*
- *e) zná ohleduplné chování a osvojuje si ho*
- *f) snaží se předcházet nebezpečí s ohledem na sebe i ostatní účastníky silničního provozu*

- **Učivo:**
- Souhrnné znalosti a dovednosti z oblasti bezpečnosti chodce a cyklisty
- **I. Na chodníku**
- Shrnutí pravidel bezpečného a ohleduplného chování na chodníku
- Vztahy mezi účastníky silničního provozu
- **II. Výbava jízdního kola a cyklisty**
- Potřeba správné výbavy jízdního kola a cyklisty (reflexní doplňky a ostatní doplňky pro bezpečnou jízdu)
- Odpovědnost cyklisty a vztahy mezi účastníky silničního provozu
- **III. Chodec a cyklista na silnici**
- Shrnutí pravidel bezpečného a ohleduplného chování při pohybu na silnici
- Pravidla chůze po silnici pro skupiny i jednotlivce
- Pravidla jízdy za snížené viditelnosti
- Základní pravidla bezpečné jízdy na silnici (bezpečné manévry cyklisty na silnici)
- Pravidla pohybu za snížené viditelnosti a zhoršených podmínek
- **IV. Bezpečná jízda**
- Technika jízdy
- Pravidla jízdy po stezkách a mimo silnici
- **V. Cyklista na křižovatce**
- Pravidla pro bezpečné překonání křižovatky
- Vztahy mezi účastníky silničního provozu
- **VI. Volný čas a sportovní aktivity**

- Druhy volnočasových aktivit souvisejících se silničním provozem a dodržování pravidel (vhodné a nevhodné lokality k uskutečnění aktivit, konkretizace aktivit podle lokality ZŠ a obce)
- **VII. Přecházení silnice**
- Shrnutí základních pravidel překonání silnice ve městě i mimo něj (vztahy mezi účastníky silničního provozu)
- **VIII. Cesta dopravními prostředky**
- Shrnutí základních pravidel bezpečnosti při cestování dopravními prostředky
- Pravidla při jízdě autem (zádržné systémy)
- Vztahy mezi cestujícími a účastníky hromadné dopravy
- **IX. Prázdniny**
- Zásady bezpečného chování v době volna a cestování (specifika lokality bydliště a obce pro trávení dnů volna)
- **X. Nebezpečí**
- Krizové situace (možnosti, jejich řešení, důležitá spojení)
- **Prolínající téma - cesta do školy**
- Dopravní značky (odpovídající značky pro jednotlivé celky)
- V Silničním provozu nejsi sám (vnímání tématu v souvislostech zejména vztažených k dané situaci, řešení situací, sociální pohled, hledisko sounáležitosti, spolupráce)
- **3.2 Výstupy na konci 1. stupně**
- Co by měl žák ovládat po ukončení 5. ročníku ZŠ. Dovednosti žáků jsou rozděleny podle tematických okruhů – chodec, cyklista.
-
- **Chodec**

- Žák:
  - - rozezná účastníky silničního provozu a vztahy mezi nimi
  - - pozná nebezpečné situace a způsoby jejich řešení
  - - zvládá pravidla chůze po chodníku a stezkách a uplatňuje je (při akcích školy)
  - - uplatňuje bezpečné chování při chůzi po silnici
  - - používá reflexní doplňky pro svou dobrou viditelnost
  - - bezpečně přechází u (bez přechodu, s přechodem, se světelnými signály, přes dvojpruh)
  - - bezpečně cestuje v hromadných dopravních prostředcích, chová se s respektem k ostatním cestujícím
  - - bezpečně cestuje autem, při jízdě v autě používá autosedačku a zádržný systém, zná význam a techniku poutání
  - - rozeznává a využívá bezpečná místa pro hru, uplatňuje bezpečnou jízdu na in-linech, koloběžce atd.
  - - vnímá dopravní situaci všemi smysly, vyhodnotí ji a vyvodí správné závěry
  - Žák zná dopravní značky a jejich význam:
  - Stezka pro chodce – Stezka pro chodce a cyklisty – Stezka pro cyklisty – Podchod nebo nadchod Přechod pro chodce – Pozor, přechod pro chodce – Pěší zóna – Obytná zóna – Dej přednost v jízdě – Stop, dej přednost v jízdě – Železniční přejezd – Zákaz vjezdu všech vozidel–Zákaz vstupu chodců–semaforey pro chodce a řidiče
  -
  - **Cyklista**

- - popíše vybavu jízdního kola a její funkci
- - charakterizuje postavení cyklisty v silničním provozu
- - zvládá základní techniku jízdy na kole (pokud jsou vhodné podmínky pro nácvik), zvládá základní manévry (změnu směru jízdy, odbočování, předjíždění, objíždění, otáčení, výjezd na silnici)
- - volí bezpečnou trasu jízdy (zvládá jízdu přes křižovatku, včetně jízdy po kruhovém objezdu, včetně situací s dalšími účastníky provozu)
- - vnímá dopravní situaci všemi smysly (vyhodnotí ji a vyvodí správné závěry pro bezpečnou jízdu)
- - ovládá základní postupy při předlékařské první pomoci
- Žák zná dopravní značky a jejich význam:
- Dálnice – Jednosměrný provoz – Přikázaný směr jízdy vpravo – Hlavní pozemní komunikace

• **3.3 Nejdůležitější axiomy bezpečnosti v silničním provozu**

- Uvedené axiomy slouží pro pedagogy jako vodítko při výuce dopravní výchovy. Nejsou určeny k pamětnému učení, avšak žáci by je měli přijmout za své a řídit se podle nich. Se všemi se postupně seznamují i v pracovních učebnicích nebo výukových setech pro dopravní výchovu pro žáky ZŠ. Axiomy jsou rozděleny podle výukových okruhů a pedagog by si je měl sám podle potřeby zařadit do výchovně-vzdělávacího procesu. Měly by sloužit jako podpůrný, vstupní i výstupní prvek dopravní výchovy. V závorce jsou uvedeny pojmy, kterých se okruh týká.
-
- Okruh 1: Účastníci silničního provozu
- Chodec, cyklista, dopravní prostředky, osobní, nákladní, hromadná doprava, vozidla s právem přednosti v jízdě, protijedoucí vozidla, předjíždějící vozidlo, přijíždějící vozidlo.

- Dívej se, poslouchej a přemýšlej.
- Nepočítej s tím, že řidič stihne zastavit.
- Ne každý účastník silničního provozu je ukázněný.
- Hraj si na bezpečných místech.
- Buď vždy opatrný a ohleduplný.
- Sleduj provoz okolo sebe.
- Neměň svoje rozhodnutí na poslední chvíli.
- Buď předvídavý.
- Nebuď lhostejný k ostatním.
- Nauč se poskytnout první pomoc.
- Ber ohled na ostatní účastníky silničního provozu.
- Počítej s chybami druhých.
- Nespoléhej se na to, že ostatní účastníci silničního provozu se chovají správně, bezpečně.
- Respektuj ostatní účastníky silničního provozu.
- Za všech okolností zachovej klid a chovej se bezpečně.

• Okruh 2: Chodník

- Chodník, obrubník, zábradlí.
- Po chodníku chod' vpravo.
- Na chodníku si nehraj.
- Na obrubníku se nezdržuj.
- Zábradlí není na hraní a ani se nepřelézá.
- Nikdy nevstupuj náhle do silnice.

• Okruh 3: Silnice

- Silnice, dálnice, krajnice, dělicí čára, levý okraj, pravý okraj, středy (silnice), hlavní silnice, vedlejší silnice, zatáčka, jízdní pruhy, odbočovací pruhy, snížená viditelnost, svítání, soumrak stmívání, tma, reflexní doplňky, pestré oblečení.
- Po silnici jdi vlevo, proti příjezdějícím vozidlům.
- Silnice není hřiště, ani když na ní nic nejede.
- Řidič tě musí vidět i za snížené viditelnosti.
- Nos barevné oblečení.
- Na oblečení měj reflexní doplňky.

• Okruh 4: Přecházení silnice

- Přechod pro chodce, zebra, podchod, nadchod, semafor pro chodce, tlačítko pro chodce, semafor pro vozidla, vlevo – vpravo, rychle – pomalu, přímo – šikmo, oční kontakt, náhlý vstup do silnice, zakrytý výhled.
- Vždy se rozhlédni vlevo, vpravo a zase vlevo.
- Rozhlížej se před přechodem i na něm.
- Rozhlížej se po celou dobu přecházení silnice.
- Před přecházením navaž s řidičem oční kontakt.
- Přecházej rychle, ale ne zbrkle, a neutíkej.
- Po přechodu jdi vpravo.
- Přecházej přímo, nejkratší cestou.
- Při přecházení nepoužívej mobil ani sluchátka.
- Počítej s tím, že vozidla se blíží k tobě rychle.
- Počítej s tím, že řidič nemůže vždy zastavit hned.
- Vozidla s právem přednosti v jízdě mají vždy přednost.
- Nepřecházej na nepřehledných místech.
- Při rozhlížení mezi zaparkovanými auty nevyčnívej do silnice.
- Po přechodu kolo vždy veď.
- Nepočítej s předností na přechodu.
- Přecházej vždy na zelenou.
- Rozsvítí-li se ti při přecházení červená, dokonči přecházení, nevracej se.
- Používej podchody a nadchody.
- Nevstupuj do silnice bez rozhlédnutí.
- Nepřecházej na poslední chvíli.
- Okruh 5: Křižovatka
- Křižovatka, kruhový objezd, provoz řízený policistou, přednost v jízdě, přednost zprava.
- Při průjezdu křižovatkou se řiď pravidly a dopravními značkami.
- Nauč se rozumět pokynům policisty při řízení provozu na křižovatce.
- Okruh 6: Cestování autem
- Bezpečnostní pás, autosedačka, výstup, nástup, parkoviště.
- Při jízdě autem se vždy připoutej bezpečnostním pásem.
- Při jízdě autem používej autosedačku.
- Do auta nastupuj od krajnice nebo chodníku.
- Z auta vystupuj dveřmi k okraji silnice nebo k chodníku.
- Za jízdy autem nikdy nestůj mezi sedačkami.
- Nevyrušuj za jízdy řidiče.

- Okruh 7: Hromadná doprava

- Zastávka hromadné dopravy, nástupiště, eskalátor.

- Na zastávce si nehraj, stůj dále od okraje a klidně čekej.
- Při nástupu do prostředku hromadné dopravy dej přednost vystupujícím.
- Nevystupuj ani nenastupuj na poslední chvíli.
- Na eskalátorech stůj vpravo a přidržuj se madla.
- Jestliže je autobus vybaven bezpečnostními pásy, vždy se připoutej.
- Po vystoupení z autobusu přecházej nejlépe po přechodu.
- Po vystoupení z autobusu přecházej za autobusem a raději počkej, až odjede.
- V hromadných prostředcích uvolni místo nemocným, starším a těhotným ženám atd.
- Za jízdy hromadnými prostředky se drž.
- Nevstupuj na železniční přejezd, jestliže bliká červené světlo.
- Nepodlézej nikdy stažené závory.

- Okruh 8: Výbava cyklisty a kola

- Přilba, chrániče, povinná a doporučená výbava kola, výbava za snížené viditelnosti, brzdy, kryt řetězu, odrazky v pedálech, zvonek, přední a zadní odrazka, světlomet, blikačka.

- Nikdy nevyjížděj bez přilby.
- Nevyjížděj na nevybaveném nebo poškozeném kole.
- Jezdi jen na správně vybaveném jízdním kole.
- Za snížené viditelnosti používej správnou výbavu a reflexní doplňky.

- Okruh 9: Jízda na kole

- Stezka pro cyklisty, jízdní pruh pro cyklisty, objíždění a předjíždění, změna směru jízdy, zhoršené podmínky pro jízdu na kole, zřetelná jízda, tlaková vlna, řazení před křižovatkou.
- Používej stezky pro chodce a cyklisty.
- Ani jako cyklista nemáš na přechodu přednost.
- Používej jen správně vybavené jízdní kolo.
- Nepřeceňuj své síly.
- Kolo veď vždy ve směru jízdy.
- Jako cyklista jsi řidič nemotorového vozidla a platí pro tebe stejná pravidla jako pro ostatní.
- Cyklisté jezdí vždy za sebou.
- Dodržuj pravidla přednosti v jízdě.

- Řid' se dopravními značkami.
- Dávej včas a zřetelně znamení o změně směru jízdy.

Charakteristika školy a vzdělávací oblasti - Dodatek č.1

Struktura školy

Od 1. 9. 2016 – 3 třídy (nárůst počtu žáků na 47).

I.třída – spojený 1. a 2. ročník

II.třída – spojený 3. a 4.ročník

III.třída – 5. Ročník

ŠD – 2 oddělení

Škola ukončila prodej ve školním bufetu.

Vybavení a možnosti školy

Rekonstrukce a vybavení další třídy (nákup výškově stavitelného nábytku), na podzim 2016 se realizuje výstavba přírodního hřiště pro MŠ (environmentální výchova). Bezpečnost – alarm, bezpečnostní dveře, videozvonek

Charakteristika pedagogického sboru

ZŠ – 1 ředitelka

3 učitelky

1 asistentka pedagoga

2 vychovatelky

MŠ – 1 vedoucí učitelka

1 učitelka

Zájmové a mimoškolní aktivity

Zájmové kroužky – angličtiny, informatiky, rybářský, myslivecký, dovedných rukou, hra na hudební nástroj,

Školní vzdělávací program ŠD

Název: ZŠ v Albrechticích n. Vltavou

Adresa: Albrechtice nad Vltavou, okr. Písek

IČO:48221350

IZO: školní družina

Rozhodnutí o zařazení do školského rejstříku č.j.5469/2006-21 ze dne 4.4.2006

Předkladatel: Mgr. Nečasová Alena

Kontakt: Mgr. Alena Nečasová

Vychovatelka: Mílová Božena

Vydán dne 31.8.2007

Čj:338/09

I. Popis materiálních podmínek

Školní družina je součástí Základní školy a nachází se v přízemí budovy. Je vybavena odpovídajícím nábytkem, příruční knihovnou, sportovním náčiním, stolními hrami a zejména místem pro odpočinek. Žáci mohou využít k pohybovým aktivitám tělocvičnu, školní hřiště i přilehlou zahradu pro děti z MŠ, vybavenou průlezkami a pískovištěm. V budově školy je také pro žáky k dispozici počítačová učebna, kde je zaveden internet. Stravování probíhá ve školní jídelně. Pitný režim zajišťuje vychovatelka ve spolupráci se školní kuchyní.

II. Popis personálních podmínek

Pedagogické působení vykonává kvalifikovaná vychovatelka, která se specializuje na tělovýchovné aktivity. Odborné zaměření si bude dále prohlubovat v akreditovaných kurzech i samostudiem.

III. Popis ekonomických podmínek

Provoz školní družiny je zajištěn bezúplatně.

IV. Popis podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví

Školní družina buduje bezpečné prostředí a vytváří příznivé klima pro všestranný rozvoj žáků. Podporuje dobré vztahy mezi žáky, vzájemnou spolupráci i individualitu žáků. Vyhledává, zjišťuje a zhodnocuje možná rizika, vyplývající z činnosti při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích.

Školní družina se řídí těmito řády (viz. příloha .....):

Vnitřní řád školní družiny

Řád školy

Řád specializovaných učeben

V dalších využívaných prostorech se žáci řídí pokyny pedagogického pracovníka.

V. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami budeme vyhledávat a adekvátně s nimi pracovat. Pro rozvoj talentovaných jedinců bude nabízet školní družina další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

VI. Cíle vzdělávání

Naším cílem je:

- 1.všestranný rozvoj osobnosti žáka, jeho učení a poznávání
- 2.osvojování si základních hodnot a mezilidských vztahů
- 3.učit žáky rozpoznávat nebezpečí a reagovat na zátěžovou situaci

VII. Formy vzdělávání

Pravidelná činnost.

Je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového vzdělávání.

Výtvarná a pracovní činnost.

Dramatická a hudební výchova.

Sportovní aktivity.

Odpočinkové činnosti.

Rekreační činnosti.

Příprava na vyučování.

Příležitostná činnost.

Je to výchovná, vzdělávací, zájmová a tématická rekreační činnost organizovaná nepravidelně dle potřeb dětí a možností ŠD (akce a projekty).

Není zahrnuta do standardní týdenní skladby činností.

Činnosti, které jsou mimo místo sídla organizace, pořádá škola a organizuje ŠD.

Například: sportovní soutěže, divadelní představení, výlety.

Spontánní činnost.

Realizuje se v ranních částí ŠD.

VIII. Podmínky přijímání uchazečů

O přijímání uchazečů rozhoduje p. ředitelka po dohodě s vychovatelkou.

Do školní družiny se přijímají žáci 1.stupně (dále viz. Vnitřní řád ŠD)

Oddělení školní družiny se obsazuje maximálně do počtu 25 žáků.

Podmínkou přijetí k pravidelné docházce je podání písemné přihlášky (zápisní listky, viz. příloha).

IX. Podmínky průběhu vzdělávání

Školní družina organizuje zájmové vzdělávání především pro žáky přihlášené k pravidelné denní docházce. Vzděláváme žáky ve věku 6-11 let a všechny výchovné složky se vzájemně prolínají.

Ranní družina začíná v 6.30 hod. a končí v 7.45 hod.

Odpolední družina začíná v 11:35 hod. a končí v 16.00 hod.

Podmínky pro příchody a odchody ze ŠD jsou uvedeny ve vnitřním Řádu školní družiny.

Na škole fungují zájmové kroužky, jejichž činnost se prolíná s činností ŠD a je na ně brán ohled při plánování činností ŠD.

X. Délka a časový plán vzdělávání

Délka zájmového vzdělávání je 10 měsíců (září- červen). Docházka žáků v době prázdnin je v případě zájmu rodičů zajištěna, podmínkou je dostatečný počet žáků, který je stanoven s ohledem na ekonomickou rentabilitu.

ŠVP pro ŠD je tvořen na dobu neurčitou

XI. Podmínky ukončování vzdělávání

Zájmové vzdělávání ve ŠD bude ukončováno předáváním pamětních listů, vztahujících se k činností, kterou žák vykonával ve ŠD.

XII. Obsah vzdělávání

V rámci pedagogického procesu ve školní družině se prioritně zaměřujeme na rozvoj následujících klíčových kompetencí.

Kompetence k řešení problémů

- žák dokáže samostatně vyřešit problém nebo si umí požádat o pomoc druhé
- nenechá se odradit případným nezdarem a hledá další řešení
- všímá si problémů druhých, umí nabídnout řešení
- uvědomuje si zodpovědnost za své rozhodnutí
- umí vyhledat informace k řešení
- umí využít svých znalostí a vědomostí
- chápe, že vyhýbání problémů není řešení

Kompetence komunikační

- umí se souvisle vyjádřit mluveným slovem
- nebojí se vyjádřit svůj názor
- naslouchá názoru druhých, rozumí jim, respektuje je
- dokáže vést dialog
- využívá získané dovednosti ke spolupráci
- dokáže pracovat s informacemi
- vyjadřuje se kultivovaně
- dokáže obhájit svůj názor
- dokáže prezentovat sebe sama, svoji práci slovním projevem

Kompetence občanské

- respektuje druhé
- respektuje „jinakosti“ osobní a kulturní
- dokáže pomoci přiměřeně okolnosti v tísni
- dokáže odolat psychickému nátlaku
- uvědomuje si svoji zodpovědnost
- zná svá práva a povinnosti
- dokáže vyhodnotit situaci
- chápe a vnímá tradice, historii a kulturu
- je ohleduplný k přírodě
- má vytvořeny hygienické návyky

Kompetence sociální

- dokáže spolupracovat a vyjadřovat své názory
- umí jednat s vrstevníky i dospělými
- je ohleduplný k okolí a ochotný pomoci
- umí přijmout názor druhého, respektuje ho a spolupracuje při řešení problémů
- zná možnosti, jak zvládat své emoce a sebereflexi na ně

Kompetence pracovní

- používá bezpečně pracovní pomůcky a vybavení
- dokáže pracovat podle instrukcí, návodu

- váží si práce své i ostatních
- chrání zdraví své i druhých
- reaguje na potřeby a pomoc druhých
- dokáže své dovednosti i výsledky své práce nabídnout jiným
- umí udržovat pořádek ve svých věcech i na pracovním místě
- umí zhodnotit práci svou i druhých

Při rozvíjení dovedností respektujeme u účastníků zájmového vzdělávání jejich individualitu a výstupy z činností směřujeme přiměřeně jejich věku, možnostem a okolnostem.

Téma	Cíle	Očekávané výstupy
MÍSTO, KDE ŽIJÍ RÁD...	-vést ke kvalitním mezilidským vztahům -seznamovat žáky s právy a povinnostmi v rodině -učit rozpoznávat kladné a záporné vlastnosti u vrstevníků a zaujímat k nim správný postoj	-zná svoji rodinu a ví, kde má každý své místo -poznává povahové vlastnosti svých kamarádů
ROZMANITOSTI PŘÍRODY	-získávat kladný vztah k přírodě a chránit ji -rozvíjet poznatky o přírodě a poznávat specifika ročních období -vytvářet hezké životní prostředí	-je ohleduplný k přírodě, chrání ji a dokáže vytvořit hezké a příjemné životní prostředí -zná rozdíly mezi ročními obdobími
ZA POZNÁNÍM KULTURY A UMĚNÍ	-vytvářet u žáků kulturu chování, stolování a oblékání -učit poznávat a dodržovat lidové zvyky a tradice -vytvářet u žáků citové vnímání a fantazii při výtvarných činnostech	-má vytvořeny hygienické návyky a zná základy slušného chování a umění stolování -chápe a vnímá tradice, historii a kulturu -má vyvinuté citové vnímání a smysl pro harmonii
VE ZDRAVÉM TĚLE ZDRAVÝ DUCH	-učit žáky zdravému životnímu stylu -vést žáky k otužování a sportování -získat základy první pomoci -učit žáky rozpoznat sociálně-patologické jevy (kouření, drogy, násilí)	-umí chránit a posilovat své zdraví tělesnými aktivitami -dokáže pomoci přiměřeně okolnostem -zná situace ohrožující zdraví a život člověka

VLASTNÍ HODNOCENÍ ŠKOLY

Personální údaje

Pracovní kolektiv školy je stabilizovaný, pracuje v něm 100% žen. Všechna pracovníci je ve věku od 43 do 60 let. Všechna pracovníci mají požadovanou kvalifikaci. Aprobovanost na škole je dobrá s výjimkou cizích jazyků.

Vzdělávací program školy

Škola vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola, s výjimkou 1. třídy, kde se začíná vyučovat ve školním roce 2007/2008 podle Školního vzdělávacího programu „Strom poznání a vědění“.

Škola nabízí zájmové kroužky.

Počty žáků

Naše škola je málotřídní. Má dvě třídy – spojený 1. – 3. ročník a spojený 4. -5. ročník. Celkově navštěvuje ve školním roce 2007/2008 22 žáků, v MŠ 25 dětí. Ve školce děti přibývají a nemůžeme uspokojit všechny zájemce, ve škole naopak počty dětí klesají. Je to dáno tím, že rodiče pracují v blízkém Písku a děti nechávají zapisovat do škol ve městě, dále pak je odrazují spojené ročníky. Přes všechny akce, rozhovory a osobní kontakty se nám nepodařilo všechny přesvědčit, že málotřídní škola se nerovná méněcenná škola nebo škola bez požadované úrovně.

Hodnocení žáků

Výsledky hodnocení žáků jsou velmi dobré, žáky hodnotíme klasifikačními stupni, žáky, které mají LMD, podle doporučení PPP, hodnotíme na základě ústního projevu a dalších pravidel hodnocení těchto žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání

Výuka probíhá v souladu s cíli vzdělávacího programu Základní škola a Školního vzdělávacího programu Strom poznání a vzdělání. Výuka probíhá v kmenových učebnách, pouze výuka hudební výchovy je v 1. třídě vzhledem k umístění klavíru. Kroužek počítačů se realizuje v počítačové třídě.

Výuka byla ve sledovaných hodinách vedena správně, plynule na sebe navazovala společná a samostatná práce u jednotlivých ročníků, žáci se aktivně zapojovali do hodiny. Frontální vyučování bylo vhodně doplňováno skupinovou a individuální výukou.

Při ústním zkoušení byla ve sledovaných hodinách věcnost, konkrétnost a adresnost hodnocení, při písemném hodnocení je dán prostor pro práci s výsledky písemného hodnocení. Při obou způsobech hodnocení jsou respektovány individuální schopnosti žáků, a u žáků se specifickými poruchami chování a učení se hodnotí podle Pokynu MŠMT č.j.23472/92-21. Vzájemné hodnocení žáků a sebehodnocení se ve sledovaných hodinách objevovalo.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Další vzdělávání pedagogických pracovníků bude probíhat podle plánu DVPP, který bude během roku aktualizován. Od září bude ředitelka školy studovat funkční studium pro ředitele školy v Českých Budějovicích.

ICT – standard a plán

1. Žáci mají přístup (za dozoru učitele) k počítačům nejen během vyučování, ale i ve volném čase.
2. V počítačové třídě je 7 + 1 počítačů.
3. V MŠ jsou 2 počítače, v ŠD a učebně 1.-3. třídy je po jednom počítači.
4. Všichni pedagogičtí pracovníci mají školení „Z“

Úkoly

1. Zajistit osobu pro kroužek informatiky
2. Proškolení pedagogů v obsluze školní matriky (dm Evidence)
3. V MŠ zajistit jiný hardware (stávající je pomalý, malá kapacita)

Zájmové vzdělávání: školní družina, kroužky

Školní družina plní funkci, pro kterou byla zřízena, zejména pracující rodiče a rodiče dětí dojíždějících oceňují práci školní družiny. Problémem časová nepravidelnost žáků (příchody a odchody ze ŠD), které brání pravidelné a koncepční práci. ŠD se podílí na pořádání akcí s dopadem na většinu žáků školy. (karneval, soutěže, vystoupení)

Škola nabízí zájmové kroužky: výtvarně-dramatický

angličtiny – pro MŠ a začátečníky

angličtiny – pro pokročilé

sportovní hry

podle zájmu také informatiky, hry na hudební nástroj.

Máme problém se získáváním učitelů hry na hudební nástroj.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaní žáci

Škola nemá žáky zdravotním postižením, ani žáky výjimečně nadané a talentované. Žáci s poruchami učení a chování mají výhodu v naší škole v tom, že ve třídách je malý počet dětí a učitel má čas se jim individuálně věnovat a používat odpovídající formy a metody práce.

Žáci nadanější a rychlejší si doplňují a prohlubují učivo a vědomosti specifickými úkoly.

Akce školy (výlety, vystoupení, projektové dny)

Škola se snaží během školního roku zabezpečit nebo uspořádat každý měsíc nějakou akci. Jsou to výlety, divadelní představení, vystoupení k různým příležitostem (Den matek,

vánoce), projektové dny (velikonoce), v rámci výuky přírodovědy nebo vlastivědy exkurze (muzeum, záchraná stanice pro zvířata).

Prevence sociálně patologických jevů

Na škole je zpracován minimální preventivní program. Vzhledem k věku našich žáků se zcela výjimečně setkáváme s výskytem sociálně patologických jevů. Prevence je zařazována při výuce předmětů, zvláště přírodovědy, prvouky a vlastivědy. Jednou za rok nebo dva zveme odborníky s výchovně vzdělávacím programem, který nenásilnou a zábavnou formou seznamuje žáky s různými nebezpečími. (Pro MŠ a ZŠ).

Program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Snažíme se vycházet především z regionálních podmínek a potřeb školy. (Třídění odpadků, organizování sběru). Environmentální vzdělávání se také využívá v jednotlivých vyučovacích předmětech.

Prevence rizik a školní úrazy

Počet úrazů při hodinách tělesné výchovy i mimo ně je minimální (0-2 úrazy menšího rozsahu). Pravidelně se provádí poučení žáků o bezpečnosti a chování – na začátku školního roku a před každým volnem během školního roku, věnujeme se problematice bezpečnosti a první pomoci v rámci určitých předmětů.

Spolupráce školy s rodiči

Školská rada se schází pravidelně 4 – krát do roka, projednává přípravu nového školního roku, schválila školní řád, účastní se rodičovských schůzek. Přes tuto činnost nevznikla příliš aktivní spolupráce s rodiči. Ti se veřejně nevyjadřují k problematice školy, nedávají téměř žádné připomínky a podněty k naší práci.

Snahou školy je získat zájem rodičů o školní práci a o školu vůbec (část rodičů posílá děti do 1. třídy do Písku a nám tímto způsobem počty dětí klesají). Této problematice věnujeme mnoho úsilí, zjišťujeme příčiny tohoto stavu, rodiče žádáme o vyplnění dotazníků, byla zřízena schránka na anonymní připomínky a poznámky, nedaří se nám však v této věci udělat pokrok. Musíme se domluvit se zřizovatelem, jakým způsobem a jakými prostředky na rodiče působit.

Vyřizování stížností, oznámení, podnětů

Stížnosti proti rozhodnutí ředitelky ve správním řízení nebyly žádné. Ústní stížnosti proti průběhu a výsledkům vzdělávání projednala ředitelka školy s příslušnými vyučujícími a následně se zákonnými zástupci žáka. Všechny stížnosti byly řádně vyřízeny.

Ukazatele rozpočtu přehled dalších jeho prostředků

Je třeba se zaměřit na dodržení závazného ukazatele – Limit počtu pracovníků. Klesající počet žáků ohrožuje dodržení tohoto ukazatele, již nyní řešíme problémy s platy zaměstnanců. Již po několik let žádáme o výjimku z malého počtu žáků, prozatím nám zastupitelstvo výjimku vždy udělilo a uvolnilo prostředky na mzdové náklady.

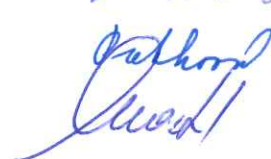
Finanční vypořádání dotací, vyúčtování a použití dalších prostředků

Zastupitelstvo obce schválilo hospodářský výsledek školy bez připomínek a schválilo jeho rozdělení do fondů.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání

Při inventarizaci nebyly zjištěny žádné nedostatky. Škola vznesla žádost ke zřizovateli o zakoupení bezpečnostního zařízení pro kotelnu a dílnu vzhledem k vysoké hodnotě uskladněných a uschovaných věcí.

Ve škole byly vyměněny školní lavice a stoly s nastavitelnou výškou, vyhovující hygienickým podmínkám práce, bylo instalováno nové osvětlení, zakoupeny sklokeramické magnetické tabule. Škola má vybavenou počítačovou třídu. Na příští rok je plánovaná rozsáhlá rekonstrukce a přestavba prostor mateřské školy.

Čili dne 29.8.2007 :
Luciana Gidiar
místní B.

J. Křehák

Školní vzdělávací program ŠD – Dodatek č.1

Název: ZŠ v Albrechticích n. Vltavou

Adresa: Albrechtice nad Vltavou, okr. Písek

IČO:48221350

IZO: školní družina

Rozhodnutí o zařazení do školského rejstříku č.j.5469/2006-21 ze dne 4.4.2006

Předkladatel: Mgr. Nečasová Alena

Kontakt: Mgr. Alena Nečasová

Vychovatelky: Milotová Božena, Hrušková Jitka

Vydán dne 1.9.2015

Čj:338/09

I. Popis materiálních podmínek

Školní družina je součástí Základní školy a využívá pro svou činnost dvě místnosti - v přízemí a v I. poschodí budovy školy (od 1.9.2015 byla kapacita žáků zvýšena na 47 žáků, proto bylo otevřeno II. oddělení). Obě místnosti jsou vybaveny odpovídajícím nábytkem, příruční knihovnou, sportovním náčiním, stolními hrami a zejména místem pro odpočinek. Žáci mohou využít k pohybovým aktivitám tělocvičnu, školní hřiště i přilehlou zahradu pro děti z MŠ, vybavenou průlezkami a pískovištěm. V budově školy je také pro žáky k dispozici počítačová učebna, kde je zaveden internet a žákovská knihovna. Stravování probíhá ve školní jídelně. Pitný režim zajišťují vychovatelky ve spolupráci se školní kuchyní.

II. Popis personálních podmínek

Pedagogické působení vykonávají kvalifikované vychovatelky, které se vzájemně doplňují ve svých specializacích (tělovýchovná činnost, výtvarná činnost). Odborné zaměření si budou dále prohlubovat v akreditovaných kurzech i samostudiem.

III. Popis ekonomických podmínek

Provoz školní družiny je zajištěn bezúplatně.

IV. Popis podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví

Školní družina buduje bezpečné prostředí a vytváří příznivé klima pro všestranný rozvoj žáků. Podporuje dobré vztahy mezi žáky, vzájemnou spolupráci i individualitu žáků. Vyhledává, zjišťuje a zhodnocuje možná rizika, vyplývající z činnosti při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích.

Školní družina se řídí těmito řády (viz. příloha ..... :

Vnitřní řád školní družiny
Řád školy
Řád specializovaných učeben

V dalších využívaných prostorech se žáci řídí pokyny pedagogického pracovníka.

V. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami budeme vyhledávat a adekvátně s nimi pracovat. Pro rozvoj talentovaných jedinců bude nabízet školní družina další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

VI. Cíle vzdělávání

Naším cílem je: 1.všestranný rozvoj osobnosti žáka, jeho učení a poznávání
2.osvojování si základních hodnot a mezilidských vztahů
3.učit žáky rozpoznávat nebezpečí a reagovat na zátěžovou situaci

VII. Formy vzdělávání

Pravidelná činnost.

Je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového vzdělávání.

Výtvarná a pracovní činnost.

Dramatická a hudební výchova.

Sportovní aktivity.

Odpočinkové činnosti.

Rekreační činnosti.

Příprava na vyučování.

Příležitostná činnost.

Je to výchovná, vzdělávací, zájmová a tématická rekreační činnost organizovaná nepravidelně dle potřeb dětí a možností ŠD (akce a projekty).

Není zahrnuta do standardní týdenní skladby činností.

Činnosti, které jsou mimo místo sídla organizace, pořádá škola a organizuje ŠD.

Například: sportovní soutěže, divadelní představení, výlety.

Spontánní činnost.

Realizuje se v ranních částí ŠD.

VIII. Podmínky přijímání uchazečů

O přijímání uchazečů rozhoduje p. ředitelka po dohodě s vychovatelkou.

Do školní družiny se přijímají žáci 1.stupně (dále viz. Vnitřní řád ŠD)

Oddělení školní družiny se obsazuje maximálně do počtu 25 žáků.

Podmínkou přijetí k pravidelné docházce je podání písemné přihlášky (zápisní lístky, viz. příloha).

IX. Podmínky průběhu vzdělávání

Školní družina organizuje zájmové vzdělávání především pro žáky přihlášené k pravidelné denní docházce. Vzděláváme žáky ve věku 6-11 let a všechny výchovné složky se vzájemně prolínají.

Ranní družina začíná v 6.30 hod. a končí v7.45 hod.

Odpolední družina začíná v 11:35 hod. a končí v 16.00 hod.

Podmínky pro příchody a odchody ze ŠD jsou uvedeny ve vnitřním Řádu školní družiny.

Na škole fungují zájmové kroužky, jejichž činnost se prolíná s činností ŠD a je na ně brán ohled při plánování činností ŠD.

X. Délka a časový plán vzdělávání

Délka zájmového vzdělávání je 10 měsíců (září- červen). Docházka žáků v době prázdnin je v případě zájmu rodičů zajištěna, podmínkou je dostatečný počet žáků, který je stanoven s ohledem na ekonomickou rentabilitu.

ŠVP pro ŠD je tvořen na dobu neurčitou

XI. Podmínky ukončování vzdělávání

Zájmové vzdělávání ve ŠD bude ukončováno předáváním pamětních listů, nebo upomínkových předmětů, vztahujících se k činnostem, kterou žák vykonával ve ŠD.

XII. Obsah vzdělávání

V rámci pedagogického procesu ve školní družině se prioritně zaměřujeme na rozvoj následujících klíčových kompetencí.

Kompetence k řešení problémů

- žák dokáže samostatně vyřešit problém nebo si umí požádat o pomoc druhé
- nenechá se odradit případným nezdarem a hledá další řešení
- všímá si problémů druhých, umí nabídnout řešení
- uvědomuje si zodpovědnost za své rozhodnutí
- umí vyhledat informace k řešení
- umí využít svých znalostí a vědomostí
- chápe, že vyhýbání problémů není řešení

Kompetence komunikační

- umí se souvisle vyjádřit mluveným slovem
- nebojí se vyjádřit svůj názor
- naslouchá názoru druhých, rozumí jim, respektuje je
- dokáže vést dialog
- využívá získané dovednosti ke spolupráci
- dokáže pracovat s informacemi
- vyjadřuje se kultivovaně
- dokáže obhájit svůj názor
- dokáže prezentovat sebe sama, svoji práci slovním projevem

Kompetence občanské

- respektuje druhé
- respektuje „jinakosti“ osobní a kulturní
- dokáže pomoci přiměřeně okolnosti v tísni
- dokáže odolat psychickému nátlaku
- uvědomuje si svoji zodpovědnost
- zná svá práva a povinnosti
- dokáže vyhodnotit situaci
- chápe a vnímá tradice, historii a kulturu
- je ohleduplný k přírodě
- má vytvořeny hygienické návyky

Kompetence sociální

- dokáže spolupracovat a vyjadřovat své názory
- umí jednat s vrstevníky i dospělými
- je ohleduplný k okolí a ochotný pomoci
- umí přijmout názor druhého, respektuje ho a spolupracuje při řešení problémů
- zná možnosti, jak zvládat své emoce a sebereflexi na ně

Kompetence pracovní

- používá bezpečně pracovní pomůcky a vybavení
- dokáže pracovat podle instrukcí, návodu
- váží si práce své i ostatních
- chrání zdraví své i druhých
- reaguje na potřeby a pomoc druhých
- dokáže své dovednosti i výsledky své práce nabídnout jiným
- umí udržovat pořádek ve svých věcech i na pracovním místě
- umí zhodnotit práci svou i druhých

Při rozvíjení dovedností respektujeme u účastníků zájmového vzdělávání jejich individualitu a výstupy z činností směřujeme přiměřeně jejich věku, možnostem a okolnostem.

Téma	Cíle	Očekávané výstupy
MÍSTO, KDE ŽIJÍ RÁD...	-vést ke kvalitním mezilidským vztahům -seznamovat žáky s právy a povinnostmi v rodině -učit rozpoznávat kladné a záporné vlastnosti u vrstevníků a zaujímat k nim správný postoj	-zná svoji rodinu a ví, kde má každý své místo -poznává povahové vlastnosti svých kamarádů
ROZMANITOSTI PŘÍRODY	-získávat kladný vztah k přírodě a chránit ji -rozvíjet poznatky o přírodě a poznávat specifika ročních období -vytvářet hezké životní prostředí	-je ohleduplný k přírodě, chrání ji a dokáže vytvořit hezké a příjemné životní prostředí -zná rozdíly mezi ročními obdobími
ZA POZNÁNÍM KULTURY A UMĚNÍ	-vytvářet u žáků kulturu chování, stolování a oblékání -učit poznávat a dodržovat lidové zvyky a tradice -vytvářet u žáků citové vnímání a fantazii při výtvarných činnostech	-má vytvořeny hygienické návyky a zná základy slušného chování a umění stolování -chápe a vnímá tradice, historii a kulturu -má vyvinuté citové vnímání a smysl pro harmonii

VE ZDRAVÉM TĚLE ZDRAVÝ DUCH	-učit žáky zdravému životnímu stylu -vést žáky k otužování a sportování -získat základy první pomoci -učit žáky rozpoznat sociálně-patologické jevy (kouření, drogy, násilí)	-umí chránit a posilovat své zdraví tělesnými aktivitami -dokáže pomoci přiměřeně okolnostem -zná situace ohrožující zdraví a život člověka

Základní škola a Mateřská škola
v Albrechticích nad Vltavou
398 16 Albrechtice nad Vltavou
IČO: 482 21 350